

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे शिक्षण संस्था, गडहिंगलज

शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी.एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय

संभाजीराव माने साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय

गडहिंगलज, जि. कोल्हापूर.

कृपा करुन **आम्हाला**
जन्म घेऊ द्या,
देव बाप्पाचे **सुंदर जग** हे,
आम्हालाही **पाहू द्या !**

आमच्या **अस्तित्वाने...**
सृष्टीत **चैतन्य** आहे....
सुख, समृद्धी आणि **भरभराट** आहे....
आमच्या **अस्तित्वाने....**
जीवन **सुंदर** आहे !

शिवराज
२०१४

शिवराज २०१४

अनमोल मार्गदर्शन

डॉ. एन. जे. पवार
कुलगुरु
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

डॉ. व्ही. के. निळेकर
विभागीय सह संचालक (उ.शि.)
कोल्हापूर विभाग, कोल्हापूर

डॉ. अशोक भोईटे
प्रो. कुलगुरु
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

डॉ. डी. व्ही. मुळे
कुलसचिव
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

डॉ. अर्जुन राजने
बी. सी. यु. डी.
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

डॉ. बी. एम. हिर्डेकर
परीक्षा नियंत्रक
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

शिवराज २०१४

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे शिक्षण संस्थेचे
अध्यक्ष

मा. किसनरावजी कुराडे

शिवराज २०१४

PRINCIPAL
Dr. S. Y. KOTMIRE
M.Sc., Ph.D.

प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

M.Sc. Ph.D.

शिवराज २०१८

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे शिक्षण संस्था, गडहिंगलज संचलित

शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय
आणि संभाजीराव माने साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय,
गडहिंगलज, जि. कोल्हापूर

शिवराज २०१८

संपादक मंडळ

प्रमुख संपादक

प्रा. अशोक मोरमारे

अध्यक्ष

प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

संपादन साहाय्य

विशेष साहाय्य

प्रा. अनिल कुराडे

हिंदी विभाग

डॉ. एस. बी. माने

मराठी विभाग

डॉ. एम. व्ही. राजे

विज्ञान विभाग

डॉ. एस. के. नेल्ले

इंग्रजी विभाग

डॉ. एन. आर. सावंत

इंग्रजी विभाग

प्रा. पी. एस. होनगेकर

डॉ. एम. पी. पाटील

प्रा. आर. डी. कमते

शिवराज २०१४

आमचे वर्ग प्रतिनिधी व गुणवंत विद्यार्थी

विद्यापीठ प्रतिनिधी

शिल्पा शिवाजी कुरळे

गुणी शिवराजीयन

रुपेश शिवाजी सोले
बी.एस्.सी. भाग ३

गुणी शिवराजीयन

नूतन पाटील
बी.कॉम. भाग ३

विद्यार्थीनी प्रतिनिधी

राखी रघुनाथ भोसले
बी.एस्.सी. भाग ३

बी. ए. भाग ३

सुवर्णा पुंडलिक दळवी
बी. एस्.सी. भाग २

बी. ए. भाग २

पूनम मारुती संकपाळ
बी. बी. ए. भाग ३

बी.कॉम. भाग ३

गीतांजली मनोज माने
बी. बी. ए. भाग ३

बी. कॉम. भाग २

बियामा बशीर वाटंगी
बी. सी. ए. भाग २

बी. एस्.सी. भाग ३

सीमा शामराव खोराटे
बी. सी. ए. भाग १

रोहान शम्बीर मकानदार
बी. सी. एस्. भाग ३

सचिन नारायण मोटे
बी. सी. एस्. भाग १

स्वप्नाली सुरेश कुरळे
एम. ए. भाग २

मेघा सदाशिव तुरबेकर
एम. कॉम. भाग २

शितल शंकर पाटील
एम. सी. सी.

सुरज नारायण मोटे
सांस्कृतिक

प्रकाश प्रकाश पाटील
प्राचार्य नियुक्त

राजेशी शिवाजी पाटील
एम. एस्. एस्.

विद्या श्रीकांत जामदार

शेश्वर प्रभाकर पाटील

मयूर मारुती दाबणे

विद्याश्री भैरणगा पाटील

समिखना शांकांत मुजरा

अंकिता प्रकाश शाहा
राज्यस्तरीय निबंधस्पर्धेत प्रथम

अमृता चंद्रकांत खोत
विद्यार्थी विद्यापीठ युव फेस्टीवल्मध्ये एकांकिका स्पर्धेत उत्तम अंकि वेस्टर्न विभाग स्पर्धेत उत्तम क्रमांक

संभाजीराव माने
साहित्य, वाणिज्य
व विज्ञान कनिष्ठ
महाविद्यालय,
गडहिंगलज

१२ वी आर्ट्स - अ

अंकिता अरुण कुलकर्णी
GS

१२ वी आर्ट्स - ब

अजीत नेताजी अडसूड

११ वी आर्ट्स - अ

वैभव तामाजी विहारे

११ वी आर्ट्स - ब

सौंदार तुकाराम हर्नोते

प्रसाद आनंद चोबे

१२ वी सायन्स - अ

भाई संभाजी कुरुकले

११ वी सायन्स - अ

राघिका रामचंद्र यडर

११ वी सायन्स - ब

अजित मारुती गोरुले

११ वी सायन्स - क

ज्योती यशवंत कोडेकर

शिवराज २०१८

महाविद्यालयास विविध
मान्यवरांची सदिच्छा भेट

डॉ. सुधीर गव्हाणे यांचे स्वागत
करताना संस्थेचे अध्यक्ष
मा. प्रा. किसनराव कुराडे

शिक्षण शार्दूल
डॉ. पंतगराव कदम,
वनमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांच्याशी
हितगुज करताना संस्थेचे अध्यक्ष
मा. प्रा. किसनराव कुराडे

शिवराज २०१४

संस्मरणिय यश

अभिनंदन

डॉ. सौ. स्मिता मुजुमदार

इंग्रजी विषयात पीएच.डी. पदवी प्राप्त

प्रा. नंदकुमार कोल्हापूरे

राज्य शास्त्र विषयात एम्.फील पदवी प्राप्त
व सेट परीक्षा पास

डॉ. महेश चौगुले

वाणिज्य विषयात पीएच.डी. पदवी प्राप्त

प्रा. के.एस. देसाई

व्यवस्थापन विषयातील U.G.C. NET परीक्षा पास

श्री. संतोष पाटील

संताजी व मातोश्री प्रतिष्ठान, नागपूर यांच्यातर्फे घेण्यात
आलेल्या राज्यस्तरीय उत्कृष्ट कविता संग्रह स्पर्धेत "फिनिक्स"
काव्यसंग्रहास द्वितीय क्रमाकांचे पारितोषिक प्राप्त

शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान
महाविद्यालय, गडहिंगलज, जि. कोल्हापूर.

स्थानिक व्यवस्थापन समिती
(सन २००८-०९ ते सन २०१३-१४)

१)	मा. प्रा. के. व्ही. कुराडे	: अध्यक्ष
२)	मा. प्रा. जे. वाय. बारदेस्कर	: संस्था सदस्य
३)	मा. श्री. बी. जी. देसाई	: संस्था सदस्य
४)	मा. श्री. एम्. के. सुतार	: संस्था सदस्य
५)	मा. प्रा. एन. डी. खिचडी	: संस्था सदस्य
६)	मा. प्रा. सौ. एस.ए. मुजूमदार	: प्राध्यापक सदस्या
७)	मा. प्रा. ए. व्ही. कुराडे	: प्राध्यापक सदस्य
८)	मा. प्रा. व्ही. बी. कुरळे	: प्राध्यापक सदस्य
९)	मा. श्री. बी. एस. सावंत	: प्रशासकीय सेवक प्रतिनिधी
१०)	मा. प्राचार्य, डॉ. एस. वाय. कोतमिरे	: सदस्य सचिव

संभाजीराव माते साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय,
गडहिंगलज, जि. कोल्हापूर.

शाळा समिती
(सन २००८-०९ ते सन २०१३-१४)

१)	मा. प्रा. के. व्ही. कुराडे	: अध्यक्ष
२)	मा. प्रा. जे. वाय. बारदेस्कर	: संस्था प्रतिनिधी
३)	मा. श्री. एम्. के. सुतार	: संस्था प्रतिनिधी
४)	मा. प्रा. एन. डी. खिचडी	: संस्था प्रतिनिधी
५)	मा. प्रा. सौ. एस. वाय. कोले	: प्राध्यापक सदस्या
६)	मा. श्री. बी. एस. सावंत	: प्रशासक सेवक प्रतिनिधी
७)	मा. प्राचार्य, डॉ. एस. वाय. कोतमिरे	: सचिव

दि प्रेस अँड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक अँक्ट नियम फॉर्म नं. ४ प्रमाणे निवेदन

प्रकाशन स्थळ : शिवराज कला, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज
(जि. कोल्हापूर)

प्रकाशन काळ : वार्षिक

प्रकाशक : प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

राष्ट्रीयत्व : भारतीय

पत्ता : शिवराज कला, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय,
गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर - ४१६ ५०२.

दूरध्वनी : ०२३२७ - २२२३०७.

संपादक : प्रा. ए. के. मोरमारे

राष्ट्रीयत्व : भारतीय

पत्ता : शिवराज कला, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय,
गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर - ४१६ ५०२.

दूरध्वनी : ९४२९३८३६९०.

मुद्रक : अतुल कोलते

राष्ट्रीयत्व : भारतीय

पत्ता : श्री सरस्वती ऑफसेट, कडगांव रोड, गडहिंग्लज ४१६ ५०२.

स्वामित्व : शिवराज कला वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय,
गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर - ४१६ ५०२.

मी प्राचार्य, डॉ. एस. वाय. कोतमिरे असे जाहीर करतो, की वरील माहिती माझ्या
माहितीप्रमाणे व समजूतीप्रमाणे सत्य आहे.

ह्या अंकातील मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही. लेखनाची निवड,
संपादन व मुद्रीत शोधन सहसंपादकांनी केले आहे.

मुखपृष्ठा विषयी...

औद्योगिक क्रांती झाल्याने माणूस अधिकाधिक सुखासिन झाला. अन्न, वस्त्र, निवारा या त्याच्या मूलभूत गरजा पूर्ण झाल्या की तो माणूस सुखी झाला. अशी सुखाची पूर्वीची व्याख्या त्याने बदलून टाकली आहे. आलिकडे त्याची सुखाची व्याख्या तीन गरजांशी निगडित राहिली नाही तर ज्याच्याजवळ गाडी, बंगला, करमणुकीची विविध साधने, बँक बॅलन्स, उच्च दर्जाची उंची कपडे असतील तो सुखी. अशी नवीन व्याख्या माणसाने बनविली आहे. परंतु हे सुख मिळविण्यासाठी त्याला जे काही करावे लागले ते त्याने केले. नवनवीन कारखाने उभे केले. त्यासाठी मोठ्या प्रमाणावर झाडांची कत्तल केली. जंगले नष्ट केली आणि त्या ठिकाणी कारखाने उभे केले. यामुळे साहजिकच त्याच्याजवळ अधिक पैसा आला आणि त्याच्या गरजा वाढल्या. अन्न, वस्त्र, निवारा या त्याच्या गरजांबरोबर गाडी, मोबाईल, टि.व्ही., संगणक व इतर अनेक गोष्टी तो गरजा म्हणूनच वापरू लागला. ही अवस्था केवळ एका व्यक्तीची झाली नाही तर प्रत्येक समाजाची, राष्ट्राची झाली. त्यातच जागतिकीकरण, उदारीकरण या नव्या संकल्पना माणसाच्या सुखासाठी हजर झाल्या. याचा परिणाम महागाईचा वणवा अधिकाधिक भडकला गेला. झाडे तोडल्याने आणि विविध प्रकारचे कारखाने वाढल्याने वातावरणात प्रदूषण वाढले, त्यामुळे पर्यावरणाचा न्हास होऊ लागला. तर दुसरीकडे सुखाच्या आवर्तात सामाजिक पर्यावरणही बिघडू लागले. जे माणूस आपण जन्माला घालायचे त्याला चांगले शिकवायचे आणि नोकरी मिळवून द्यायची आणि लग्न झाल्यानंतर त्याने दुसऱ्याला त्याचा फायदा करून द्यायचा अशी मानसिकता समाजात तयार झाली. त्यामुळे मुलीचा 'गर्भ' जन्मायच्या अगोदरच काढला जाऊ लागला. यामुळे समाजातील स्त्रियांची संख्या कमी कमी होऊ लागली. त्याचा परिणाम स्त्रियांवर अधिकाधिक अत्याचार होऊ लागले. दिल्लीतील घटना असेल, विविध शाळांमध्ये मुलींवर होणारे अत्याचार असतील. म्हणजेच अशा विचाराने स्त्री जीवन धोक्यात आल्याने समाजात अराजकता माजल्याशिवाय राहणार नाही.

म्हणूनच झाडांना जर जपले त्यांची कत्तल थांबविली तर भौगोलिक वातावरण चांगले राहिल. सृष्टीमध्ये नवचैतन्य निर्माण होईल. त्यामुळे माणूस आनंदाने जीवन जगेल. त्याचप्रमाणे स्त्री जन्माचे स्वागत केले तर समाजाचा होणारा न्हास कमी होईल म्हणजेच झाडे आणि स्त्रिया यांच्या अस्तित्वाने मानवी जीवन सुखी व चैतन्यमय होते त्यांची जपणूक अधिक व्हावी. स्त्रीकडे एक माणूस म्हणून समाजाने पाहावे. तिच्यावर होणारे अन्याय थांबावेत. स्त्रियांप्रमाणेच झाडांची अवस्था आहे. हे दाप घटक एकमेकांना असे परस्पर संबंधित आहेत. त्यांच्या कमी होण्याने मानवामध्ये अराजकता माजल्याशिवाय राहणार नाही. या दोन घटकांवरच समाज अवलंबून आहे. त्यांची जपणूक करूया.

प्रा. अशोक मोरमारे

••प्रमुख संपादक

संपादकीय,,,,,

‘शिवराज २०१३’ हे शिवराज महाविद्यालयाचे वार्षिक नियतकालिक वाचकांच्या हाती देताना मला मनस्वी आनंद होत आहे. आपले महाविद्यालय जरी तालुक्याच्या ठिकाणी असले तरी येथे येणारा विद्यार्थी हा ग्रामीण भागातीलच असतो. ह्या विद्यार्थ्यांना केवळ चार भिंतीतील ज्ञान देऊन किंवा परीक्षा पास होता येईल, एवढेच शिक्षण देण्यापेक्षा त्यांच्या सर्वांगाने व्यक्तिमत्त्व विकास कसा होईल याकडे नेहमी लक्ष पुरविले जाते. यातूनच त्यांचा सामाजिक, शैक्षणिक, राजकीय, सांस्कृतिक विकास व्हावा. त्यांच्यातील विचार वैभव वाढावे, त्यांच्या अंतर्मनातील दबून राहिलेला हुंकार बाहेर येऊन त्यातून समाज परिवर्तनाचा एक अंश बाहेर निघावा या उदांत हेतूनेच ‘शिवराज २०१४’ या वार्षिक नियत कालिकाची निर्मिती झाली आहे.

या नियत कालिकासाठी मी आपल्या महाविद्यालयातील नव लेखक व कवी/कवयित्री यांच्याकडे कथा, प्रवास वर्णन, व्यक्तिचित्रे, प्रसंग चित्रण, ललित लेख, कविता, वात्रटिका असे विद्यार्थ्यांच्या मनाला चालना देणारे साहित्य मागविले असता हे साहित्य देण्यासाठी या विद्यार्थी-विद्यार्थिनी नव लेखक-लेखिकांचा उत्साह केवढा दांडगा ! त्यांनी सामाजिक सांस्कृतिक शैक्षणिक, राजकीय, विषयांना स्पर्श करणारे विविध लेख व कविता मला आणून दिल्या. यावरून मला वाटले की ग्रामीण भागातील हा विद्यार्थी आता नक्कीच लिहिता झाला आहे. त्याच्या मनातील या विचाराला वाचकांच्या मनामध्ये रुजविले पाहिजे. त्याला समाजासमोर मांडला पाहिजे आणि ‘शिवराज’ हे नियतकालिक त्यांच्यासाठी एक मोठे व्यासपीठ आहे.

अंकात विचारात घेतलेले विविध लेख-कविता विद्यार्थ्यांनी आपल्या कवतीप्रमणे लिहिल्या आहेत पण त्यातून विद्यार्थी-विद्यार्थिनींचा सभोवतालच्या समाजाकडे, निसर्गाकडे, विज्ञानाकडे आणि स्वतःच्या जीवनाकडे पाहण्याचा एक व्यामिश्र दृष्टिकोन अभिव्यक्त झाला आहे.

या बरोबरच महाविद्यालयातील प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी यांनी केलेल्या सामाजिक व वैयक्तिक उपक्रमांचा आणि या शैक्षणिक वर्षामध्ये विविध समितीमार्फत राबविलेल्या विविध उपक्रमांचा व त्यांच्या कार्यपद्धतीचे प्रतिबिंबही या नियत कालिकात उमटले आहे. हे नियत कालिक पूर्णत्वाला नेताना सहसंपादक डॉ. मनमोहन राजे, प्रा. ए. व्ही. कुराडे, डॉ. एन. आर. सावंत, डॉ. एस. बी. माने, प्रा. प्रमोद होनगेकर, डॉ. एम. पी. पाटील, डॉ. एस. के. नेर्ले, प्रा. आर. डी. कमते यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. यांच्या सहकार्यामुळेच अंक वेळेत पूर्ण करता आला. तसेच महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे व प्रबंधक श्री. संतोष शहापूरकर यांनी अंकाच्या सुबकतेसाठी दिलेल्या मोकळेपणा आणि स्वातंत्र्य याही गोष्टी या ठिकाणी नमूद करण्यासारख्या आहेत. याशिवाय सरस्वती ऑफसेटचे मालक श्री. अतुलसिंह कोलते आणि त्यांचे सर्व कर्मचारी यांनी या नियतकालिकाचे कामअतिशय आपुलकीने आणि मनापासून केले आहे, त्यामुळे अंक लवकरात लवकर पूर्ण होण्यास मदत झाली.

सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे आमच्या संस्थेचे अध्यक्ष मा. किसनाव कुराडे आणि संस्थेचे सर्व संचालक यांनी माझ्यावर विश्वास ठेऊन 'शिवराज २०१४' हे नियतकालिक साकारण्यासाठी जी काही प्रेरणा दिली ती मला अधिकच मार्गदर्शक ठरली.

मुख्य संपादक
प्रा. अशोक मोरमारे
मराठी विभाग

शिवराज कला, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंगलज, जि. कोल्हापूर

महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४ कलम ४० (६) व विधिनियम एस. (४४६) नुसार

वाजता महाविद्यालयाची स्टुडंट कॉन्सिल जाहीर करण्यात आली आहे.

स्टुडंट कॉन्सिल २०१३ - २०१४

प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे	: कार्याध्यक्ष, चेअरमन	प्रा. ए. जी. हरदारे	: एन.एस.एस. सदस्य
प्रा. आर. डी. मगदूम	: राष्ट्रीय छात्रसेना इनचार्ज शिक्षक, संचालक, क्रीडा व शा. शिक्षण सदस्य	श्री. संतोष शहापूरकर	: कार्यालय प्रमुख
प्रा. ए. बी. कुंभार	: सांस्कृतिक कार्यक्रम सदस्य		

* प्रतिनिधी आर्ट्स *

साळवी प्रशांत शिवाजी	: बी. ए. भाग १
कु. संकपाळ पूनम मारुती	: बी. ए. भाग २
कु. दळवी सुवर्णा पुंडलीक	: बी. ए. भाग ३
कु. बेनके सीमा सुरेश	: एम. ए. भाग १
कु. पाटील राजश्री शिवाजी	: एम. ए. भाग २

* प्रतिनिधी कॉमर्स *

कु. गोईलकर प्रियांका रामचंद्र	: बी. कॉम. भाग १
कु. वाटंगी बियामा बशीर	: बी. कॉम. भाग २
कु. माने गितांजली मनोज	: बी. कॉम. भाग ३
कु. जमादार विद्या श्रीकांत	: एम. कॉम. भाग १
कु. गोरुले माधुरी आनंदा	: एम. कॉम. भाग २

* प्रतिनिधी सायन्स *

दळवी विजय रामचंद्र	: बी. एस्सी. भाग १
मकानदार जिंदाशाह/रोहिल शब्बीर	: बी. एस्सी. भाग २
कु. भोसले राखी रघुनाथ	: बी. एस्सी. भाग ३

* प्रतिनिधी बी.सी.एस. *

भोसले प्रफुल्ल प्रकाश	: बी.सी.एस. भाग १
-----------------------	-------------------

कु. भुईबर तेजश्री तुकाराम	: बी.सी.एस. भाग २
कु. मोटे सुरज नारायण	: बी.सी.एस. भाग ३

* प्रतिनिधी बी.बी.ए. *

कु. कळंदे स्वाती धोंडिबा	: बी.बी.ए. भाग १
कु. कुरळे स्वप्नाली सुरेश	: बी.बी.ए. भाग २
कु. मोटे सचीन नारायण	: बी.बी.ए. भाग ३

* प्रतिनिधी बी.सी.ए. *

कु. पाटील शीतल शंकर	: बी.सी.ए. भाग १
कु. तुरंबेकर मेघा सदाशिव	: बी.सी.ए. भाग २
येसादे चंद्रकांत शामराव	: बी.सी.ए. भाग ३

* प्राचार्य नियुक्त विभागवार प्रतिनिधी *

मुल्ला समिउल्ला शौकत	: राष्ट्रीय सेवा योजना
पाटील शेखर प्रभाकर	: राष्ट्रीय छात्र सेना
मोरबाळे धनंजय सुरेश	: क्रीडा विभाग
दावणे मुयर मारुती	: सांस्कृतिक कार्यक्रम
कु. कुरळे शिल्पा शिवाजी	: विद्यार्थिनी प्रतिनिधी
कु. पाटील विद्याश्री भैराणा	: विद्यार्थिनी प्रतिनिधी

संभाजीराव माळे कला, वाणिज्य आणि विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय, गड.

वर्गप्रतिनिधी २०१३-२०१४

* प्रतिनिधी आर्ट्स *

विचारे वैभव तानाजी	: ११ वी आर्ट्स अ
हणमंते सौदागर तुकाराम	: ११ वी आर्ट्स ब
कुलकर्णी अंकिता अरुण	: १२ वी आर्ट्स अ
अडसूळ अजित नेताजी	: १२ वी आर्ट्स ब

* प्रतिनिधी कॉमर्स *

चोथे प्रसाद आनंद	: ११ वी संयुक्त
------------------	-----------------

कु. गिरी ज्योती तानाजी	: १२ वी संयुक्त
------------------------	-----------------

* प्रतिनिधी सायन्स *

कु. वडर राधिका रामचंद्र	: ११ वी सायन्स अ
गोरुले अजित मारुती	: ११ वी सायन्स ब
कु. कोडेकर ज्योती यशवंत	: ११ वी सायन्स क
कुरुकले भाई संभाजी	: १२ वी सायन्स अ
कु. निकम रोहिणी ईश्वर	: १२ वी सायन्स ब
गोरुले समिर बाळे	: १२ वी सायन्स क

शिवराज २०१४

महाविद्यालयातील
विशेष/नाविण्यपूर्ण कार्यक्रम

महाविद्यालयाच्या प्राचार्यपदी निवड झालेबद्दल डॉ. एस. वाय. कोतमिरे यांचे स्वागत व सत्कार करताना संस्थेचे अध्यक्ष मा. किसनराव कुराडे

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे जयंती प्रसंगी संस्थेचे अध्यक्ष मा. किसनराव कुराडेसह संस्थेचे संचालक, पदाधिकारी, प्राध्यापक व प्रशासकीय कर्मचारी

Micro Finance in India या विषयावरील चर्चासत्राचे उद्घाटन करताना संस्थेचे अध्यक्ष मा. प्रा. किसनराव कुराडे

डॉ. एस. आर. महाजन (वाणिज्य विभाग प्रमुख, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर) बीजभाषण करताना

Micro Finance in India या विषयावरील चर्चासत्रात प्रास्ताविकपर मनोगत व्यक्त करताना डॉ. आर. बी. तेली

शिवाजी विद्यापीठ अॅकॅडमिक इन्स्पेक्शन समितीच्या सदस्यांचे स्वागत करताना प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

शिवराज विद्या संकुल तर्फे आयोजित सामुदायिक विवाह सोहळा

महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना "मतदान शपथ" देताना प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

शिवराज २०१४

महाविद्यालयातील विविध समितींमार्फत राबविलेले कार्यक्रम

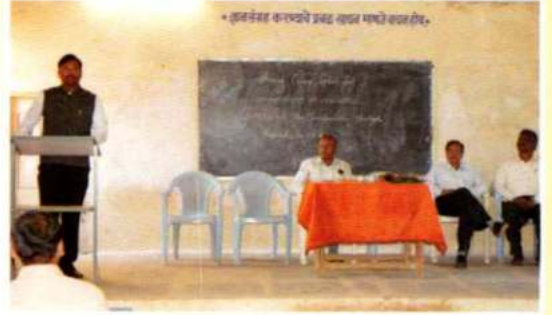
इयत्ता ११वीच्या स्वागत समारंभ कार्यक्रमाचे उद्घाटन करताना संस्थेचे उपाध्यक्ष मा. के. जी. पाटील

इयत्ता ११ वीच्या स्वागत समारंभात विद्यार्थ्यांना संबोधित करताना अॅड. सुरेशरावजी कुराडे

पालक मेळाव्यात पालकांना संबोधित करताना मा. जे. वाय. बारदेस्कर

डॉ. चंद्रशेखर चंदगडे रसायन शास्त्र विषयासंदर्भात मार्गदर्शन करताना.

मा. एस.बी. जगताप (जिल्हा न्यायाधिश) विधी साक्षरता दिनानिमित्त कायदेविषयक मार्गदर्शन करताना.

सविधानाविषयी जाणीव जागृती करताना राष्ट्र सेवा दलाचे सेवक व व्यासपीठावर अॅड दिग्विजय कुराडे व इतर मान्यवर

शिवराज २०१४

महाविद्यालयातील विविध
समितींमार्फत राबविलेले कार्यक्रम

प्लेसमेंट सेल संदर्भात माहिती देताना मा. श्री. संजय चराटी

हिंदी दिन समारंभात मार्गदर्शन करताना श्री. अमित गुप्ता

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत आयोजित 'समाज प्रबोधनासाठी पथनाट्य' या विषयावर मार्गदर्शन करताना डॉ. आनंद बलाळ

बी. बी. ए. विद्यार्थ्यांच्या स्वागत समारंभ प्रसंगी मार्गदर्शन करताना डॉ. एस. एस. चौगुले,

'पोलीस उपनिरीक्षक परीक्षा' या विषयावर मार्गदर्शन करताना पीएसआय सोमनाथ दिवटे

'तालुकास्तरीय स्वच्छता मित्र वक्तृत्व करंडक स्पर्धा' कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना गडहिंग्लज पंचायत समिती सभापती मा. श्री. अमर चव्हाण

'विक्रीकर निरीक्षक परीक्षा' या विषयावर मार्गदर्शन करताना प्रा. फारुख ठगरी

निर्भया अभियान स्वसंरक्षण व स्वयंसिध्दा महिला प्रशिक्षण कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना श्रीमती कांचन परुळेकर

शिवराज २०१४

वार्षिक स्नेह संमेलन
विविध गुणदर्शन

स्नेह संमेलन अतिथींचे आगमन

ग्रंथ प्रदर्शन निरीक्षण करताना मान्यवर

स्नेह संमेलन कार्यक्रमाचे उद्घाटन करताना आम.भगवानराव साळुंखे व इतर मान्यवर

स्नेह संमेलन कार्यक्रमात मनोगत व्यक्त करताना डॉ.सतिश धाळी

स्नेह संमेलन प्रमुख प्रा.सौ.एस.वाय. कोले मनोगत व्यक्त करताना

ग्रंथ प्रदर्शनात ग्रंथांचे निरीक्षण करताना मान्यवर

फनी गेम्सचे उद्घाटन करताना मान्यवर

फनी गेम्स कार्यक्रमात असा साधला नेम

शिवराज २०१८

वार्षिक स्नेह संमेलन
विविध गुणदर्शन

फॅन्सी ड्रेस कार्यक्रमात सहभागी विद्यार्थी व विद्यार्थिनी

फॅन्सी ड्रेस कार्यक्रमात सहभागी विद्यार्थी व विद्यार्थिनी

फळभाजी सजावट मधील कलाकुसर

असे सजले मेहंदीने हात

नृत्य सादर करताना विद्यार्थी व विद्यार्थिनी

आकर्षक केशरचना

गीत गाताना विद्यार्थी गायक

रांगोळीतून कलाविष्कार

अशा सजल्या नववधू

शिवराज २०१४

क्रीडा विभाग धवल यश

शिवाजी विद्यापीठाची अॅथलेटिक्स या खेळातील सलग दुसऱ्या वर्षी जनरल चॅम्पीयनशिप ट्रॉफी मिळवलेले विद्यार्थी

तालुक्यात प्रथम क्रमांक पटकावून जिल्हास्तरीय निवड झालेला मुलांचा खो-खो संघ

शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत झालेल्या आंतरविभागीय स्पर्धेतील मुलींचा- प्रथम क्रमांक पटकाविलेला व मुलांचा - द्वितीय क्रमांक पटकाविलेला संघ

शिवाजी विद्यापीठ मार्फत झालेल्या आंतरविभागीय महिला फुटबॉल स्पर्धेतील आपला व घाळी महाविद्यालयात रंगलेला सामना, यामध्ये आपल्या महाविद्यालयाचा विजय झाला.

प्रियंका पाटील
राष्ट्रीय अॅथलेटिक खेळाडू

प्रदिप मेटके
राष्ट्रीय क्रिकेट खेळाडू

राजू नागुर्कर
अस्वमेध अॅथलेटिक खेळाडू

पूजा गोडसे
मुंबई पोलिस

तेजा शिंदे
रेल्वे पोलिस

शितल घुगरे
मुंबई पोलिस

मांतेश घुगरे
राष्ट्रीय खेळाडू

गणेश लाखे
राष्ट्रीय क्रिकेट खेळाडू

प्रफुल धुमाळ
तलवारबाजी राष्ट्रीय पंच पात्र
व राष्ट्रीय खेळाडू

संगीता राठोड
राष्ट्रीय क्रॉसकंदी खेळाडू

मालू शिंदे
अस्वमेध दोन सिल्व्हर मेडल
विजेती खेळाडू

नितीन पोवार
क्रिकेट अंतरराष्ट्रीय खेळाडू

रामचंद्र कांबळे
क्रिकेट राष्ट्रीय खेळाडू

नम्रता पाटील
राष्ट्रीय फुटबॉल खेळाडू

सुषमा शेवाळे
राष्ट्रीय क्रॉसकंदी खेळाडू

अक्षय पाटील
महाराष्ट्र राज्य अॅथलेटिक्स
क्रीडा स्पर्धेसाठी निवड (आर्मी)

शिवराज २०१४

संभाजीराव माने कनिष्ठ
महाविद्यालय, गडहिंग्लज.

प्रा. जयवंत पाटील
क्रीडा विभाग प्रमुख

क्रीडा विभाग धवल यश

केरळ येथे झालेल्या राष्ट्रीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत ३०००मी. धावणे क्रीडा प्रकारात आरती पाटील हिने द्वितीय क्रमांक पटकाविल्या बद्दल सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

साईकिशन विष्णू नाईक
राष्ट्रीय क्रॉसकंट्री खेळाडू

रणजीत बाळू पाटील
१२ वी विज्ञान

वैभव विजय गोसावी
१२ वी वाणिज्य

एश्वर्या सु. कदम
१२ वी कला

सायली भास्कर पाटील
१२ वी वाणिज्य

अमोल म. जाधव
११ वी वाणिज्य

शितल राजाराम कुंभार
११ वी वाणिज्य

विकास अनिल चौगले
११ वी कला

बालेवाडी, पुणे येथे झालेल्या
राज्यस्तरीय अॅथलेटिक स्पर्धेतील सहभागी खेळाडू

संभाजीराव माने महाविद्यालयातील
राज्यस्तरीय अॅलेटिक्स स्पर्धेसाठी निवड झालेले खेळाडू

शिवराज २०१४

संभाजीराव माने कनिष्ठ
महाविद्यालय, गडहिंग्लज.
राष्ट्रीय सेवा योजना (+२ स्तर)

प्रा. एम. एस. घस्ती
कार्यक्रम अधिकारी

प्रा. टी. व्ही. चौगुले
कार्यक्रम अधिकारी

प्रा. सौ. एल. एम. डिसोजा
कार्यक्रम अधिकारी

प्रा. सौ. एन. पी. शिंदे
कार्यक्रम अधिकारी

करंबळी या दत्तक खेड्यातील श्रमसंस्कार शिबिराचे उद्घाटन
करताना संस्थेचे अध्यक्ष मा. किसनराव कुराडे

जिल्हा समन्वयकांचे स्वागत करताना
कार्यक्रम अधिकारी प्रा. एम. एस. घस्ती

स्वयंसेविका श्रमदान करताना

श्रमदानातून साकारला रस्ता

आरोग्य जनजागरण अभियान अंतर्गत
पोस्टर प्रदर्शन

शिवराज कला, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालयातील प्राध्यापक वृंद

■ वनस्पतीशास्त्र विभाग

- प्रा. डॉ. एस. वाय. कोतमिरे (एम्. एस्सी., पीएच.डी.)
 प्रा. जे. व्ही. सरतापे (एम्. एस्सी.)
 प्रा. डॉ. एस्. के. नेलें (एम्. एस्सी., पीएच.डी.)
 प्रा. कु. एन. एस. पाटील (एम्. एस्सी.)

- प्रा. एस्. डी. सावंत (एम्. ए., एम्. फिल., नेट) २१/२/२०१३ FIP
 प्रा. आर. पी. हेंडगे (एम्. ए., एम्. फिल., नेट)
 प्रा. डी. टी. आचार्य (एम्. ए., एम्. फिल., नेट) २१/२/२०१३ पासून

■ मराठी विभाग

- प्रा. एस्. सी. जोशी (एम्. ए., डी.एच.ई., डी.ए.ई.)
 प्रा. डॉ. एम्. व्ही. राजे (एम्. ए., पीएच.डी.नेट)
 प्रा. डॉ. ए. बी. कुंभार (एम्. ए., पीएच.डी.नेट)
 प्रा. ए. के. मोरमारे (एम्. ए., नेट)

■ राज्यशास्त्र विभाग

- प्रा. एन्. आर. कोल्हापूरे (एम्. ए., एम्. फिल., सेट)
 प्रा. डॉ. ए. जी. हरदारे (एम्. ए., एम्. फिल., पीएच.डी., नेट)

■ अर्थशास्त्र विभाग

- प्रा. डॉ. डी. आर. खटके (एम्. ए., एम्. फिल. पीएच.डी.)
 प्रा. जी. जी. गायकवाड (एम्. ए., बी. लिब., नेट)
 प्रा. एस. जी. मुंज (एम्. ए.)

■ इंग्रजी विभाग

- प्रा. डॉ. एन्. आर. सावंत (एम्. ए., एम्. फिल. पीएच.डी.)
 प्रा. सौ. एस्. ए. मुजुमदार (एम्. ए., पी. जी. डी. ई.)
 प्रा. डी. यु. जाधव (एम्. ए., नेट)
 प्रा. पी. ए. पाटील (एम्. ए., सेट)
 प्रा. के. बी. चव्हाण (एम्. ए.)
 प्रा. व्ही. बी. चौगुले (एम्. ए.)
 प्रा. पी. एस. होनगेकर (एम्. ए. बी. एड., एम. एड., पी. जी. सी. टी. ई.)
 प्रा. एस. एस. पाटील (एम्. ए.)

■ वाणिज्य विभाग

- प्रा. डॉ. आर. बी. तेली (एम्. कॉम., एम्. फिल. पीएच.डी.)
 प्रा. डी. पी. कांबळे (एम. कॉम., सेट)
 डॉ. एम. डी. चौगुले (एम. कॉम., एम्. फिल., पीएच.डी.)
 प्रा. आर. आय. पालकर (एल. एल. बी.)
 प्रा. सौ. एन. पी. शिंदे (एम. कॉम., एम्. ए., बी. एड.)

■ हिंदी विभाग

- प्रा. एन. बी. एकिले (एम्. ए., नेट)
 प्रा. डॉ. एस. बी. माने (एम्. ए., पीएच.डी.)

■ भौतिकशास्त्र विभाग

- प्रा. डॉ. एस. ए. जोडगुद्री (एम्. एस्सी., एम्. फिल. पीएच. डी.)
 प्रा. डॉ. बी. डी. मुरगी (एम्. एस्सी., पीएच.डी.)
 प्रा. डॉ. एम्. पी. पाटील (एम्. एस्सी., डी. एच. ई., पीएच.डी.)
 प्रा. बी. एम्. कुलकर्णी (एम्. एस्सी., एम्. फिल.)
 प्रा. डॉ. एस्. एम्. कदम (एम्. एस्सी., पीएच.डी.)
 प्रा. डॉ. पी. एस्. चिगरे (एम्. एस्सी., डी. एच. ई., पीएच.डी.)
 प्रा. व्ही. एस. सावंत (एम्. एस्सी., एम्. फिल.)
 प्रा. के. व्ही. कांबळे (एम्. एस्सी., बी. एड.)
 प्रा. ए. ए. पाटील (एम्. एस्सी.)
 प्रा. कु. एस. पी. पाटील (एम्. एस्सी.)

■ मानसशास्त्र विभाग

- प्रा. आर. व्ही. गुंडे (एम्. ए., एम्. फिल.)

■ समाजशास्त्र विभाग

- प्रा. ए. व्ही. कुराडे (एम्. ए.)

■ संख्याशास्त्र विभाग

- प्रा. डी. एम्. म्हेतर (एम्.एस्सी., एम्.फिल.)
 प्रा. आर. के. देशपांडे (एम्.एस्सी.)
 प्रा. सौ. एम्. आर. दंडगे (एम्.एस्सी.)
 प्रा. जे. के. पाटील (एम्.एस्सी.)
 प्रा. एम. बी. देसाई (एम्.एस्सी.)

■ गणित विभाग

- प्रा. डी. जी. वाठारे (एम्.एस्सी.)

■ रसायनशास्त्र विभाग

- प्रा. डॉ. टी. एन्. पोवार (एम्. एस्सी. डी. एच. ई., पीएच्. डी.)
 प्रा. डॉ. बी. जे. देसाई (एम्. एस्सी., पीएच्. डी.)
 प्रा. व्ही. बी. कुरळे (एम्. एस्सी., एम्.फिल.)
 प्रा. डॉ. ए. एम्. हसुरे (एम्. एस्सी., पीएच्. डी.)
 प्रा. डॉ. बी. डी. अजळकर (एम्.एस्सी., पीएच्. डी.)
 प्रा. डॉ. एस्. डी. पाटील (एम्.एस्सी., पीएच्. डी.)
 प्रा. सौ. आर. के. अदाटे (एम्.एस्सी.)
 प्रा. पी. आर. डोंगरे (एम्.एस्सी.)
 प्रा. एन. आर. भोसले (एम्.एस्सी.)
 प्रा. कु. एस. पी. कल्लोळे (एम्.एस्सी.)
 प्रा. एस. ए. समडोळे (एम्.एस्सी.)
 प्रा. कु. एच. एम. चव्हाण (एम्.एस्सी.)
 प्रा. पी. एस. देशपांडे (एम्.एस्सी.)
 प्रा. कु. एस. ए. कलकुटगी (एम्.एस्सी.)
 प्रा. पी. व्ही. खोत (एम्.एस्सी.)
 प्रा. बी. जे. कांबळे (एम्.एस्सी.)
 प्रा. डी. ए. कुंभार (एम्.एस्सी.)
 प्रा. ए. जे. नाईकवाडे (एम्.एस्सी.)

■ प्राणीशास्त्र विभाग

- प्रा. डॉ. आर. एन्. कणसे (एम्. एस्सी., पीएच्. डी.)

प्रा. के. जे. अदाटे (एम्. एस्सी.)

प्रा. एस. एस. कांबळे (एम्.एस्सी.)

प्रा. एस. आर. पाटील (एम्.एस्सी.)

प्रा. सौ. व्ही. वाय. पाटील (एम्.एस्सी.)

■ बी.एस्सी. कॉम्प्युटर

प्रा. सी. एस. निकम (एम्. सी. ए.)

प्रा. आर. बी. खोत (एम्.एस्सी., कॉम्प्युटर)

प्रा. सौ. डी. एस. खांडेकर (एम्.एस्सी., कॉम्प्युटर)

■ शारीरिक शिक्षण

प्रा. आर. डी. मगदूम (बी. कॉम., एम्.पी.एड.)

■ पर्यावरण शास्त्र

प्रा. सौ. एस. एस. देसाई (एम्. एस्सी.)

प्रा. कु. के. एस. काळगे (एम्. एस्सी.)

पदव्युत्तर विभाग - प्राध्यापक वृंद

■ मराठी विभाग

प्रा. एस. सी. जोशी (विभाग प्रमुख) :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. डॉ. एम. व्ही. राजे :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. ए. बी. कुंभार :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. ए. के. मोरमारे :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. डॉ. ए. पी. गवळी :	यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
प्रा. डॉ. बी. व्ही. चौगुले :	आर्टस्, कॉमर्स कॉलेज, गड.
प्रा. बी. जे. शिंदे :	आर्टस्, कॉमर्स कॉलेज, गड.
प्रा. ए. एस. बल्लाळ :	आजरा महाविद्यालय, आजरा

■ हिंदी विभाग

डॉ. के. आर. पाटील :	प्राचार्य, आर्टस्, कॉमर्स कॉलेज, नेसरी
प्रा. यु. एस. पाटील :	यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
प्रा. एस. एन. खरुजकर :	यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
प्रा. डॉ. एस. बी. घरपणकर :	राजा शिवछत्रपती महाविद्यालय, महागाव
प्रा. एन. डी. केसरकर :	आर्टस्, कॉमर्स कॉलेज, नेसरी
प्रा. ए. के. कांबळे :	आर्टस् कॉलेज, कोवाड
प्रा. एस. एन. कांबळे :	आर्टस्, कॉमर्स कॉलेज, नेसरी
प्रा. सौ. एस. एस. पाटील :	आर्टस्, कॉमर्स कॉलेज, गड.

■ इंग्रजी विभाग

प्रा. डॉ. एन. आर. सावंत (विभाग प्रमुख) :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. सौ. एस. ए. मुजूमदार :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. ए. एस. जरग :	डी. आर. माने कॉलेज, कागल
प्रा. सौ. पी. ए. पाटील :	शिक्षण महर्षि डॉ. बापूजी साळुंखे महाविद्यालय, मिरज
प्रा. पी. ए. पाटील :	यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
प्रा. आय. आर. जरळी :	यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
प्रा. ए. एस. आरबोळे :	आर्टस् कॉलेज, कोवाड
प्रा. सौ. एम. एस. पाटील :	सदाशिवराव मंडलिक कॉलेज, मुरगूड

■ अर्थशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. डी. आर. खटके (विभाग प्रमुख) :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. जी. जी. गायकवाड :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. एस. जी. मुंज :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. डॉ. ए. ए. पोवार :	माजी प्राचार्य, शिवराज महाविद्यालय, गड.
प्रा. ए. जी. मगदूम :	सदाशिवराव मंडलिक कॉलेज, मुरगूड
प्रा. सौ. यू. एस. रसाळ :	वाय. डी. माने कांतेज, कागल
प्रा. पी. वाय. निंबाळकर :	यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
प्रा. के. एस. पोवार :	सदाशिवराव मंडलिक कॉलेज, मुरगूड
प्रा. के. आर. तणगे :	आर्टस्, कॉमर्स कॉलेज, गडहिंग्लज

■ वाणिज्य विभाग

प्रा. डॉ. आर. बी. तेली (विभाग प्रमुख) :	शिवराज महाविद्यालय, गड.
डॉ. एन. बी. जाधव :	प्राचार्य, राज शिवछत्रपती महाविद्यालय, महागाव
प्रा. ए. एम. शिरदवाडे :	डी. आर. माने कॉलेज, कागल
प्रा. व्ही. एस. वांद्रे :	दत्ताजीराव आर्टस्, कॉमर्स, सायन्य कॉलेज, इचलकरंजी
प्रा. टी. के. जाधव :	आर्टस्, कॉमर्स कॉलेज, कुरुंदवाड
प्रा. एम. ए. कोळी :	सदाशिवराव मंडलिक कॉलेज, मुरगूड
प्रा. व्ही. के. उत्तरे :	डॉ. घाळी महाविद्यालय, गड.
प्रा. एन. बी. भागवत :	डी. आर. माने महाविद्यालय, कागल

संभाजीराव माने कला, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालयाचा प्राध्यापक वृंद (अनुदानित विभाग)

■ मराठी विभाग

प्रा. व्ही. एस्. मुसाई (एम्. ए., बी.एड., एम.फील.)
प्रा. टी. व्ही. चौगुले (एम्. ए., बी.एड.)

■ इंग्रजी विभाग

प्रा. आर. बी. कांबळे (एम्. ए., बी.एड., डी.एच.ई.)
प्रा. के. ए. सावेकर (एम्. ए., डी.एच.ई.)
प्रा. आय. डी. नेल्लेकर (एम्. ए., बी.एड.)

■ हिंदी विभाग

प्रा. सौ. एल्. एम्. डिसोझा (एम्. ए., बी.एड.)

■ समाजशास्त्र विभाग

प्रा. एम्. बी. पाटील (एम्. ए., बी.एड.)
प्रा. एस. एस. सावंत (एम्. ए., एम.पी.एड.) पर्यवेक्षक ज्युनि. विभाग

■ अर्थशास्त्र विभाग

प्रा. सौ. एस्. वायू. कोले (एम्. ए., एम.फील., डी.एच.ई.)
प्रा. सौ. एन्. पी. शिंदे (एम्. कॉम., एम.ए., बी.एड.)

■ राज्यशास्त्र विभाग

प्रा. आर. एस. सरनाईक (एम्. ए., बी.एड.)

■ मानसशास्त्र विभाग

प्रा. ई. जी. कांबळे (एम्. ए., बी.एड.)
प्रा. एम्. एस्. घस्ती (एम्. ए., बी.एड.)

■ पर्यावरणशास्त्र विभाग

प्रा. सौ. एस. पी. गाडवी

■ वाणिज्य विभाग

प्रा. वायू. पी. कोले (एम्. कॉम., एम्. ए., डी.एच.ई.)
दि. ३०/९/२०१२ पर्यन्त
प्रा. एस्. बी. कडूकर (एम्. कॉम., एम्. ए., एम.फिल., डी.एच.ई.)

■ पदार्थ विज्ञान विभाग

प्रा. बी. डी. पाटील (एम्. एस्सी., डी.एच.ई.)
प्रा. ए. बी. कोकणे (एम्. एस्सी., बी.एड.)
प्रा. व्ही. एस. सावंत (एम्. एस्सी., एम.फिल.)

■ रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. पी. एम्. भोईटे (एम्. एस्सी., डी.एच.ई.)
प्रा. एस्. एच. रावण (एम्. एस्सी., बी.एड.)
प्रा. सौ. आर. के. अदाटे (एम्. एस्सी., बी.एड.)
प्रा. कु. एम. एम. देसाई (एम्. एस्सी., बी.एड.)

■ जीवशास्त्र विभाग

प्रा. पी. टी. कट्टी (एम्. एस्सी., डी.एच.ई.)
प्रा. कु. पी. आर. जाधव (एम्. एस्सी.)
प्रा. व्ही. वाय. पाटील (एम्. एस्सी., बी.एड.)
प्रा. कु. पी. एम. कडाकणे (एम्. एस्सी., बी.एड.)

■ गणित विभाग

प्रा. एन्. एम्. गरुड (एम्. एस्सी., डी.एच.ई.)
प्रा. सी. एस. रुडगी (बी.ई., एम.बी.ए.)

■ शारीरिक शिक्षण विभाग

प्रा. एस्. एस्. सावंत (एम्. ए., एम्.पी.एड.) (पर्यवेक्षक)

■ आय. टी. विभाग

प्रा. एस. पी. कुराडे (एम.एस.ई. कॉम्प्यू.)
प्रा. ए. एस. कांबळे
प्रा. यु. पी. कानडे

महाविद्यालयातील प्रशासकीय कर्मचारी वृंद

कार्यालय

■ प्रबंधक

श्री. एस. आर. शहापूरकर (बी. ए.)

■ अधीक्षक

श्री. बी. एस. सावंत (बी. ए.)

■ मुख्य लिपिक

श्री. डी. एम. मोरे (बी. कॉम.) दि. ३०/९/२०१२ पर्यंत

■ कनिष्ठ लघुलेखक

श्री. के. टी. कुंभार (बी. कॉम.)

■ कनिष्ठ लेखनिक

श्री. एम. बी. माने (बी. कॉम., एम. लिब.)

श्री. पी. डी. पाटील (बी. कॉम.)

श्री. ए. एम. पोवार (बी. कॉम., एम. लिब.)

श्री. एन. एस. कांबळे (बी. ए., एम. लिब.)

श्री. एन. झेड. दळवी (बी. कॉम.)

श्री. बी. बी. जाधव (बी. ए.)

श्री. पी. डी. सोरप (बी. ए.)

ग्रंथालय

■ ग्रंथपाल

प्रा. एस. आर. कुराडे (बी.एस्सी., एम.लिब सेट)

■ साहाय्यक ग्रंथपाल

श्री. आर. ए. जाधव (एम. ए., एम. लिब., एफ. फिल.)

■ ग्रंथालय लेखनिक

श्री. बी. एल. कोरवी (बी. ए.)

■ ग्रंथालय परिचर

श्री. एस्. एस्. हजारे

श्री. व्ही. आर. टेंबरे

श्री. पी. बी. नडगेरी

श्री. ए. एल्. कलकुटकी (एम. ए.)

श्री. ए. एस. सावंत

श्री. एन. बी. असोदे

श्री. एम. बी. शिंदे

■ प्रयोगशाळा साहाय्यक

श्री. डी. जी. रेंदाळे (बी. ए.)

श्री. आर. बी. आयरनाईक (एम. ए.)

श्री. पी. जी. पोवार (एम. ए.)

श्री. एस्. व्ही. शिंदे (बी.एस्सी., बी.लीब. सायन्स)

■ प्रयोगशाळा परिचर

श्री. बी. डी. मोरे

श्री. एस्. बी. खोत (बी. कॉम.)

श्री. एस्. डी. पाटील

श्री. टी. आर. देवडकर

श्री. व्ही. व्ही. कोंडूसकर

श्री. एम. जी. खोत (बी. ए.)

श्री. टी. बी. कांबळे

श्री. आर. के. वडर

श्री. एस्. एम. मोरबाळे

श्री. के. आर. कांबळे

श्री. एस्. एम. कांबळे

श्री. व्ही. बी. पाटील

श्री. डी. जी. हुंदळेकर (बी. कॉम.)

श्री. एस. एस. कांबळे

श्री. एस. एन. पाटील (एम. ए., एम. बी. ए.)

■ शिपाई

श्री. एस्. डी. कुरळे

श्री. यु. डी. राऊत

श्री. एम. के. गोदुरे

श्री. व्ही. ए. सुतार

श्री. ए. एच. नाईक

श्री. व्ही. एस. गुरव

श्री. के. एम. सुर्यवंशी

श्री. एस. जी. हिले

प्राध्यापकवृंद (विज्ञान अनुदान विभाग)

■ बी.बी.ए.

- प्रा. आर. डी. कमते (एम.बी.ए., एम.फिल.)
 प्रा. प्रा. ए. यू. पटेल (एम.ए., एम.फिल.)
 प्रा. जी. ए. पाटील (एम.कॉम., एम.बी.ए., जी.डी.सी.ए.)
 प्रा. एस. बी. शिंदे (एल.एल.बी.)
 प्रा. सौ. यू. बी. देसाई (बी.एस्सी., एम.सी.ए.)
 प्रा. एस. व्ही. रावण (एम.बी.ए., नेट)

■ बी.सी.ए.

- प्रा. के. एस. देसाई (बी.एस्सी., एम.बी.ए., जी.डी.सी.ए., नेट)
 प्रा. एम. बी. ताशिलदार (एम.सी.ए.)
 प्रा. सौ. ए. जे. डिसोजा (बी.ई.कॉम्प्यु., सी.डी.ए.सी.)
 प्रा. डी. एस. पठाण (एम.सी.ए.)
 प्रा. कु. एन. एन. होडगे (एम.एस्सी. कॉम्प्यु.)

■ बी.सी.एस.

- प्रा. सी. एस. निकम (एम.सी.ए.)
 प्रा. सौ. एम. आर. दंडगे (एम.एस्सी.)
 प्रा. एन. जी. चव्हाण (एम.एस्सी.इले.)
 प्रा. आर. के. पाटील (एम.एस्सी.कॉम्प्यु.)
 प्रा. सौ. पी. एस. वाली (एम.एस्सी., बी.एड.)
 प्रा. आर. बी. खोत (एम.एस्सी.कॉम्प्यु.)
 प्रा. कु. एस. जी. शिंदे (एम.सी.ए.)
 प्रा. एस. पी. कुपेकर (एम.सी.ए.)
 प्रा. कु. डी. ए. धबू (एम.सी.ए.)
 प्रा. एस. एस. देसाई (एम.एस.सी. इन्व्हॉ.)
 प्रा. सौ. व्ही. पी. कळसगोंडा (एम.एस.सी. कॉम्प्यु.)
 प्रा. कु. डी. ए. धबू (एम.सी.ए.)

■ एम.सी.ए.

- प्रा. व्ही. व्ही. आजरी (एम.सी.ए.)

प्रशासकीय कर्मचारी वृंद (विज्ञान अनुदान विभाग)

■ वरिष्ठ लेखनिक - श्री.पी.ए.शेंडे (बी.एस्सी., एम.बी.ए.)

■ कनिष्ठ लेखनिक

- श्री. एस. ए. शिरहट्टी (बी.कॉम.)
 सौ. एस. बी. निकम (बी.कॉम.)
 श्री. एन. टी. पाटील (बी.कॉम.)
 श्री. डी. बी. देसाई (बी.कॉम.)
 सौ. एस. बी. आजरी (बी.कॉम.)
 श्री. व्ही. एम. घेज्जी (बी.ए.)
 श्री. वाय. एस. शेंडे (एम.ए.)
 श्री. सी. आय. बाबर (एम.ए.)
 सौ. पी. आर. सलवादे (बी.ए.)

■ ग्रंथपाल - श्रीमती जी. जे. शिंदे (बी.लिब.)

■ लॅब असिस्टंट

- पी. एस. पाटील (एम.बी.ए.)

■ लॅब अटेंडंट - श्री. बी. जी. चौगुले (बी.ए.)

■ इलेक्ट्रिशियन - श्री. आय. बी. गोवेस

■ टैविनशियन

- श्री. एम. डी. पाटणे (बी.कॉम., डिप्लो.इन.एच.नेटवर्कींग, सी.सी.एन.ए.)
 श्री. आर. एन. कांबळे (बी.ए.) (हार्डवेअर अँड नेटवर्कींग)
 श्री. वाय. बी. पाटील (बी.सी.ए.)
 श्री. एस. एस. जाधव (हार्डवेअर)

■ झेरॉक्स ऑपरेटर - श्री. जी. डी. निढोरी

■ सिवियरिटी गार्ड

- श्री. डी. एम. पोवार - श्री. सी. आय. जोशीलकर

■ माळी

- श्री. के. के. सागर - श्री. बी. जे. कांबळे

■ शिपाई

- श्री. एस. टी. हजारे - श्री. डी. एस. पाटील
 श्री. एम. बी. यादव - श्री. एस. एस. गवळी (बी.ए.)
 श्री. एम. बी. रेडेकर - श्री. एस. जे. साबळे
 श्री. एस. व्ही. पाटील - श्री. एस. एस. कांबळे

कर्मवीर वि. रा. शिंदे शिक्षण संस्था (प्रशासकीय कर्मचारी वृंद)

■ प्रशासकीय प्रमुख - श्री. एल. एस. शिंदे (बी.कॉम.)

मराठी विभाग

वेदाआधी तू होतास,
वेदाच्या परमेश्वरा आधी तू होतास
पंचमहाभूताचे पाहून
विराट, विक्राळ रूप
तू व्यधित, व्याकुळ होत होतास
आणि हात उभारून तू
याचना करीत होतास.
त्या याचना म्हणजे 'ऋचा'
सर्व ईश्वरांचे जन्मोत्सव
तूच साजरे केलेस,
सर्व प्रेषितांचे बारसेही
तूच आनंदाने साजरे केलेस
हे माणसा,
तूच सूर्याला सूर्य म्हटलेस
आणि सूर्य 'सूर्य' झाला,
तूच चंद्राला चंद्र म्हटलेस
आणि चंद्र 'चंद्र' झाला.
अवघ्या विश्वाचे नामकरण
तूच केलेस.
आणि प्रत्येकाले ते मान्य केले.
हे प्रतिभावान माणसा
तूच आहेस सर्व काही
तुड्यामुळेच सजीव सुंदर
झाली ही मही...!

सहसंपादक
डॉ. एम. व्ही. राजे
मराठी विभाग

- बाबूराव बागूल

अनुक्रमणिका

* गद्य विभाग *

- क्रांतीचा झंझावत : नेल्सन मंडेला
- मित्र
- एका स्वामीने राष्ट्र हलविले, तेव्हा...
- अंधार फार झाला, पणती जपून ठेवा !
- मोबाईल शिवाय एक दिवस
- स्वामी विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवक
- बाबा
- तहान
- महात्मा जोतीबा फुलेंचे विचारधन
- भारतीय संस्कृती
- मला न्याय द्या !

- कु. मनिषा नारायण निलवे
- अनिकेत बाळासो सरनोबत
- कु. मनिषा अशोक पाटील
- अजित रघुनाथ पाटील
- कु. तेजश्री तानाजी विचारे
- कु. अंकिता प्रकाश शहा
- कु. माधुरी श्रीपती राणे
- कु. शालन माळवी
- कु. पूजा दिलीप खराडे
- कु. अनुराधा प्रकाश पाटील
- कु. उज्वला सिद्धापपा पाटील

* पद्य विभाग *

- मन
- जीवनात
- फुलू द्या कळ्यांना
- तुला वजा करता...
- माघार घेऊ नकोस...
- कुणाच्या इतक्याही...
- जपा मायबोली
- द्याल जन्म मुलीला...!
- जीवन नव्या शतकातलं
- जीवन
- नातं
- माणूसकी
- अतूट बंधन
- शब्द
- सेंटलमेंट आयुष्याची

- कु. अस्मिता परसू नाईक
- मारुती दुं. पाटील
- कु. पूजा प्रकाश हातकर
- कु. अक्षता बेळवी
- श्रीनिधी प्रदिप कुणकर्णी
- कु. सुप्रिया हणमंत कांबळे
- मयुर शेवाळे
- अक्षय अनिल कुलकर्णी
- विनायक विजय खामकर
- कु. नेहमा सुरेश मांगले
- रोहन तानाजी पाटील
- कु. रानी आर. सुतार
- सुरज तुकाराम तोडकर
- कु. सोनाली हातकर
- कु. ज्योती देसाई

- घर माझं खेड्यातलं
- शिकलेल्या बायकोचा इतिहास
- परीक्षा
- मुलगी असले मी जरी
- माझा देश महान
- मुक्या मनातील प्रतिभा
- मला वाटतं
- आई-बाबा
- मैत्री
- Facebook
- दूर माझा गाव
- हे असंच का होतं
- आयुष्य
- जसा तुम्ही विचार कराल

- कु. आरती कासारकर
- किरण गोडसे
- कु. भाग्यश्री सुरेश पाटील
- कु. प्रियांका शाम बेगडा
- कु. समिता चं. नौकुडकर
- कु. नयन पाटील
- अतुल बाळकृष्ण चौगुले
- जिगर अर्जुन कुपेकर
- नारायण परशराम लोहार
- कु. सुस्मिता एस. घोरपडे
- कु. सुप्रिया सदाशिव जाधव
- राहूल अशोक घोरपडे
- बबन विलास पाटील
- निरंजन रावसाहेब घेजी

* इतर *

- कु. माया महादेव शिंदे, कु. ज्योती कल्लापा पाटील, संकलन - कु. विजया सुंदर व्हरांबळे, अनिकेत सरनोबत,
- कु. पूजा विवेकानंद आसबले, कु. वैशाली सुरेश देसाई, कु. ज्योती कल्लापा पाटील, कु. आश्लेषा ल. पाटील,
- कु. रिया कल्लापा नावेंकर, शिवाजी मोरे, सुमित कुंभार

क्रांतीचा झंझावात : नेल्सन मंडेला

✍..... कु. मनिषा नारायण निलवे (एम.ए. भाग-३)

“आपण स्वतः भीतीपासून मुक्ती मिळविली की आपल्या केवळ उपस्थितीमुळे इतरांना भीतीपासून मुक्ती मिळू शकते.”

“मी कधीही वैयक्तिक सन्मानाची, पारितोषिकांची फिकीर केली नाही. सन्मानाच्या आशेने काम करणारा कधीही स्वातंत्र्य सैनिक बून शकत नाही.”

कोट्यावधी शोषितांना मुक्तीची कवाडं खुली करून देणाऱ्या नेल्सन मंडेला यांच्या आत्मचरित्रातील ही विधानं म्हणजे त्यांच्या जीवनाचं सारच आहे. त्यांनी केवळ जगाला उपदेश केला नाही, लंबीचौडी भाषणे ठोकली नाहीत, तर देश बांधवांसाठी आयुष्य वेचलं. त्यांनी लिहिलेलं आत्मचरित्र ‘लॉग वॉक टू फ्रीडम’ म्हणजे जगाच्या दृष्टीने मार्गदर्शकच आहे.

गौरवाचे प्रतिक, कार्यसिद्धीचे शिखर आणि न्यायाचे अवाढव्य रुप असलेल्या मंडेलांचा जन्म दक्षिण आफ्रिकेच्या पूर्व टोकावरील दूर्गम खेड्यात झोसा भाषा बोलणाऱ्या थेंबू जमातीत १९१८ मध्ये कुनू येथे झाला. त्यांचे खरे नाव ‘रोलीलाहल्ला’ पण शाळेतील शिक्षिकांनी (मिस एमडिगा) त्यांचे नाव नेल्सन ठेवले. काही लोक त्यांना ‘मदिबा’ म्हणत.

“आम्ही दक्षिण आफ्रिकेचे रहिवासी सर्व जनतेसाठी, जगातल्या सर्व लोकांसाठी सांगू इच्छितो की दक्षिण आफ्रिका हा प्रदेश इथं राहणाऱ्या सर्वांसाठी आहे. लोकांच्या पाठिंब्याशिवाय सत्तेवर असलेले कोणतेही सरकार सत्ता गाजवू शकणार नाही. लोकोच्छेवर आधारित लोकशाही राज्य हेच आमचे ध्येय आहे. जोपर्यंत हे घडत

नाही तो पर्यंत लढत राहण्याची शपथ घेत आहोत. (स्वातंत्र्याचा जाहिरनामा २६ जून १९५५)”

वर्णद्वेषातून मुक्त होण्यासाठी आणि स्वातंत्र्याचा सूर्य कपाळावर मिरवण्याची एक महाशपथ आफ्रिकन नॅशनल काँग्रेसने (एएनसी) घेतली आणि मानवमुक्तीच्या लढ्याचं एक नवं पर्व सुरु झालं. या लढ्याचे महानायक होते नेल्सन मंडेला. चारित्र्य, मूल्य, संघर्ष आणि विद्रुता यांनी भरलेला अजिंक्य नेता, असा ढोबळमानाने नेल्सनचा अर्थ होतो. नेल्सन यांनी ते सिद्धही केलं ते स्वतः आयुष्यभर लढणारं एक वादळ बनून... खरं तर वादळं अजपजीवी असतात. पण मंडेलांच्या रूपातील वादळ जगावेगळंच होत. त्यांनी महात्मा गांधींच्या मार्गाने वर्णद्वेषाविरूद्ध लढा दिला. त्यांना आयुष्यातील २७ वर्षे आठवाय नऊच्या खोलीत, तुरूंगात काढावी लागली. एक महानेता स्वतः बंदिस्त असूनही स्वातंत्र्याची प्रेरणा होऊन जगभर पसरतोय, असं कधी घडलच नव्हतं. वर्णद्वेषाच्या बुलडोझरखाली चिरडल्याजाणाऱ्या आपल्या बांधवांच्या गळ्यात स्वातंत्र्याची माळ त्यांनी घातली. काही माणसं अपघातानं लढातात, काही ठरवून लढतात, तर काही जण आपलं पूर्ण आयुष्यच लढण्यासाठी अर्पण करतात. मंडेला हे तिसऱ्या प्रकारातील लढवय्ये होते. त्यांचं जीवन संपूर्ण मानवजातीला प्रेरणा, देणारच आहे.

दक्षिण आफ्रिकेत काळा-गोरा भेद टोकाला पोचला होता. गोऱ्यांनी काळ्यांना गुलाम बनविले होते. काळ्यांची नावं सुद्धा गोरे उच्चारत नसत. त्यांची शाळेमध्ये नावे बदलली जात. त्यांच्यासाठी कायदे वेगळे होते. महात्मा

गांधीनी स्वतः काळ्यांचा छळ दक्षिण अफ्रिकेत असताना पाहिला होता. बलदंड सत्ताधाऱ्यांविरुद्ध लढायचं कसं हा फार मोठा प्रश्न होता. गुलामांना लढण्यासाठी प्रवृत्त करण्याचा प्रयत्न मंडेला व त्यांचा पक्ष करत होता. काळ्यांच्या साऱ्या वेदनांचं, दुःखाचं, दारिद्र्याचं कारण गुलामीत आहे हे ते पटवून देत होते. शालेय जीवनापासूनच मंडेलांनी आंदोलने सुरु केली. त्यामुळे त्यांना शिक्षण संस्थांमधून काढून टकालं. कधी शिक्षा सुनावण्यात आली तर कधी तुरुंगात डांबण्यात आलं.

‘स्वातंत्र्याचा मार्ग क्लृप्तावरून जातो’ हे सुभाषित पुन्हा जन्माला आलं होतं. स्वातंत्र्यासाठी युवक एकत्र होत होते त्याचे नेते मंडेला होते. त्यामुळे नुसते लढणारे आणि मोर्चे काढणारेच नव्हे तर निखाऱ्याप्रमाणे कविता लिहून त्यांचीच हत्यारे करणारे कवीही जन्माला आले. स्वातंत्र्याची उर्मी देणारे शब्द तरुण पिढी आपल्या छातीवर, पाठीवर, मनगटावर, गोंवदवायची त्यामुळे बोधा सरकारनं त्यांच्यावर अन्याय सुरु केला. बेंजामिन मोल्लोईस याला तर खूनाच्या आरोपाखाली फासावर लटकवलं. कविता आता संपली असे वाटत असतानाच मंडेलांच्या रुपानं महाक्रांतिकाव्य जन्माला आले. त्यांच्या नेतृत्वाखाली स्वातंत्र्याची लढाई चालू होती. मंडेला आपल्याला स्वातंत्र्य मिळवून देणार याची खात्री सर्वसामान्यांना झाली होती. मंडेलाचं खच्चीकरण करण्यासाठी सरकारनं अनेक मार्ग वापरले पण ते नमले नाहीत लोकोच्छेला उर्जा देत राहिले.

स्वातंत्र्याच्या महान योद्ध्याला तुरुंगमूक्त करावं असा जगभरातून दबाव येऊ लागला. गोऱ्या सरकारला महालढवय्यांची गर्दी रोखनं कठीण झालं. मंडेला मूक्त झाले आणि स्वातंत्र्याचं वारं वाहू लागलं. या महानायकाला लोकांनी पक्षाचा अध्यक्ष बनवलं, राष्ट्राचा प्रमुख बनवलं.

१९९३ मध्ये त्यांना जागतिक शांततेसाठी ‘नोबेल पारितोषिक मिळाले तसेच भारतरत्नसारखे’ अनेक पुरस्कार मिळाले.

देशद्रोहाच्या खटल्यात अडकलेल्या मंडेलांनी बाहरे आल्यानंतरही सुंदर देश घडवण्यास सुरवात केली. त्यांना लोकशाही समाजवाद आणायचा होता. ते जेव्हा सत्तेवर आले तेव्हा त्यांच्या देशात दीड कोटी लोकांना पिण्याचं शुद्ध पाणी नव्हतं. निम्मी लोकसंख्या दारिद्र्यरेषेखाली, बेरोजगारी ३३ टक्के होती. मंडेलांनी वृद्ध, निराधार, अपंगांना निर्वाहभत्ता सुरु केला. जमीन कायद्यात सुधारणा केली. दक्षिण अफ्रिकेला विकसनशील बनवलं. दक्षिण अफ्रिका विकास समुदायचे ते अध्यक्ष बनले. अलिप्त राष्ट्रसंघाचे सरचिटणीस झाले. देश चालवायचा असेल तर मावळत्या पिढी न उगवती पिढी तयार केली पाहिजे. याचं त्यांना भान होते. त्यांनी आपल्या कारकिर्दीत इतिहास तर घडवलाच शिवाय वर्तमान घडविण्यासाठी वाट मोकळी करून दिली.

उमेदीच्या काळात मानवतेसाठी झगडणाऱ्या आणि जगभरातून वंदिल्या गेलेल्या असामान्य व्यक्तिमत्त्वापैकी एक असलेल्या नेल्सन मंडेला यांचे निधन दि. ५ डिसेंबर २०१३ रोजी झत्तलं आणि सार जग हळहळेलं. शेवटी मी एवढेच म्हणेण - ‘झाले बहू, होतील बहू, आहेतही बहू; परंतु या सम हा...!’

मित्र

✍..... अनिकेत बाळासो सरनोबत (बी.एस्सी.भाग-२)

मित्रत्वाची सावली सुखद शितल असते. प्राचीन काळापासून आजपर्यंत एकमेव मैत्रीच अशी आहे की जिला वयाचं, रंगरुपाचं, जाती-धर्माचं, भाषेचं, गरीब-श्रीमंतीचं कसलंच बंधन असत नाही. दहा-बारा वर्षांचा मुलगा साठ वर्षांच्या आजोबांचा चांगला मित्र बनू शकतो. काहीजण तर प्राण्याशी, झाडांशी व निसर्गाशी मैत्री व त्याच्यशी संवाद साधून हितगुज करतात. मैत्रीत गरज असते ती म्हणजे समजून घेण्याची. कृष्ण-सुदामाच्या मैत्रीचे अनेक किस्से अपणास माहीत आहेत. कृष्णाला राजमहालातल्या पंचपक्वनापेक्षा सुदामाच्या घरचे सुके पोहे खूप गोड लागले. कारण त्यात मैत्रीचे अमृत होते. मैत्रीत पाहिलं जातं ते केवळ शुद्ध व निर्मळ मन !

मैत्रीची व्याख्या खरं तर फार कठीण आहे. मैत्री म्हणजे एका मनाने दुसऱ्या मनाशी साधलेला संवाद असतो. मित्र त्याला म्हणता येईल, ज्याच्याशी आपल्याला आपलं मन व्यक्त करावसं वाटतं व जी आपल्या मनातील भावना न सांगताच ओळखतो. मित्र असा असावी की, ज्याच्याजवळ आपल्याला खळखळून हसता आलं पाहिजे व भरभरून रडता ही आलं पाहिजे. मैत्री ही मुद्दामहून केली जात नाही तर ती आपोआप, सहज होते. मैत्रीत फक्त देणं असतं घेणं नसतं. मैत्रीत असतं ते समजावणं व हक्कानं रागावणंही.

अशा प्रकारची मैत्री जमली तर आपल्यापुढे कसलेच प्रश्न उद्भवणार नाहीत. आजकाल अशी मैत्री सापडतच नाही. आजकाल ज्याच्याजवळ पैसा-संपत्ती आहे. त्याचा मित्र-परिवार मोठा असतो व त्याचे मित्र त्याच्याकडे आपला स्वार्थ साधण्यासाठी आलेले असतात. खरे तर मैत्रीचाधागा सहज तुटण्याएवढा कच्चा नसतो; पण तो समंजपणाच्या व आपुलकीच्या रेशीम धाग्यांनी विणावा

लागतो. मैत्री ही वज्रासारखी घट्ट व काचेसारखी स्वच्छ व पारदर्शक असावी लागते.

असे म्हणतात की, 'संकटकाळी मदत करतो, तोच खरा मित्र;' पण असले हे मित्र प्रत्यक्षात अडचणीच्या प्रसंगी कोसो दूर पळतात. खऱ्या मैत्रीत कुठलीही वासना, स्वार्थ व अहंकार नसतो. मैत्रीत नकारही देता आला पाहिजे व दुसऱ्याने तो न रागावता स्वीकारलाही पाहिजे. मैत्रीचं नातं हे निर्मळ स्वच्छ पाहिजे. राधेकृष्णाच्या प्रेमाला देखील मैत्रीची झालर होती. त्याचं नातं शुद्ध व पवित्र होतं आणि म्हणूनच आज राधेकृष्णाची जोडी आदर्श व पूजनीय आहे.

खरं तर अशी मैत्री प्रत्येक नात्यात असावी. मग ते नातं माय-लेकिकं, पती-पत्नीचं, भाऊ-बहिणीचं, सासू-सुनेचे किंवा गुरु-शिष्याचं कोणाचंही असो. आईने जर मुलीची सखी बनून तिला समजावलं, गोंजारले व स्त्रीपणाचा आदर्श तिच्या समोर ठेवला तर समाजातील कोणताच प्रश्न तिला भेडसावणार नाही. पती-पत्नीतील वाढत्या तणावाचे व घटस्फोटाचे एकमेव कारण म्हणजे त्याच्या नात्यातील मैत्रीचा अभाव, पती पत्नीत जर आपुलकीचं व सलोख्याने मैत्रीचे धागे जुळले तर असे प्रश्न उद्भवणार नाहीत. सासू-सुनेच्या नात्याने मैत्रीचे स्वरूप घेतले तर स्त्रीच स्त्रीची शत्रू होणार नाही.

श्रीकृष्ण आणि सुदामा

श्रीकृष्ण आणि अर्जुन

श्रीराम आणि बिभीषण

या सर्वांचे मित्रत्व हे एक आदर्श मैत्री मानली जाते. आपण जेव्हा कधी कुणाशीही मैत्री कराल तेव्हा या मैत्रीचा आदर्श पुढे ठेवावा.

देश विदेशात अशी मैत्री असती तर युद्ध,

आतंकवाद, खून, मारामारी, बॉम्बस्फोट, घुसखोरी या सारख्या अनेक गोष्टी घडल्याच नसत्या व नागासकी, हिरोशीमा यासारखी शहरे बेचिराख झाली नसती. आज देशांना खरी गरज आहे ती माणूसकीची व मैत्रीची; पण हिंदी-चिनी भाई-भाई म्हणून पाठीत सुरा खुपसणारे अनेक मित्र असतात व यामुळेच आज मैत्रीला काळीमा फासणाऱ्या अनेक घटना घडतात.

आपण देशादेशात पाहतो, ती केवळ स्पर्धा, स्वार्थ व द्वेष हे सगळं थांबवायचं असेल, तर शत्रुत्वाचा विचार सोडून मैत्रीचे संबंध दृढ केले पाहिजे.

मैत्रीत गरज असते ती आधाराची, आपुलकीची व मायेच्या स्पर्शाची. अशा प्रकारे मैत्री-संपूर्ण मानव जातीला लाभली तर जगात शत्रू राहणारच नाहीत. जगाचे कल्याणच होईल !

“तुझी माझी मैत्री असावी,
मनातील भावना जपणारी
सुख-दुःखाच्या प्रत्येक क्षणी,
आपलेपणाची साथ देणारी.”

विनोद

कु. ज्योती कल्लापा पाटील

बी. कॉम. भाग - १

एका माणसाचं गाढव हरवतं. तेव्हा गर्दीत गुडघे टेकून तो देवाचे आभार मानू लागतो. त्याचा मित्र त्याला म्हणतो,

(आश्चर्यचकित होऊन)

“तू देवाला दोष द्यायचा सोडून आभार काय मानतोस?”

तो माणूस म्हणतो, “देवाची कृपाच म्हणायची, माझं नशीब चांगलं, मी गाढवावर नव्हतो.”

माझं कोल्हापूर

संकलन - कु. विजया सुंदर व्हरांबळे

इ. १२ बी-कॉमर्स

खळखळत्या जीवनाचा निर्झर कोल्हापूर
मनातल्या माणूसकीचा पाझर कोल्हापूर

रंकाळ्यांचा वारा कोल्हापूर

पन्हाळ्याच्या धारा कोल्हापूर

खास बागेतील कुस्ती कोल्हापूर

जेवणानंतर सुस्ती कोल्हापूर

चपलापासून फेट्यापर्यंत

मातीचा सुगंध कोल्हापूर

आत्म्याने बेधंद कोल्हापूर

मिसळीचं वाटाणं कोल्हापूर

पांढऱ्या रस्यातील मटण कोल्हापूर

विण्या, मिल्ह्या, तेज्या कोल्हापूर

पम्या, पक्या, दिव्या कोल्हापूर

शिव्यामधलं प्रेम कोल्हापूर

राजकाणातील गेम कोल्हापूर

शाहिरीची बाज कोल्हापूर

गळ्यातील साज कोल्हापूर

मातीमधलं पसरलेलं कोंबडं कोल्हापूर

नखशिखांत रांगडं कोल्हापूर

क्षणो क्षणी

जिथे तिथे

भरपूर पुरेपूर

ते...

माझं कोल्हापूर.

एका स्वामीने राष्ट्र हलविले, तेव्हा...

..... कु. मनिषा अशोक पाटील (बी.एस्सी.भाग-३)

गेल्या शतकाच्या अखेरीस भारतीयांचा खूपच उत्साहभंग झाला होता. ब्रिटिशांच्या शतकभराच्या सत्तेने भारतीयांचा आत्मविश्वास सरला होता. सुधारणावादी चळवळींमुळे अत्यंत आवश्यक अशा सामाजिक सुधारणा घडत होत्या. पण त्याचवेळी समाजातल्या किडलेल्या व्यवस्थेचा भाग उघडा पडत होता. या देशातल्या धार्मिक पंथांचा उपहास करणाऱ्या पाश्चिमात्य धर्मगुरूंमुळे परिस्थितीत सुधारण होणे शक्य नव्हतेच. नैतिकतेच्या न्हासाच्या आणि परदेशी वर्चस्व वाढण्याच्या काळात लोकांमध्ये एक नवीन आत्मविश्वास आणि चैतन्य निर्माण करणारा माणूस उदयस आला. हा माणूस म्हणजेच स्वामी विवेकानंद. स्वामीचा जन्म १२ जानेवारी १८६३ रोजी दत्त परिवारात झाला. स्वामींचे वडील विश्वनाथ दत्त आणि आई भुवनेश्वरी. स्वामींचे बालपणीचे नाव नरेंद्रनाथ.

खुज्या बनलेल्या लोकांच्या देशात विवेकानंद एखाद्या उत्तुंग मनोऱ्याप्रमाणे उभे ठाकले. आपल्या लोकांना विचार सुधारणा आणि बदल करण्यासंबंधी सांगत असतानाही त्यांनी उज्ज्वल परंपरेची मशाल धरली असल्याची आठवण स्वामी नेहमीच देत असत.

स्वनिर्मित भितीपासून भयमुक्तीच्या प्रदेशाकडे राष्ट्राला नेऊन त्यांनी ते कसं विद्युत्भारित केलं हे पंडित जवाहरलाल नेहरू यांनी स्पष्ट केलं आहे. नेहरू लिहितात, "त्यांच्या लिखाणात आणि व्याख्यानात सातत्याने येणारे एक सूत्र 'अभय' भीतिमुक्त व्हा, सामर्थ्यवान व्हा असं होतं."

जनसामान्यांशी विवेकानंद एकरूप झाले होते. विवेकानंद गर्जत असत - "त्यांना धर्म नको, भाकरी द्या.

एखाद्याने देवाला शोधायला जायचं कुठे ? सगळे दीन, दुःखी, दुबळे म्हणजे परमेश्वर नव्हेत ? दीन, अज्ञानी, अशिक्षित, दलित हे तुमचे देव होवोत. त्यांची सेवा हाच सर्वोच्च धर्म आहे. असं समजा' असं त्यांनी जाहीर केलं.

देशाला राष्ट्र म्हणून घडविण्यात विवेकानंदांनी अत्यंत महत्त्वाची भूमिका पार पाडली.

स्वामी एकदा उद्गारले, "कोण पूर्वा करतो तुमच्या भक्तीची आणि मुक्तीची ? अंधारात बुडालेल्या माझ्या देश-बांधवाना जर मी त्यांच्या पायांवर उभं करू शकलो तर अशा हजार नरकात मी आनंदाने जाईन."

जाती-जमातींची कुं पणं ओलांडण्यासाठी 'भारतमाता' या कल्पनेचं निमित्त त्यांनी पुरवलं.

त्यांना प्रामाणिकपणाने असं वाटत होतं की, देश घडविण्यासाठी हिंदूंनी आणि मुसलमानांनी एकत्र यावं. एका पत्रात त्यांनी लिहिलं, "हा आमचा भारत देश हा दोन मोठे मार्ग एकत्र मिळणारा असावा. हिच फक्त आशा आहे. या गोंधळातून आणि झगड्यातून वर येणारा वेदान्तांचा मेंदू आणि इस्लामचे शरीर असणारा भविष्यातला भव्य, दिव्य, परिपूर्ण भारत माझ्या मनःचक्षूंना दिसतो आहे."

अनिकेत सरनोबत

बी. एस्सी. भाग - २

आनंदाने जगायचे असेल तर फक्त

दोनच गोष्टी विसरा -

१) तुम्ही इतरांसाठी चांगले केले ते आणि

२) इतरांनी तुमच्याशी जे वाईट केलं ते.

अंधार फार झाला, पणती जपून ठेवा !

✍..... अजित रघुनाथ पाटील (बी.एससी.भाग-१)

“यथाचार यथाशास्त्र यथाचित्त यथास्थितम् ॥
व्यवहारमुपादत्ते यःस आर्य इति स्मृत ॥”

ज्याची वागणूक सदाचार आणि शास्त्र यांना धरून मनापासून केलेली साधना यथायोग्य असते त्यास आर्य म्हटले जाते. केवळ माणसासाठी माणूस नसून राखेखाली दडलेले विचार संक्रमित करण्यासाठी मार्गदर्शक म्हणून ही माणूसच आहे. माणसावर अतोनात संकटे येत असतात त्यांना भीक घालणारा माणूस कसला ? नियतीच्या सावलीपुढे झुकत नाही मग तो माणूस कसला ? आणि या अंधाराला भिण्याचे कारण काय ? मग किल्लारीचा भूकंप असो वा मुंबईचा दहशतवादी हल्ला असो ! एक माणूसच दुसऱ्या माणसाकरता प्रकाशाला चेतावतो आणि त्या किरणांनी दोघांचंही आयुष्य उजळून निघतं.

पण हा माणसाला हा अंधार निमित्तानेच भेटत असतो. खरं, हा अंधार माणसाला नवीन नाही याची आणि माणसाची फार पूर्वीपासून ओळख आहे. पूर्वी हाच अंधार पारतंत्र्याच्या बुरख्याआड लपला होता. अनिष्ट प्रथा, रूढी, परंपरा यांचा ही परिणाम होत होता. मात्र आज हिंसाचार, भ्रष्टाचार या रूपात ही दिसतो आहे. आपण आज दहशत, विज्ञानाची पडछाया, विज्ञानाच्या खाणीतून माणसाने शस्त्रास्त्रे शोधली ती संरक्षण करण्यासाठी की माणसाचाच बळी घेण्यासाठी ?

येशू ख्रिस्ताला माणसानीच क्रुसावर खिळविले निष्पाप ज्यू लोकांचा बळी घेणारा हिटलर माणूसच होता. तेव्हा कुठे जातात त्या माणसांच्या संवेदनशील हृदयातल्या भावना ? मग या माणसांना माणूस तरी म्हणायचं काय आणि कसं ? खरं तर हाच अंधार पसरला आहे भावनाशून्यतेचा !

याविरूद्ध

कणाकणाने ज्योत जळाली उजळित तेजोधन ।
जगाला द्यायला शीतलपणा झिजले हे चंदन ।
आजच्या युगात अफाट लोकप्रियता लाभलेले,
भाग्यवान युगपुरूष, सत्य, अहिंसा, शांती, प्रगती यांचा निस्सीम भक्त, ज्ञान विज्ञान, तत्त्वज्ञान यांची आवड करणारा, रसिक लोकांसाठी तळमळणारे अभिनव शिल्पकार या धरणीमातेच्या कंठातील कोहिनूर, त्यागाचे महान प्रतीक, जगाचा नवा इतिहास घडविणारे, थोर देवदूत, आपल्यातून निघून जात आहेत पण असा कोणी मोहरा निर्माण होईल का ?

आजच्या जगात वारकरी संप्रदायाचा प्रचार करणारे संत ज्ञानेश्वर, ज्ञानाची महती सांगत जगाला प्रदक्षिणा घालणारा संत नामदेव, रामासारखा एकवचनी, सत्य, अहिंसा यांचे पुजारी गांधीजी, जनतेचा राजा शिवाजी महाराज, शिकागोतील धर्मपरिषदेत बंधू आणि भगिनीनो असा शब्दप्रयोग करून जगाला एका सूत्रात बांधणारे स्वामी विवेकानंद, घोड्यावर स्वार होऊन लढा देणारी झाशीची राणी लक्ष्मीबाई, आईचा आदर करणारे साने गुरुजी हे सर्व आज आपल्याला का दिसत नाहीयेत ? हे याचा आपण शोध घेतला पाहिजे.

विसाव्या शतकात मानवाचे स्थैर्य होत होते, वैज्ञानिक प्रगती झाली होती, नागासकी, हिरोशिमा इतिहासाचा भाग बनले होते. पण आपल्या जीवाची हमी आजच्या जगात कोणी देऊ शकत नाही. ज्या क्षणाला आपण श्वास घेतो तेवढाच श्वास आपला असतो आणि जिथे नियतीचे गणित चुकते तिथे माणसाच्या कथा काय ?

साम्राज्यवादानंही प्रचंड वाद निर्माण केला आहे. अफगाणिस्तान, इराण, युगोस्लाव्हिया आणि काश्मीर प्रांतांचे प्रश्न तीव्र होत आहेत. जी गोष्ट मिळत नाही ती हिरावून घेण्याची वृत्ती माणसांनी सुरु केली आहे. हाच तो अंधार दुराचाराचा, दुर्गणाचा.

जीवन म्हणजे पाप पुण्याची गोळाबेरीज पण आज पुण्य वेशीवर टांगले जाते तर पाप राजसिंहासनावर बसते. त्याच्या दरबारात कोणाला न्याय मिळतो काय ? पापाच्या हिंमतीला सगळे हात जोडून उभे राहतात. सगळे त्याला दंडवत घालतात आणि पसरतो अंधार. त्यासाठीच पुण्याची पणती लावली पाहिजे. पापाला बाळीत टाकले पाहिजे आणि अन्यायाला हद्दपार केले पाहिजे. हे जीवन म्हणजे शील, चारित्र्य, निष्ठा, प्रामाणिकपणा, नीतिमत्ता, विवेक यांची बाजारपेठ वाटू लागलेय. पैशासाठी या क्षणार्धात विकल्या जात आहेत. कुणाचा आदर्श ठेवायचा तरुणांनी ? आतंकवादी अतिरेक्यांचा ? तस्करांचा ? अपराध्यांचा ? फितुरांचा ? या विस्कळीत समाज जीवनामुळे अंधाराचा सामना करण्याची वेळ येऊन ठेपली आहे. कारण आपण हा अंधार नष्ट केला नाही तर उदया तोच अंधार आपल्याला नष्ट करेल.

एकवेळ अंधाराला संपविण्यासाठी प्रकाशकिरणे नसली तरी चालतील, पण आशेची किरणे मात्र लागतातच! माणसाचा अदम्य आशावाद त्याला पृथ्वीवरून चंद्रावर, मंगळावर घेऊन गेला. याच आशेच्या जोरावर त्यानं निसर्गाला आपल्या नियमात बसवले आहे. महासंगणकाची निर्मिती केली आहे. अण्वस्त्रांची उभारणी केली आहे. सागरतळाची खोली मोजली आहे. आकाशाची उंची मोजली आहे. क्षितिजाची लांबी मोजली आहे. आता तो निघालाय अंतराळाचे क्षेत्रफळ मोजायला. आज त्याच आशावादाची गरज आहे. कारण त्याच एकमेव शस्त्राच्या जोरावर माणूस

अंधाराशी लढू शकतो. आज जगात अनेक वार्डेट गोष्टी घडत आहेत. पण यातूनच माणसाला चांगल्याकडं जायचं आहे. आज तो अनाचाराची गुलामगिरी करतो आहे. पण उदया, सदाचाराची कास धरली पाहिजे.

अमावस्येनंतर लगेच पौर्णिमा होत नसते, चंद्र कलेकलेनेच वाढतो. त्यासाठी आशेची वात लावायला हवी, संस्काररूपी तेल तिच्यात घालायला हवं. हृदयाच्या गाभान्यात सतत तेवत ठेवायला हवी. तेव्हाच 'अंधार फार झाला, पणती जपून ठेवा !' या काव्यपंक्ती सार्थ ठरतील.

“या माझ्या बांधवांनो, अखिल मानवजातीनो,
धर्म मानू एकतेचा, मंत्र देऊन प्रेमाचा
तल्लीन होऊन उजळूया दिवापणती विश्वशांतीची
या गड्यांनो या अंधार संपवू या ॥”

कोणापासून काय शिकावे

संकलन - कु. पूजा विवेकानंद आसवले
वी.कॉम. भाग - १

- * गाईपासून - वात्सल्या व प्रेम.
- * कुत्र्यापासून - कृतज्ञता
- * मुंग्यापासून - कर्तव्य व एकी
- * ढगापासून - आपले शरीर देऊ (परोपकार) करण्यास
- * अमेरिकेपासून - शिक्षण व व्यापार
- * जपानपासून - चिकाटी व उद्योग प्रियता
- * स्वित्झरलँडपासून - निसर्गावर प्रेम कसे करावे
- * आयर्लँडपासून - शौर्याचे संशोधन
- * इंग्लंडपासून - शिस्त, त्याग व मुत्सद्दीपणा
- * आपल्या मातृभूमीपासून - त्याग व सहिष्णूता

मोबाईल शिवाय एक दिवस

..... कु. तेजश्री तानाजी विचारे (बी.एस्सी.भाग-१)

आपल्यापासून दूर असणाऱ्या लोकांशी संवाद साधण्यासाठी पूर्वी पत्र, एखाद्या व्यक्तीमार्फत निरोप दिला जात असे. त्यानंतर टेलिफोनचा शोध लागला आणि जादू झाल्याप्रमाणे सर्व जगभरात कुठेही बोलण्याची व्यवस्था निर्माण करण्यासाठी तंत्रज्ञ झटू लागले. भारतात एक काळ असा होता, की गावात मोजक्या लोकांच्या घरी टेलिफोन होता. त्यानंतर काही काळाने मोबाईल आला. त्यावेळी त्याची किंमतही जास्त होती आणि वजनही. काही वर्षातच परिस्थिती बदलली. वजनाने हलके आणि किंमतीनेही कमी असणारे मोबाईल बाजारात आले. आता गरिबांपासून ते श्रीमंतापर्यंत झाडून सर्वांकडे मोबाईल आले आहेत. फरक फक्त त्यात असणाऱ्या हायटेक सुविधांमध्ये राहिला आहे.

कोणत्याही गोष्टीचा अतिरेक कधीही वाईटच असतो. याची प्रचिती आता मोबाईलच्या बाबतीत सुद्धा येऊ लागली आहे. या साधनाचा निरर्थक वापरही प्रचंड प्रमाणात वाढू लागला आहे. परिणामी त्याचे दुष्परिणाम दिसू लागले आहेत. एकतर मोबाईलवर अती बोलण्याने आपली ऐकण्याची क्षमता कमी येते. दुसरे म्हणजे मोबाईल हे आता अनेक जणांच्या बाबतीत व्यसन झाले आहे. याची रिंग काही काळ वाजली नाही तरी अस्वस्थ झाल्यासारखे वाटते. कारण नसताना उगाच बटणे दाबत बसणे, बराच वेळ कुणाचा फोन आला नाही तर एखादे क्षुल्लक कारण निर्माण करून फोन लावणे असे प्रकार आपण पाहतो.

सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे ज्यावेळी आपल्याला कुणीतरी भेटायला येते. त्यावेळी फोन आल्यानंतर शक्यतो पलिकडच्या व्यक्तीला आपण बिझी असल्याचे सांगून भेटायला आलेल्या व्यक्तीला वेळ देणे हा 'मॅनर्स' चा भाग असतो. अगदी महत्त्वाचा फोन असतो तेव्हा मोजके बोलून

विषय संपविणे गरजेचे असते; परंतु प्रत्यक्षात तसे होताना दिसत नाही, बोलणारे अनेक महाभाग आहेत.

तसेच एखाद्या सार्वजनिक ठिकाणी इतरांना 'डिस्टर्ब' न करता हळू आवाजात बोलणे अपेक्षित असताना त्याकडेही कुणी लक्ष देत नाही. ज्यांचे गुपचे फोन आहेत ते 'फुकट' कॉल म्हणून जास्तवेळ बोलत बसतात. मोबाईलचे तसे फायदेही अनेक आहेत. इमर्जन्सीच्या वेळी लगेच संपर्क साधता येतो. घरातील व्यक्ती कितीही दूर गेली तरी काळजी वाटत नाही, असे असले तरी मोबाईलचा अतिरेक झाला आहे हे वास्तव आहे, हे समजण्यासाठी प्रत्येकाने एक दिवस मोबाईल न वापरण्याचा निश्चय केला पाहिजे. अर्थात, तातडीने कुणाचा फोन येणार असेल तर याबाबत योग्य ती काळजी घेऊन हा उपक्रम राबवावा.

मोबाईल बंद केल्यानंतर सुरुवातीला थोडे अस्वस्थ वाटेल, परंतु काही वेळाने आपल्याला शांततेचे महत्त्व पटेल. टेन्शनही दूर होईल आणि आपण मोबाईलवर किती बोलतो याची जाणीव होईल.

स्वामी विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवक

..... कु. अंकिता प्रकाश शहा (बी.एस्सी.भाग-३)

चेहऱ्यावरा तेज आहे, देहामध्ये शक्ती आहे,
मनामध्ये उत्साह आहे, बुद्धीमध्ये विवेक आहे,
हृदयामध्ये करुणा आहे, मातृभूमीवर प्रेम आहे,
इंद्रियांवर संयम आहे, मन ज्याचे स्थिर आहे,
आत्मविश्वास दृढ आहे, इच्छाशक्ती प्रबळ आहे,
धाडसाचे बळ आहे, सिंहासारखा निर्भय आहे,
ध्येय ज्याचे उच्च आहे, सत्य ज्याचा ईश्वर आहे,
व्यसनांपासून मुक्त आहे, जीवनामध्ये शिस्त आहे,
प्रेमळ ज्याचा सूर आहे, मानवता हेच कूळ आहे,
गुरुजनांचा आदर आहे, पालकांवरती श्रद्धा आहे,
दीन-दुबळ्यांचा मित्र आहे, सेवेसाठी तत्पर आहे,
देवावरती भक्ती आहे, जीवनामध्ये नीती आहे,
चारित्र्य ज्याचे शुद्ध आहे, तोच आदर्श युवक आहे,

स्वामी विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवकांचे वर्णन करण्यासाठी ही कविता पुरेशी आहे. विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवकाचे यथार्थ वर्णन ह्या वरील ओळीत सामावलेले आहे. स्वामी विवेकानंद स्वतः एक आदर्श युवक होते व ते आयुष्यभर युवकांसाठीच धडपडत राहिले. भारतीय तरुण कसा असावा ? असा जर प्रश्न विचारला तर स्वामी विवेकानंदांसारखा, त्यांच्या स्वप्नातील युवकासारखा असावा. हे उत्तर क्यायला कोणाचीही जीभ कचरणार नाही. भारतमातेचे भवितव्य हे आजच्या युवापिढीच्या हाती आहे, असे मानणारे स्वामी विवेकानंद आयुष्यभर युवकांना मार्गदर्शन देत राहिले.

पाश्चात्य देशांत वेदांत आणि हिंदू धर्म यांच्या

महिम्याचा उद्घोष करुन १८९७ साली मायभूमीत परतल्यानंतर स्वामी विवेकानंदांनी कोलंबोपासून अल्मोऱ्यापर्यंत ठिकठिकाणी जी व्याख्याने दिली, ती अत्यंत ओजस्वी व स्फूर्तिदायक होती. परंतु त्यातील जी व्याख्याने प्रामुख्याने आपल्या तरुणांना उद्देशून दिली आहेत व जी तरुणांच्या दृष्टीने विशेष उपयोगी आहेत, त्या विचारांची आज पुन्हा उजळणी करण्याची वेळी आली आहे. आजचा युवक आपला रस्ता विसरला आहे. त्याचे पाय वेगळ्याच मार्गार भरकडत आहेत. त्यामुळे आजच्या तरुणांना स्वामी विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवक कसा असावा, हे सांगण्याची अत्यंत गरज भासत आहे. विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवक व आजचा युवक यात जमीन आसमानाचा फरक पडला आहे आणि हे अंतर कमी करणे काळाची गरज बनली आहे.

स्वामी विवेकानंदांचे विचार आणि ज्या ध्येयासाठी ते जगले आणि त्यांनी कार्य केले ते भारतीय युवकांना महान प्रेरणादायी ठरतील, म्हणून विवेकानंदांचा जन्मदिन 'युवक दिन' म्हणून साजरा केला जातो. या राष्ट्रातील तरुण जर सदृढ आणि आत्मविश्वासाने परिपूर्ण असतील तर हे राष्ट्र जगातील आघाडीचे प्रगतीचे राष्ट्र ठरू शकते, असा विश्वास विवेकानंदांना होता. ज्याच्यामध्ये आभाळाला शिवायची धमक असते आणि क्षितिजाला पार करण्याची उर्मा असते. अशा तरुणांच्या माध्यमातून समाज आणि राष्ट्र उभे राहते. स्वामी विवेकानंदांच्या जीवनात आणि विचारात युवकांना खूपच महत्त्वाचे स्थान होते. तरुणांना जीवनात काही साध्य करावयाचे असेल तर पोलादी बाहू व मोठ्या पराक्रमाची

गरज आहे. असे ते नेहमी म्हणत होते.

स्वामी विवेकानंदांच्या मते शक्ती, उत्साह विवेक, करुणा, प्रेम, संयम, निर्भय, श्रद्धा, भक्ती व नीती या कलागुणांनी जो युवक संपूर्ण आहे, तोच खरा आदर्श युवक ठरतो. प्रत्येक भारतीय तरुणांनी आदर्श युवक बनण्यासाठी सदैव प्रयत्नशील असले पाहिजे. आदर्श युवकात जी लक्षणे व जे गुण आहेत ते युवकाने आत्मसात केली पाहिजेत, कारण अशा आदर्श युवकांची भारतमातेला गरज आहे.

आजही देशातील परिस्थितीवर एक नजर टाकली तर फारशी सुखावह स्थिती नाही. आर्थिक, सामाजिक, राजकीय परिस्थिती तर भयंकर म्हणावी अशीच आहे. माणसाची आत्मकेंद्रीत आणि अहंकारी वृत्ती अधिकच वाढलेली आहे. 'मला काय त्याचे?' ही भावना नसानसात भिनलेली आहे. आजच्या युवकातील आपुलकी, स्नेह, कळकळ हे तर सूक्ष्मदर्शकातून शोधावे लागेल. आदर, श्रद्धा, सहानुभूती, चांगल्या आणि पवित्र गोष्टींची आस्था यांची वानवाच दिसते. सध्या कर्तव्याच्या नावाने तर ठणठणारच आहे. अंमली पदार्थांचे व्यसन, जुगार, दारू, अनिर्बंध आणि विकृत कामवासना, बेशिस्त, संवेदनहीनता हे सारे युवकांचे अविच्छिन्न गुण झालेले दिसतात. सक्रियता मोठ्या प्रमाणात वाढलेली आहे. पण त्यात सगळ्यांचा विचार नसून स्वार्थाचाच विचार प्रमुख आहे. मनोरंजनाच्या नावाखाली चित्रपट पाहणे ही तर प्रचंड मोठी समस्या झाली आहे. चित्रपटामुळे युवकांचे पाय वाईट रस्त्यावर चालत आहेत. वेगवेगळ्या क्षेत्रात कर्तृत्व दिसून येत असले तरीही ते दिशाहीन आणि विचारहीन असल्याचे दिसून येते. याचे परिणामही दिसून येत आहेत. १६ डिसेंबर २०१२ रोजी दिल्लीत घडलेले आणि संपूर्ण देशाचे लक्ष वेधून घेणारे सामूहिक बलात्कार कांड हे त्याचे एक जिवंत उदाहरण

मानता येईल. या सान्यातून ज्यांनी मार्ग काढायला हवा ते भांबावलेले दिसत आहेत. अशा परिस्थितीत पुन्हा एकदा स्वामी विवेकानंदांनी युवकांना केलेल्या आवाहनाकडे वळण्याची गरज आहे.

स्वातंत्र्यपूर्व काळातील तरुणांनी राष्ट्रासाठी बलिदान दिले. भारताला स्वातंत्र्य करणे हे एकमेव उद्देश डोळ्यासमोर ठेऊन त्यांनी जीवनभर वाटचाल केली. आज ही काही प्रमाणात अशाच उद्देशाची आवश्यकता आहे. देश स्वतंत्र झाला आहे. पण समाजातील जाती धर्मातील तेड, व्यसनाधीनता, बेरोजगारी, भ्रष्टाचारी, लोकशाहीची होत असलेली पायमल्ली, तरुणांच्यातील वाढत असलेला चंगळवाद अशा अनेक मोठ्या शत्रू बरोबर लढत आपल्याला युवक उभे करायचे आहेत. सर्वच युवक बलदंड आणि आत्मविश्वासाने परिपूर्ण होणे आवश्यक आहे.

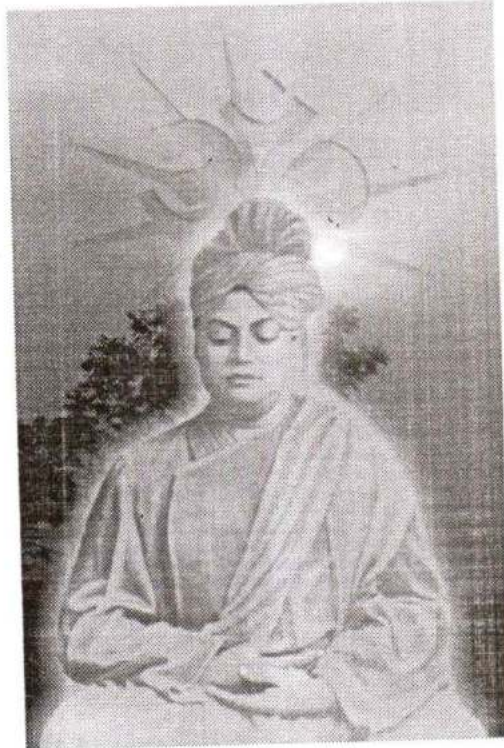
हजारो लाखो तरुणांची साथ भारतमातेला आजही आवश्यक आहे. जाती धर्मावर प्रेम करत बसण्यापेक्षा भारतमातेवर प्रेम करणारा तरुण युवक या देशाला प्रगती पथावर नेऊ शकतो. चांगले इंजिनियर्स, डॉक्टर्स, राजकारणी, समाजसर्वेक, आदर्श नागरिक, अधिकारी या नव्या पिढीतून घडत असतानाच चांगल्या संस्कारित युवकांची या देशाला गरज आहे. समाजाची जाण असलेली संवेदनशील तरुणपिढीच या देशाला महान राष्ट्र बनवू शकते. नकारात्मक विचार करत बसण्यापेक्षा स्वामी विवेकानंदांनी सांगितलेल्या मार्गावरून जाऊया. युवकांकडून स्वामीजींच्या ज्या अपेक्षा होत्या त्या पूर्ण करण्यासाठी आज आपण नवा चांगला बलशाली तरुण घडवण्याची प्रक्रिया आपल्यापासूनच सुरू करूया.

आज अनेक दशके उलटत आली तरी विवेकानंदांच्या 'स्वप्नातील युवक' आठवतच हृदयात नवीन

बलसंचार निर्माण होतो व विवेकानंदांच्या खोल अंतर्दृष्टीचा प्रत्यय येऊन मस्तक आदराने विनम्र होते. आज आपल्या देशाचे भविष्य युवशक्तीवर अवलंबून आहे. म्हणून आजच्या युवकांनी स्वामी विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवकाची लक्षणे व गुण आत्मसात केल्यास आपल्या देशाचे यथार्थ हित साधेल, हे निःसंशयाने आपण म्हणू शकू. विवेकानंदांनी दाखविलेला आदर्श जीवनात उतरवण्यासाठी आजच्या युवकाने धडपडले पाहिजे. एखादे ध्येय आपल्या नजरेसमोर ठेवले पाहिजे. अशा ध्येयनिष्ठ तरुणांना आपल्या ध्येयमंदिराकडे वेगाने अग्रेसर होण्यासाठी स्वामी विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवक निश्चितच प्रेरणा, स्फूर्ती आणि शक्ती पुरवेल, याची मला खात्री आहे. युवकांनो, चलातर मग, घेऊया धाव ध्येय मंदिराकडे, घेऊया भरारी अपेक्षांच्या आकाशात आणि सत्यात उतरवूया विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवक आणि बनवूया भारत

देशाला बलवान, बलशाही व महान...!

घेऊन नवीन स्वप्ने हाती,
 घेऊया भरारी उंच आकाशी,
 होतील सारी स्वप्ने साकार,
 घ्यायची नाही आता माघार...
 लढूया आता, जिंकूया आता,
 मनामध्ये नवी उमेद आता,
 येणार नाही आता निराशा
 पूर्ण होतील आशा-आकांक्षा
 शक्ती-भक्ती, हृदयामध्ये करुणा असलेला
 प्रेम, आदर, उत्साह, चैतन्याने भरलेला,
 विवेकानंदांच्या स्वप्नातील युवक घडवूया
 बलशाली भारताचे स्वप्न साकारूया...

बाबा

..... संकलन - कु. माधुरी श्रीपती राणे (बी.एस्सी.भाग-३)

आई घराचं मांगल्य असते तर बाप घराचं अस्तित्व असतो. पण घरच्या या अस्तित्वाला खरंच कधी आम्ही समजून घेतलं आहे का ? वडिलांना महत्त्व असूनही त्यांच्याविषयी जास्त बोललं जात नाही, लिहिलं जात नाही. कोणताही व्याख्याता आईविषयी जास्त वेळ बोलत राहतो. संत महात्म्यांनी आईच महत्त्व अधिक सांगितलेलं आहे. देवादिकांनी आईचे तोंड भरून कौतूक केले आहे. चांगल्या गोष्टींना आईचीच उपमा दिली जाते. पण बापाविषयी कुठेच फारसं बोललं जात नाही. काही लोकांनी बाप रेखाटला पण तोही तापट, व्यसनी, मारझोड करणारा. समाजात एक-दोन टक्के बाप असे असतीलही, पण चांगल्या वडिलांबद्दल काय ?

आईकडे अश्रूचे पाट असतात, पण सांत्वन वडिलांनाच करावं लागते आणि रडणाऱ्यापेक्षा सांत्वन करणाऱ्यांवरच जास्त ताण पडतो, कारण ज्योतीपेक्षा समईच जास्त तापते ना ! पण श्रेय नेहमी ज्योतीलाच मिळत राहते. रोजच्या जेवणाची सोय करणारी आई आमच्या लक्षात राहते, पण आयुष्याच्या शिदोरीची सोय करणारा बाप आम्ही किती सहज विसरून जातो. आई रडते, वडिलांना रडता येत नाही. स्वतःचा बाप वारला तरी रडता येत नाही, कारण छोट्या भावंडांना जपायचं असतं. आई गेली तरीही रडता येत नाही, कारण बहिर्णीचा आधार व्हायचं असतं. पत्नी अर्ध्यावरच साथ सोडून गेली तर पोरंसाठी अश्रूंना आवर घालावा लागतो.

जिजाबाईंनी शिवाजी घडवला असं अवश्य म्हणावं, पण त्याचवेळेस शहाजीराजांची ओढाताणसुद्धा

लक्षात घ्यावी. देवकीचं, यशोदेचं कौतुक अवश्य करावं, पण पुरातून पोराला डोक्यावर घेऊन जाणारा वासूदेव लक्षात ठेवावा. राम हा कौसल्येचा पूत्र अवश्य असेल पण वियोगात तडफडून मरण पावणारा तो पिता दशरथ होता. वडिलांच्या टाचा झिजलेल्या चपलांकडे पाहिलं की त्यांचं प्रेम कळतं.

वडिलांची फाटकी बनियन पाहिली की कळतं, "आमच्या नशिबाची भोकं त्यांच्या बनियनला पडली आहेत." त्यांची दाढी वाढलेला चेहरा त्यांची काटकसर दाखवतो. मुलीला गाऊन घेतील, मुलाला शर्ट, पॅन्ट घेतील पण स्वतः मात्र जुनी पॅन्ट वापरायला काढतील. मुलगा सूलन मध्ये वीस-पंचवीस रुपये खर्च करतो. मुलगी ब्युटी पार्लरमध्ये तीसेक रुपये खर्च करते, पण त्याच घरातलाबाप दाढीचा साबण संपला म्हणून आंधोळीचा साबण वापरून दाढी खरडत असतो. अनेकदा तो नुसतं पाणी लावून दाढी करतो. बाप आजारी पडला तरी पटकन दवाखान्यात जात नाही. तो आजाराला मुळीच घाबरत नाही, पण डॉक्टर एखादा महिना आराम करायला लावतील याची त्याला भीती वाटते. कारण पोरीचं लग्न, पोराचं शिक्षण बाकी असतं. घरात उत्पन्नाचं दुसरं साधन नसतं, ऐपत नसते तरीही मुलाला मेडिकलला, इंजिनिअरिंगला प्रवेश मिळवून दिला जातो. ओढाताण सहन करून त्या मुलाला दरमहिन्याला पैसे पाठविले जातात. पण सर्वच नसली तरी काही मुलं अशीही असतात की जे तारखेला पैसे येताच मित्रांना परमिट रुममध्ये पाट्या देतात आणि ज्या बापांनी पैसे पाठविले त्याच बापांची टिंगल करतात. एकमेकांच्या बापाच्या नावांनी एकमेकाला हाका मारतात.

आई घरचं मांगल्य असेल तर बाप घराचं अस्तित्व

असतो. ज्या घरात बाप आहे त्या घराकडे वाईट नजरेनं कोणीही बघू शकत नाही. कारण घरातला कर्ता जिवंत असतो. तो जरी काहीही करत नसला तरीही तो त्या पदावर असतो आणि घरच्याचं कर्म बघत असतो. सांभाळत असतो. कोणाचा मुलगा होणं टाळता येत नाही. पण बाप होणं टाळता येतं. पण बाप कधीही बाप होण्याचं टाळत नाही. आईच्या असण्याला अथवा आई होण्याला बापामुळे अर्थ असतो.

कोणत्याही परीक्षेचा निकाल लागल्यावर आई जवळची वाटते कारण ती जवळ घेते, कवटाळते, कौतुक करते. पण गुपचूप जाऊन पेढ्यांचा पुडा आणणारा बाप कोणाच्याही लक्षात येत नाही. पहिलटकरीणीचं खूप कौतुक होतं पण हॉस्पिटलच्या आवारात अस्वस्थपणे वावरणाऱ्या त्या बाळाच्या बापाची कोणीही दखल घेत नाही.

चटका बसला, ठेच लागली, फटका बसला तर आई गं ! हा शब्द बाहेर पडतो. पण हायवेला रस्ता क्रॉस करताना एखादा ट्रक जवळ येऊन ब्रेक लावतो तेव्हा 'बाप रे!' हाच शब्द बाहेर पडतो. कारण छोट्या संकटासाठी आई चालते पण मोठमोठी वादळं पेलताना बापच आठवतो... काय पटतंय ना ?

कोणत्याही मंगलप्रसंगी घरातील सर्व मंडळी जातात. पण मयताच्या प्रसंगी बापालाच जावं लागतं. कोणताही बाप श्रीमंत मुलीच्या घरी जास्त जात नसतो. पण गरीब लेकीच्या घरी उभ्या उभ्या का असेना चक्कर मारतो. तरुण मुलगा उशीरा घरी येतो तेव्हा त्याची आई नाही तर बापच जागा असतो. मुलाच्या नोकरीसाठी साहेबांपुढे लाचार होणारा बाप, मुलीच्या स्थळासाठी उंबरठे झिजवणारा बाप, घरच्यांसाठी स्वतःच्या व्यथा दडपणारा बाप... खरंच किती ग्रेट असतो ना ?

वडिलाचं महत्त्व कोणाला कळतं ?...

लहानपणीच वडील गेल्यावर अनेक जबाबदाऱ्या खूप लवकर पेल्यावा लागतात. त्यांना एकेका वस्तूसाठी झगडावं लागतं. वडिलांना खऱ्या अर्थाने समजून घेते ती म्हणजे त्या घरातील मुलगी. सासरी गेलेल्या बापाचा बदललेला आवाज एका क्षणात कळतो. मग ती अनेक प्रश्न विचारते. कोणतीही मुलगी स्वतःच्या इच्छा बाजूला ठेवून बाप म्हणेल तेव्हा विवाहाच्या बोहल्यावर चढते. मुलगी बापाला जाणते, जपते. इतरांनी सुद्धा असंच आपल्याला जाणावं हीच बापाची किमान अपेक्षा असते.

मैत्री

कु. वैशाली सुरेश देसाई

बी. कॉम. भाग - १

मैत्री आपुली अशी असावी,
आयुष्यभर सोबत राहावी.

नको कधी त्यात दुरावा,
नेहमीच नवा फुलोरा.

मैत्री आपुली अशी असावी,
सर्वांना एकत्रित आणणारी.

हसणे-रडणे चालत राहावे,
एकमेकांना समजून घ्यावे.

मैत्री आपुली अशी जगावी,
एकमेकांना आधार असावा.

सुख-दुःखात नेहमी सोबत असावी,

असे हे आपले मैत्रीचे नाते नेहमी जपावे.

तहान

..... कु. शालन माळवी (बी.ए.भाग-२)

देशाला स्वातंत्र्य मिळून पन्नास वर्षे झाली असली तरी आपली खेडी पाण्यावाचून तळमळताना दिसतात. पिण्याच्या पाण्यासाठी उन्हाळ्याच्या सुरुवातीपासूनच बायका-माणसं रात्रंदिवस रानोमाळ भटकतात. रात्ररात्रभर जागून कोरडे झालेले हातपंप मारून घामात निथळून निघतात. तळ गाठलेल्या विहिरीतल्या डबक्यातून ऑजळ-ऑजळ पाणी उपसून आणतात. पाण्यासाठी सैरावैरा होतात. निसर्गाची अशी अवकृपा झालेल्या वैराण वातावरणात जगणाऱ्या माणसांची मने तशीच रखरखीत आततायी होऊन किडून जाणार नाहीत तर काय ? पाणी टंचाईच्या या दिवसात विविध पातळीवरील आपली तहान भागवण्याचा प्रयत्न करणारे अनेक महाभाग दिसून येतात. अभावग्रस्ताला अडचणीत पकडून, बनवा-बनवी करून आपला स्वार्थ साधून घेण्यासाठी असे टगे गावागावातून नेहमीच धडपडत असतात.

'पाणी म्हणजे जीवन' पाण्याशिवाय कोणताही सजीव आपला जीव जगवू शकत नाहीत. कारण पाणी हे अमूल्य आहे. त्यामुळे पाण्याला सोन्यापेक्षाही जास्त मोल आहे. आपला भाग तसा पाण्याच्या बाबतीत अतिशय सुखी आहे. त्यामुळे आपल्याला त्याचे मोल काहीच वाटत नाही. पण मराठवाडा-विदर्भ या भागात पाणी टंचाई ही अधिक मोठ्या प्रमाणावर दिसून येते. उन्हाळ्यामध्ये तर तेथील लोकांना पिण्याचे पाणी आणण्यासाठी दोन-दोन, तीन-तीन किलोमिटरवर भटकत राहावे लागते. शाळेची मुलं-मुली देखील शाळा सोडून पाण्यासाठी भटकत राहतात ही अशी

वास्तव चित्रं आणि टी.व्ही. किंवा आकाशवाणीवरून पाहतो किंवा ऐकतो.

“पाणी पाणी पाणी आणि पाणी पाणी पाणी पाण्याविना दाही दिशा आम्ही आणवाणी.”

अशी स्थिती या दुष्काळग्रस्त भागातील लोकांची झालेली दिसून येते. अशा मूल्यहीन समाजव्यवस्थेत आपली जीवनमूल्ये जोपासणाऱ्यांना एक अटळ संघर्ष सध्याच्या विघटनकालात करावा लागत आहे. त्यांचा हा संघर्ष जसा भाळी आलेल्या भयावह परिस्थितीशी आहे, तसाच तो भौतिक सुखाच्या मायावी मृगजळामागे धावून महाकाय व सैरभैर मनोवृत्तीच्या तरुण पिढीशी सुद्धा आहे. त्यातून त्यांच्या वाट्याला येणारा ताण त्यांची घुसमट करून गुदमरून टाकणारा आहे. अशा तणावग्रस्त अवस्थेत जगणारी माणसे आपल्याला पाहायला मिळतात.

पाणी टंचाईच्या भयानक दिवसात केवळ मानवी जीवनेच होरपळून निघत नाही, तर या ग्रामीण जीवनाचा अविभाज्य घटक असणारे शिवार-शेत, गुरे-ढेरे, पशु-पक्षी व प्राणी यांनाही या अभावग्रस्त परिस्थितीची फार मोठ्या प्रमाणात झळ बसते. असे म्हणतात की,

“पाण्याने शरीर स्वच्छ होते तर,

तीर्थाने मन स्वच्छ होते.”

पण जर पाणीच पिण्यासाठी मिळाले नाही तर शरीर तरी कसे स्वच्छ होईल ? गेल्या उन्हाळ्यामध्ये टी.व्ही.वर पाणी टंचाईची एक बातमी सारखी झळकत असायची ती म्हणजे शाळकरी मुले आपली ११ ते ५ शाळा सोडून या

वेळेत ती रेल्वे केव्हा येते याची वाट पाहायचे. कारण काय तर रेल्वेच्या डब्यांमध्ये जे शौचालयांमध्ये किंवा बाथरूममध्ये पाणी असायचे त्याचा वापर किंवा ते मिळवण्यासाठी त्यांची धांदल उडायची. एवढी भीषण समस्या या पिण्याच्या पाण्यासाठी झालेली होती. रेल्वेच्या डब्यातील पाण्याचा वापर ते आपली तहान भागवण्यासाठी करीत होते. दुष्काळाग्रस्त भागात तर मूळात पावसाचे प्रमाणच खूप कमी त्यामुळे उन्हाळ्याच्या दिवसात तर त्यांना पिण्यासाठी वनवन फिरावे लागते. या दिवसांत विहिरी तर खूप खोल गेलेल्या असतात. एक घागर पाणी मिळविण्यासाठी दिवसभर ते फिरत असतात. मग अशा परिस्थितीत जनावरांचे हाल किती भयानक होत असते. ज्यावेळी पाणी असते त्यावेळी त्यांची किंमत नसते. पण ते नसते त्यावेळी लोक पैसे देऊन ते विकत घेण्यासाठी तयार होतात.

उन्हाळ्यामध्ये पैसेवाले लोक पाणी मिळवण्यासाठी विहिरी खणतात किंवा जमिनीला बोरिंग मशिनच्या साहय्याने होल पाडतात. पण जमिनीच्या पोटात अशी होल पाडली आणि नाही पाणी लागलं की मग पुन्हा ब्रेचने होतात. पाण्याची पातळी खोल गेलेली असते. जमिनीची नस कापली जाते मग पाणी कसे मिळणार ? म्हणून योग्य ते उपाय योजून त्यांची अंमलबजावणी करणे आवश्यक असते. म्हणूनच म्हटले जाते की...

'पाणी आडवा पाणी जिरवा'

असे केले तरच मानवाची, प्राणीमात्रांची, पशू-पक्षांची तहान भागण्यास मदत होईल.

शब्द

संकलन - कु. ज्योती कल्लापा पाटील
बी. कॉम. भाग - १

माणसापेक्षा शब्दांशीच

अधिक जवळीक झाली,

निःस्वार्थी भावनेने

शब्दांनी मैत्री केली.

कधी एकाकी मनाला

दिलासा ते द्यायचे,

विरहाच्या दिवशी

सोबतीला ते यायचे.

आठवणींच्या देशात

घेऊन मला जायचे

नक्षत्रांच्या दरबारी

अलगदपणे न्यायचे

दुःख मला झाल्यावर

दुःखीही ते व्हायचे,

अश्रूंमध्ये भिजून

स्तब्ध उभे राहायचे.

शब्द अचूक भाव

कवितेतून रुजवायचे

आढेवेढे न घेता

माझ्या कवितेला समजावयाचे

कसं सांगू शब्दांनी

मला काय दिलं ?

सच्चेपणा, निर्मळ मैत्री

माझं मन जागं केलं.

महात्मा जोतिबा फुलेंचे विचारधन

..... कु. पूजा दिलीप खराडे (बी.ए.भाग-१)

महात्मा फुले हे सामाजिक क्रांतीचे अग्रदूत मानले जाते. शुद्र, अतिशुद्र, मागासलेले, दलित व स्त्रिया यांच्यासाठी त्यांनी आयुष्यभर अखंड परिश्रम केले. शेतकरी, शेतमजूर, कामगार यांचे प्रश्न पोटतिडीकेने मांडले व इंग्राचे त्याकडे लक्ष वेधले. जोतिबांचा जन्म १८५७ सालचा पुण्यात ते जन्मले. त्यांनी सामाजिक, शैक्षणिक, आर्थिक क्षेत्रात परिवर्तन होण्यासाठी प्रबोधनाचे कार्य केले.

स्वतःपासून कृतीस सुरुवात करून अनेकांना या चळवळीत सामील करून घेतले. सावित्रीबाईंशी लग्न झाल्यावर त्यांना स्वतः शिकविले. शाळेत शिकण्याची संधी दिली. त्या महाराष्ट्रातील पहिल्या शिक्षिका, मुख्याध्यापिका १८४८ साली पुण्याच्या भिडे वाड्यात मुलींसाठी पहिली शाळा काढली.

महात्मा फुलेंनी स्त्री शिक्षणाचा पुरस्कार केला. शुद्र, अतिशुद्र, दलित यांना शिक्षण देण्याची गरज प्रतिपादन केली. विधवांच्या जळजळीत दुःखांना निवारण्यासाठी त्यांच्या पुनर्विवाहांना गती दिली. बालहत्या प्रतिबंधगृह काढले. विधवा केशवपनाची रूढी बंद केली. दलितांसाठी आपल्या घरचा पिण्याचा पाण्याचा हौद खुला केला. महात्मा फुलेंनी मानवी समतेचा उद्घोष केला. ते म्हणत व मानत की, "स्त्री आणि पुरुष एकसारखे एकंदर सर्व मानवी उपभोग घेण्यास पात्र असता, स्त्रियांस एक तऱ्हेचा नियम लागू करणे व लोभी पुरुषांना दुसरा नियम लागू करणे हा निव्वळ पक्षपात आहे."

वर्णाश्रम धर्म आणि जातीभेद जोतिबांनी समूळ नाकारला. "मानवप्राण्यात जातीभेद त्यांच्या गुणावरून जातीभेद ठरविता येणार नाही. सद्गुण व दुर्गुण हे पिढीजात

स्वभाव नाहीत. जातीभेद हे मानवनिर्मित आहेत. श्रेष्ठ व कनिष्ठ असा भेद जातीवरून केला जाऊ नये." जोतिबांची भूमिका सर्वकष मानववादी होती. त्यांना सर्व प्रकारच्या जातीयतेचा तिटकारा होता.

महात्मा फुलेंनी प्रत्यक्ष आचरणाचे आर्थिक, धार्मिक व सामाजिक शोषकांना विरोध केला. सर्वात खाली राहिलेल्या घटकांची त्यांना काळजी होती. याकडे त्यांनी लक्ष वेधविले. "आपल्यासमोर

रेशमी कपडे व अलंकार परिधान केलेले श्रीमंत सरदार व जहागिरदार पाहून जनते विषयी मत बनवू नका. सारा हिंदूस्थान पहावयास असेल तर तो माझ्याबरोबर खेड्यात चला." असे त्यांनी ब्रिटिश युवराजास सांगितले होते.

"शिकून शहाणे व्हा व मानसिक गुलामगिरी झुगारून देऊन समता मिळवा. शेती, उद्योग वाढवा" हा संदेश जोतिरावांनी समाजाला दिला.

"विद्येविना मती गेली, मतिविना नीती गेली।

नीतिविना गती गेली, गतीविना वित्त गेले।

वित्ताविना शुद्र खचले, इतके अनर्थ एका अविद्येने केले।"

या छोट्याशा कथनात जोतिरावांनी आपली सारी शिकवण साठविली आहे. एकदा यशवंतरावांनी जोतिबा फुलेंना प्रश्न विचारला.

"मानव प्राणी जगात कशाने सुखी होईल?" त्यावर जोतिबा उत्तरले की, "सत्यवर्तन केल्याशिवाय मानवप्राणी जगात सुखी होणार नाही."

अशा प्रकारे महात्मा जोतिबा फुलेंनी आपले संपूर्ण आयुष्य मानव मुक्तीसाठी खर्ची घातले. आपल्या विचार धारेतून धर्ममार्तंडावर त्यांनी वैचारिक प्रभाव निर्माण केला. त्यातूनच जनकल्याण साधले.

भारतीय संस्कृती

..... कु. अनुराधा प्रकाश पाटील (बी.कॉम.भाग-१)

‘भूक लागण्याअगोदर जेवणे, याला ‘विकृती’ म्हणतात.
भूक लागल्यानंतर जेवणे, याला ‘प्रकृती’ म्हणतात.
आणि भूक लागूनसुद्धा आपल्या ताटातील थोडे अन्न
दुसऱ्याला देणे याला ‘भारतीय संस्कृती’ म्हणतात.’

‘संस्कृती म्हणजे जीवन जगण्याची पद्धत.’

समाज कोणताही असो, त्यास संस्कृती ही असतेच. संस्कृतीची साधी, सरळ, सोपी व्याख्या म्हणजे तुम्ही काय आहात ? या प्रश्नाचे उत्तर होय. भारतीय संस्कृती बहुशासकीय वृक्षासारखी आहे. भारतातील भाषा, जाती, धर्म परंपरा यांच्या अनेक शाखा मिळून हा वृक्ष विकसित झाला आहे. भारतीय संस्कृती ही अतिप्राचीन संस्कृतींपैकी एक आहे. संस्कृती मात्र नव्यासारखी फुलत आहे. आजही ती रसरसत्या स्वरूपात अस्तित्वात आहे.

जगामध्ये अनेक संस्कृती उदयास आल्या व येत आहेत. परंतु, भारतीय संस्कृती ही जगातील प्राचीन संस्कृतींपैकी सर्वात प्राचीन आणि सर्वश्रेष्ठ संस्कृती आहे. केवळ ‘सुटाबुटात राहणे’ म्हणजे संस्कृती नव्हे. प्रत्येक व्यक्तीवर संस्कार असतात. या माझ्या देशातला भिकारीसुद्धा धर्माने वागतो. संस्कृतीचे पालन करतो. याच माझ्या देशात ‘वैदिक संस्कृती’ विकसित झाली व ते विकसित करणारे लोक ‘आर्य’ या नावाने ओळखले जाऊ लागले. इतके प्राचीन व विविधपूर्ण साहित्य या जगात इतरत्र कोठेही पहावयास मिळत नाही.

भारत हा एक विशाल, विविध भौगोलिक व ऐतिहासिक वैशिष्ट्यांनी संपन्न असा कदाचित जगातील एकमेव देश असेल. सर्व वर्णांचे व वंशांचे लोक इथे राहतात.

निसर्गाने विविधतेचे वरदान भारताला बहाल केले आहे. येथे राहणाऱ्या सर्व जातींच्या, धर्मांच्या, वंशांच्या लोकांनी स्वतःच्या भौगोलिक व पारंपारिक वैशिष्ट्यांसह एकत्र येऊन भारतीय संस्कृतीचा प्रवाह निर्माण केला आहे आणि तिचा प्रवाह आकर्षक व नयनरम्य बनवला आहे.

भारतीय स्त्री जिच्याबद्दल तर जगात गौरोद्गार काढले गेले आहेत. असे भारतीय संस्कृतीत अभिमानाने सांगितले जाते. ‘माता’ म्हणजे ‘आई’ बनणे ही भारतीय स्त्रीसाठी ‘सुवर्णयोग’ आहे. पण याउलट परदेशात माता न बनण्यासाठी प्रयत्न करत आहेत. भारतातील स्त्री ही साडी नेसून त्या साडीचा पदर डोक्यावर घेते. तर परदेशातील स्त्रिया फॅशनचे वेगवेगळे ड्रेस, कपडे वापरून आपले देहप्रदर्शन घडवून आणतात. पण हे पाश्चिमात्यांचे वारे आज भारतात आल्याने भारतीय संस्कृती आज न्हास होण्याच्या स्थितीत आहे. ‘हाय-हॅलो’ पासून हा न्हास सुरू झाला तो थेट देहाचे (स्त्रीच्या) ‘प्रदर्शन हेच माझे दर्शन’ या विचाराने सावित्रीची लोक अडकून पडली. ज्ञानेश्वरांचे मोठेपणसुद्धा ‘माऊली’ या गोड अशा शब्दात साठविलेले आहे. ‘स्त्री, क्षणाची पत्नी व अनंत काळाची माता आहे.’ ‘पाहुण्यांचे स्वागत पाणी देऊन करणे म्हणजे निसर्गातील जी गोष्ट माझ्या मालकिची नाही, ती तुझ्या स्वाधीन करत आहे.’ हा साधेपणा इतर कोणत्याही संस्कृतीत आढळत नाही.

भारत हा अतिप्राचीन देश आहे. भारतावर आर्यांनी पहिली स्वारी केली आणि स्वतःची संस्कृती येथे आणली. आर्य संस्कृतीचा व येथील मूळ द्रविड संस्कृतीचा मिलाफ झाला. त्यानंतर भारतावर हूण, कुशाण इत्यादींच्या स्वाऱ्या

झाल्या. भारतीय संस्कृतीने 'उत्तमाते धरिजे अधमाते अन्हिरिजे' या उक्तीप्रमाणे त्यांच्यातील चांगली वैशिष्ट्ये आपल्यात सामावून घेतली आहेत. त्यांच्या देवदेवता, कला, पोशाख, ग्रंथ यांचा आदरपूर्वक स्वीकार केला आहे. मोगल व इंग्रज या देशावर राज्य करून गेले. त्यांच्या ऊर्दू व इंग्रजी भाषा आपण आपल्यात सामावून घेतल्या. आज भारतात हेमाडपंथी मंदिराबरोबरच ताजमहालही उभा आहे. आणि गुरूद्वाराच्या बरोबरीने आंग्लपद्धतीची गिरीजाघरे (चर्च) भारतीय वास्तुशिल्पाचे नमुने म्हणून उभी आहेत. पृथ्वी, आप, तेज, वायू व आकाश या पंचमहाभूतांबरोबरच हत्ती, सर्प यांसारखे प्राणी व हिमालय पर्वतासारखे अन्य पर्वतही भारतीयांची पूजास्थाने बनली आहेत. येथे सर्व धर्मांचे सण एकोप्याने साजरे केले जातात. कारण विविध संस्कृतीच्या सुरेख संगमाबरोबर भारतीय एकात्मतेच्या सरस्वतीचा गुप्त झरा या सर्वांमधून वाहतो आहे. इतक्या विविध रूपांनी प्रकट होऊनसुद्धा भारतीय संस्कृती ही भारतीयच राहिली पाहिजे. विविधतेतून एकता हे तिचे वैशिष्ट्ये कायम राहिले पाहिजे.

भारतीय संस्कृती सर्वसमावेशक व सहिष्णू आहे.

'शांततेने जगा आणि जगू द्या.' हा मंत्र ती सान्या जगाला देत आहे. भारतीय कला, विविध भाषा, धर्म, तत्त्वज्ञान, राजकारण, सामाजिक वैशिष्ट्ये यातून भारतीय संस्कृतीचे दर्शन जगाला घडत आहे. सहिष्णूता व सभ्यता भारतीय संस्कृतीचा गाभा आहे. आपल्या धर्मावर येथील माणसांची नितांत श्रद्धा आहे. वडीलधान्या माणसांबद्दल पूज्यभाव व इतरांबद्दल बंधूभाव ही भारतीय संस्कृतीची देणगी आहे. याचमुळे आज भारतीय संस्कृती जगाचे आशास्थान बनली आहे. भारतीय संस्कृती पश्चिमेकडील राष्ट्रांचीही मार्गदर्शक आहे. अशा संस्कृतीत माझ्यासारख्याचा पिंड पोसला गेला आहे, ही केवढी भाग्याची गोष्ट आहे !

इतक्या महान संस्कृतीचे जतन करणे हे आपले कर्तव्य आहे. आज या संस्कृतीवर चिखल उडवण्याचे काम अनेक लोक करत आहेत. त्यांना रोखणे हे आपल्या तरुण पिढीचे कर्तव्य आहे. हा वसा जपलाच पाहिजे. चला आता कामाला लागूयात !

विनोद

कु. आश्लेषा ल. पाटील

बी. एस्सी. भाग - १

एअर फोर्स मधीलच हवा

एकदा एका कोंबडीने कावळ्याशी लग्न केले !

कोंबडा : आम्ही काय मेलो होतो ?

कोंबडी : नाही रे पण काय करणार ? घरच्यांचा आग्रह होता की, नवरा मुलगा 'एअर फोर्स' मधीलच हवा.

वात्रटिका

कु. रिया कल्लाप्पा नावेंकर

बी. एस्सी. भाग - १

बऱ्याच ठिकाणी नोकर भरतीला

भ्रष्टाचाराचा वास आहे,

गुणवत्तेपेक्षा वशिला श्रेष्ठ आहे

मनुष्य पैशाचा दास आहे,

म्हणून तर डिग्रीवाला शिपाई

आणि नॉनमॅट्रिकवाला त्याचा 'बॉस' आहे.

मला न्याय द्या !

..... कु. उज्वला सिद्धाप्पा पाटील (एम.ए.भाग-१)

दिल्लीच्या घटनेनंतर देशभरात फक्त आणि फक्त एकच खळबळ माजली आहे. स्त्रियांना न्याय मिळवून द्या. हा बलात्कारानंतर तडफडत पडलेल्या त्या जिवाला इनसाफ मिळालाच पाहिजे हा गुन्हा करणाऱ्या गुन्हेगारांना फाशीच मिळाली पाहिजे. मरणाशिवाय दुसरी शिक्षा त्यांना नाहीच. तर कोण म्हणतय, की या गुन्हेगारांना तडफडत जीवन जगू द्या. जरा त्यांनाही कळूदेत, वेदना म्हणजे काय असते. जशा वेदना त्या निष्पाप मुलीला त्यांनी दिल्या.

खरोखर मुलगी म्हणजे उपभोगाची वस्तू म्हणून लोक वापर करत आहेत. पण काय स्त्रिया हा अत्याचार सहन करतील ? अजीबात नाही. दिवसेंदिवस वाढत चाललेल्या या अत्याचारांचा कहर झाला. दिल्लीत शनिवारी १६ डिसेंबर या दिवशी रात्री मित्रांसोबत फिरायला गेलेल्या एका तरुणीवर बसमध्ये तब्बल सहा नराधमांनी तिचं जीवन नरक बनवून टाकलं. जिवाच्या अकांतांनं ओरडणाऱ्या आपल्या मैत्रिणीची मदत करण्यासाठी धावलेल्या तिच्या मित्रालाही बेदम मारहाण करण्यात आली. त्यालाही विवस्त्र करून रस्त्याच्या कडेला झुडुपात फेकण्यात आलं. हीच काहो आपल्या सुसंस्कृत भारत देशातील संस्कृती ? एका गरीब कुटुंबातील ही मुलगी, आई-बाप अगदी साधेसरळ स्वभावाचे या घटनेनंतर त्यांच्यावर काय सकट आलं असेल याचा थोडा विचार करा. एवढ्या गरीब परिस्थितीतूनही त्यांनी आपल्या मुलीला डॉक्टर कोर्सला शिकायला घातलेलं. असलेला सारा संसार आपल्या मुलीसाठी त्यांनी खर्च केला. या त्यांच्यावर आलेल्या पिडेनंतरही त्यांनी यातून सावरून सहन शीलता दाखवली. डॉक्टर होण्याचे ध्येय उरी

बाळगणारी ही मुलगी आपल्या ध्येयापर्यंत पोहचते न पोहचते तो पर्यंत काळानं तिच्यावर झडप घातली.

सध्या दररोज पेपरात एकतरी बातमी बलात्कारा विषयी असतेच एक बातमी तर अशी घडली की बातमीची विचारपूस करणाऱ्या एका पत्रकार मुलीची छेड काढण्यात आली. जेव्हा हा प्रकार घडला तेव्हा त्या मुलीचा कॅमेरा ऑन होता आणि हा सर्व प्रकार कॅमेऱ्यात कैद झाला. खरोखर सहन कारायचंतरी किती. स्त्रीकडे बघण्याचा दृष्टीकोनच घाणेरडा बनलाय. म्हणूनच गृहमंत्री आर. आर. पाटील यानी परवा सर्वासिमोर घोषणा केली की असा कोणताही प्रकार करणाऱ्या व्यक्तीला फाशीची शिक्षा देण्याची तरतूद न्याय व्यवस्थेत लवकरात लवकर करू. पण हे करण्यासाठी न्यायव्यवस्था तयार होईल ? इथून मागे असा गुन्हा करणाऱ्या व्यक्तीला फक्त जास्तीत जास्त सात ते दहा वर्षांपर्यंत तुरुंगवास आहे. पण आता मात्र या कायद्यात बदल हा केलाच पाहिजेत. देशाच्या राजधानी असलेल्या ठिकाणी असे प्रकार घडत असेल तर देशभरात काय-काय प्रकार घडले असतील. याची मोजदाद करणे अवघड आहे. दिल्लीतील राष्ट्रपती भवनासमोर झाले चार दिवस इतकी खळबळ माजली. प्रत्येक स्त्रीच्या चेहेऱ्यावर संतापाचा कहर झालेला दिसून येतोय. घरातून सकाळी बाहेर पडलेल्या आपल्या मुली संध्याकाळी सुरक्षीत घरी पत येतीलच याची खात्री सोडून दिलेय. प्रत्येक 'स्त्री' आज एकटी फिरायला घाबरतेय, पण या घटनेत स्त्रीतल्या स्त्री पणाला जागं केलंय. महाकालीचे रूप घेतलेल्या या आगीला क्षमवणं खरोखरच अवघड आहे.

या भारत देशात फक्त दोनच स्त्रिया सुरक्षित आहेत. त्या म्हणजे सोनिया गांधी आणि शिला दिक्षीत असा नारा लोकांनी सुरू केला आहे. बाकी सर्व स्त्री जातीला जगणं महाग झालय. गुन्हा करणारा गुन्हेगार गुन्हा करून बिधास्त सुटतो पण जिच्यावर अत्याचार होतो ती मात्र भोगते जन्मठेप. हा कोणता न्याय. आज वाटतय की देवाच्या न्यायालयातही हाच न्याय मिळतोय. तरुण मुर्लीच्या आई-बापांना आपल्या मुलीच्या सुरक्षिततेची हमी नसते. मग हे शासन स्त्री भ्रूण हत्येला तरी का टाळते ? मुलगी लहानाची मोठ्ठी करून शिकवून सवरून जर वाघाच्या जबड्यात द्यायचेच असेल तर जन्मच का द्यायचा आणि खरोखर या घडलेल्या घटनेला जर न्याय मिळाला, लोकांच्या मनाप्रमाणे गुन्हेगारांना गजाआड केलं; आणि कायद्यात जर अशा गुन्हेगाला कडक शिक्षेची तरतूद केली तरच स्त्री भ्रूण हत्येला आळा बसेल, नाहीतर कोणतेच आईबाप मुलगीला जन्म देणार नाहीत आणि जन्म देऊन नरकात ढकलण्याचं पाप ते आपल्या माथ्यावर घेणार नाहीत.

हास्यव्यंजन

शिवाजी मोरे

ड. १२ वी-विज्ञान

एकदा शिक्षक प्रगतीपुस्तकावर पालकांची स्वाक्षरी या ठिकाणी ॐ अशी खूण बघतात व पिंकीला विचारतात -

शिक्षक : पिंकी, ही सही कोणाची ?-

पिंकी : माझ्या मम्मीची.

शिक्षक : अच्छा, नाव काय तुझ्या मम्मीचे ?

पिंकी : सर, ज...ज... जलेबी बाई !!!

प्रेमाची व्याख्या

संकलक-सुमित कुंभार

बी. एस्सी. भाग - ३

जगाच बरबटलेल्या व्यवहारापासून दूर जाऊन भावनांच्या विश्वासात दंग होणे म्हणजे प्रेम.

स्वतःला स्वतःच्या हवाली करणं म्हणजे प्रेम.

आजूबाजूला सगळे हजर असताना स्वप्नात हरवणं म्हणजे प्रेम.

स्वतःच्या मनाची चैन हरपून दुसऱ्यासाठी बेचैन होणं म्हणजे प्रेम.

स्वतःचं सारं सुख, आनंद दुसऱ्याच्या ओंजळीत टाकून त्याचं दुःख वाटून घेणं म्हणजे प्रेम.

संकटातही सोबत राहणं म्हणजे प्रेम.

स्वतःच्या सोयींचा विचार न करता दुसऱ्याची गैरसोय होऊ नये म्हणून धडपडणं म्हणजे प्रेम.

प्रेम नसतं शब्दांनीही व्यक्त होणारं ती असते

शब्दांच्या पलीकडील निःशब्द भावना

प्रेमाला नसते जात आणि भाषा ती असते

दोन मनांची सुखाबदलची आशा

जोडतो म्हणून प्रेम जोडता येत नसतं

तोडतो म्हणून प्रेम तोडता येत नसतं

प्रेमाला नसतात चोरट्या भेटी, आणा भाका

एकमेकांना मनाने घातलेल्या मंजुळ हाका

प्रेमात नसतो नुसता साद, तर त्याला असतो प्रतिसाद.

त्यागाशिवाय प्रेम नसतं हे मनाला नीट पटवून द्यावं.

त्यागाचं दान देता प्रेमाचं दान पदरी घ्यावं.

मन

कु. अस्मिता परसू नाईक

एम. ए. भाग - १

मन...

एक झाड
ऋतूचक्राबरोबर बलणारं

मन...

एक वादळ
सतत घोंघावत राहणारं

मन...

एक जाळं
स्वतःचं स्वतःत गुंतलेलं.

मन...

एक क्षितिज
दूरवर पसरलेलं

मन...

एक निखारा
कधीच न विझणारा

मन...

एक कातळ
वादळ वाऱ्याला भिडणारा

मन...

एक कळी
रोजच उमलणारी

मन...

एक कथा
स्वतःची व्यथा मांडणारी

मन...

एक नदी
अखंड खळाळत राहणारी

मन...

एक कल्पना
अंत न लागणारी

जीवनात

मारुती दुं. पाटील

एम. ए. भाग - १

ओढ म्हणजे काय, ते जीव

लावल्याशिवाय कळत नाही

प्रेम म्हणजे काय, ते स्वतः

केल्याशिवाय कळत नाही

विरह म्हणजे काय, ते

पडल्याशिवाय कळत नाही.

जिकणं म्हणजे काय, ते

हरल्याशिवाय कळत नाही

दुःख म्हणजे काय, ते अपेक्षाभंग

झाल्याशिवाय कळत नाही.

सुख म्हणजे काय, ते दुसऱ्याच्या

हास्यात शोधल्याशिवाय कळत नाही.

समाधान म्हणजे काय, ते आपल्यात

शोधल्याशिवाय कळत नाही.

मैत्री म्हणजे काय, ते जीव

लावल्याशिवाय कळत नाही.

सत्य म्हणजे काय, ते डोळे

उघडल्याशिवाय कळत नाही.

उत्तर म्हणजे काय, ते प्रश्न

पडल्याशिवाय कळत नाही.

काळ म्हणजे काय, हे तो निसटून

गेल्याशिवाय कळत नाही.

मृत्यू म्हणजे काय, ते मेल्याशिवाय

कळत नाही.

फुलू द्या कळांना

कु. पूजा प्रकाश हातकर

बी.ए. भाग - २

मुलांना देखील समजून घ्या

सर्वजण सारखी नसतात,

यश-अपयश येता पदरी

कुवतीप्रमाणेच यश मिळवतात.

अपेक्षा विचार लादू नका

त्याला देखील मन आहे

त्याचा कल असेल तेथे

तुमच्या प्रोत्साहनाचे बळ हवे.

रोज थोडा तरी वेळ द्या.

घडण्या-बोलण्याचे स्वातंत्र्य द्या

असेल घरी दुःख दारिद्र्य

समजून घेण्याची संधी द्या.

निव्वळ गुण म्हणजे यश नव्हे,

सर्व क्षेत्रे पारखू द्या

असेल आवड त्यांची ज्याच्यात

त्याला करिअर घडवू द्या.

दुसऱ्याशी ही तुलना ठेवा,

स्पर्धा मात्र मुळीच नको,

रागामागे प्रेम आहे.

पालक शिक्षकाचा दुरावा नको.

अभ्यास म्हणजे सर्वस्व नाही,

जीवन फार विस्तृत आहे.

पडेल त्या क्षेत्रात मात्र,

आभाळ सुद्धा थिटे व्हावे.

मुले म्हणजे विद्यार्थी आहेत.

ते परीक्षार्थी नाहीत,

मानव आहेत चालते बोलते

रेसचे घोडे नाहीत.

मुलात बदल वाटतो तेव्हा,

व्यथा त्यांची समजून घ्या.

अपमानाचा नको आधार,

दोष दूर करण्या व्हा तयार.

आत्महत्या म्हणजे पर्याय नव्हे

बिंबवा त्याच्या मनावर,

आधार आहेस तू उदयाचा

कोरा त्याच्या हृदयावर.

असे वागतील सारचे जेव्हा

आत्महत्या कमी होतील तेव्हा.

तुला वजा करता...

कु. अक्षता बेळवी

एम.ए. भाग - १

सदा हसत राहिलीस,

मनात दुःख ठेवून

वाढविलेस मला

चंदनासारखे झिजून

सदाबहार मायेस तुझ्या

देऊ मी उपमा कशाची ?

तुझ्या पुढे शुन्य आहे,

किंमत या जगाची

तुझ्या उपकाराचे मोल नाही

पण तुझे आभार मानायला,

माझ्याकडे शब्द नाहीत.

'आई' तुझी लीला महान आहे.

तुझ्याशिवाय मी हात कुणाला जोडावे ?

तुला वजा करता,

मी देव कुणाला म्हणावे ?

माघार घेऊ नकोस...

श्रीनिधी प्रदिप कुणकर्णी

बी. एस्सी. भाग - १

माघार घेऊ नकोस

जेव्हा तुला अनंत अडचणी येतील,
जेव्हा तुझा मार्ग अत्यंत खडतर असेल,
जेव्हा तुझ्या अपेक्षा जास्त असतील,
व तुला पाहिजे तसे यश मिळत नसेल,
जेव्हा तुला हसायचे असेल, परंतु रुडावे लागत असेल
जेव्हा तुला चिंतेन ग्रासलेले असेल,
तेव्हा तू थोडा विसावा घे, पण माघार घेऊ नकोस,
जीवन चढउतारांनी भरलेले आहे.
जेव्हा तू काही मिळवण्यासाठी परिश्रम करत असशील
तेव्हा कधी कधी अपयशही येईल.
पण तू प्रयत्न करणे सोडलेच नाहीस
तर तूझा विजय निश्चित आहे.
आता जरी तुला तुझी प्रगती कमी वाटली तरी,
तरीही तू पुढच्याच प्रयत्नात यशस्वी होऊ शकतोस,
“यश ही अपयशाची दुसरी बाजू आहे.”
जेव्हा मनातल्या बऱ्याचशा शंकांमुळे आपल्याला
यशाची शक्यता कमी दिसते.
तेव्हा, यशापासून आपण नेमके किती दूर आहोत,
हे आपण खरेच सांगू शकत नाही.
यश खूप दूर आहे असे जेव्हा आपल्याला वाटते,
तेव्हा ते खूप जवळही असू शकते.
जेव्हा तू प्रतिकूल परिस्थितीशी झगडत असशील
तेव्हा, खरेच प्रयत्न करणे मात्र सोडू नकोस
प्रयत्नांनीच तुला थकवा येईल.
तेव्हा थोडा “विसावा” घे, पण माघार घेऊ नकोस,
अजिबातच माघार घेऊ नकोस...
“येणाऱ्या सर्व आव्हानांसाठी सज्ज रहा
त्यांना खंबीर मनाने सामोरे जा
ऐरण झालास तर घाव सोस...
हातोडा झालास तर घाव घाल !”

२०१३-१४

कुणाच्या इतक्याही...

संकलन - कु. सुप्रिया हणमंत कांबळे

इ. १२ वी कला

कुणाच्या इतक्याही...

कुणाच्या इतक्याही जवळ जाऊ नये
की आपल्याला त्याची सवय व्हावी
तडकलेच जर हृदय कधी,
जोडताना असह्य यातना व्हावी.

डायरीत कुणाचे नाव इतकेही येऊ नये
की पानांनी ते जड व्हावे
एक दिवस त्या नावाचे

डायरीत येणे बंद व्हावे.

स्वप्नात कुणाला असंही बघू नये,
जागेपणी त्याने सदा सोबत असावे.
तुटलेच जर स्वप्न अचानक,
हातात आपल्या काहीच नसावे.

कुणाला इतकाही वेळ देऊ नये,
की आपल्या क्षणाक्षणावर त्याचा अधिकार व्हावा.
एक दिवस आरशासमोर,
आपलाच चेहरा परका व्हावा.

कुणाची इतकीही ओढ नसावी,
की पदोपदी आपण त्याचीच वाट बघावी.
त्याची वाट बघता बघता आपलीच वाट दिशाहीन व्हावी.

कुणाचे इतकेही ऐकू नये,
की कानात त्याच्याच शब्दाचा घूमजाव व्हावा
आपल्या ओठातूनही मग त्याच्याच शब्दाचा
उच्चार व्हावा.

कुणाची इतकीही सोबत असू नये,
की प्रत्येक स्पंदनात ती जाणवावी.
ती साथ गमावण्याच्या केवळ भितीने,
डोळ्यात खळवळून आसवे भरावी.
पण... पण...

जपा मायबोली

संकलन - मयुर शेवाळे

इ. १२ वी विज्ञान

इंग्रजीच्या नादापायी मराठीचा उब्बा गोल,
मराठी माणसा आता तरी मराठीत बोल
इंग्रजीच्या पेपरात होतो वर्ग सारा पास,
मराठीचा पोरगा होतो मराठीत नापास.

माय झाली मॉम आणि बाप झाला डॅड,
रेव्ह पार्टीत नाचून पोरं झाली मॅड.
भांडण करते बायको धरते एकच हेका,
काय बी करुन पोराला इंग्लिश शाळेत टाका.

शाळेला मिळत नाही मराठीचा शिक्षक.
मराठी माणूसच आहे मराठीचा भक्षक.
तुकोबाची अभंगवाणी अन् मराठीचा गोडवा,
मराठी माणसाचं नववर्ष म्हणजे असतो गुढीपाडवा.

मुंबईला म्हणतो बॉम्बे आणि मद्रासला चेन्नई
कॉस्मोपॉलीटन बनण्याची आम्हालाच जणू घाई
डोकं आहे शाबूत का झाला आहे खोका ?

सावध व्हा मित्रांनो, जपा मायबोली
भाषा रक्षणासाठी, बोला मायबोली.

दद्याल जन्म मुलीला...!

अक्षय अनिल कुलकर्णी

बी. एस्सी. भाग - १

दद्याल स्वातंत्र्य, तिला तर

बदलून टाकेल ती सृष्टीला

दद्याल शिकू तिला तर

जिकेल ती साऱ्या जगाला.

दद्याल मान तिला तर

किंमत येईल संस्कृतीला

दद्याल जन्म मुलीला तर

जन्म मिळेल पुढच्या पिढीला

दद्याल जन्म मुलीला तर

आई मिळेल एका बाळाला

दद्याल जन्म मुलीला तर

संस्कार मिळेल नव्या पिढीला

दद्याल जन्म मुलीला तर

समृद्धता येईल भारतमातेला.

जीवन नव्या शतकातलं

विनायक विजय खामकर

बी. एस्सी. भाग - ३

Out dated झालय आयुष्य,

स्वप्नही Download होत नाही.

संवेदनाना Virus लागलाय,

दुःख Send करता येत नाही.

जुने पावसाळे उडून गेलेत,

Delete झालेल्या फाईलसारखे.

अन् घर आता शांत असतं,

Range नसलेल्या मोबाईलसारखं.

झालेल्या PC सारखी

मातीची स्थिती वाईट,

जाती-माती जोडणारी,

कुठेच नाही Website

एकविसाव्या शतकातील पीढी भलतीच Cute

Contact List वाढत गेली, संवाद झाले Mute

Floppy, Disk, Drive मध्ये

आता संस्कारांना जागाच नाही.

अन् फाटलेली मनं सांधणारा

Internet वर धागाच नाही.

विज्ञानाच्या गुलामगिरीत

केवढी मोठी चूक,

रक्ताच्या नात्यांनाही

आता लागते Facebook !

जीवन

कु. नेहमा सुरेश मांगले

बी. एस्सी. भाग - १

सह्याद्रीच्या

उगमातून,

मेघांच्या

सरीतून,

पहाटेच्या

धुक्यांतून,

कोसळणाऱ्या

धबधब्यांतून,

मातेच्या

नयनांतून,

ओघळणारा

अश्रू,

शेंब,

दव

म्हणजेच जीवन !!!

नातं

रोहन तानाजी पाटील

बी. एस्सी. भाग - ३

आयुष्याच्या प्रत्येक वळणात

नवं नातं जुळत असतं,

जन्मभर पुरेल इतकं भरभरून

प्रेम मिळत असतं,

समाधानात तडजोड असते

फक्त जरा समजून घ्या,

नातं म्हणजे ओझं नाही

मनापासून उमजून घ्या.

विश्वासाचे चार शब्द

बाकी-काही देऊ नका.

जाणीवपूर्वक नातं जपा

मध्येच माघार घेऊ नका.

माणूसकी

कु. राणी आर. सुतार
बी. कॉम. भाग - १

फक्त एकदाच पक्षी हो,
पंख आपले तोडून बघ...

फक्त एकदाच मासा हो,
पाण्याशी नातं तोडून बघ...

फक्त एकदाच पृथ्वी हो,
उरावरचं ओझं पेलून बघ...

फक्त एकदाच दगड हो,
शिल्पकाराचे घाव
सोसून बघ...

फक्त एकदाच माणूस हो,
माणूसकी कुठे आहे
ते शोधून बघ...

शब्द

कु. सोनाली हातकर
बी. ए. भाग - २

शब्द हृदय जोडून जातात.

शब्द हृदय तोडून जातात.

शब्द कधी काहीही न करता,

मोठा खेळ खेळून जातात.

शब्द कधी विपारी होतात.
आणि नाते तोडून टाकतात.
शब्द मर्यादा न बाळगता,
कधी काहीही बोलून जातात.

शब्द कधी मनात

काट्यांचे घर बनवतात,

शब्द शब्द लिहिता लिहिता,

आयुष्याची पाने उलटून जातात.

शब्दाबद्दल किती लिहावं ?

शब्दच अपुरे पडून जातात.

अतूट बंधन

सुरज तुकाराम तोडकर
बी. कॉम. भाग - १

निर्णय चुकतात आयुष्यातले

आणि आयुष्य जाते चुकत

प्रश्न कधी कधी नाहीत कळत

आणि उत्तर जाते चुकत.

सोडवताना वाटते सुटत गेला गुंता

पण प्रत्येकवेळी नवनवीन गाव जाते बनत.

दाखविणाऱ्याला माहित नसते वाट

चालणाऱ्याचे ध्येय मात्र जाते हरपून

दिसतात तितक्या सोप्या नसतात काही गोष्टी

'अनुभव' म्हणजे काय हे तेव्हाच कळते.

पण अशा वाटेवरून जाताना तुझ्या

'मैत्रीच्या' अतूट बंधनाची आठवण येते.

सेंटलमेंट आयुष्याची

कु. ज्योती देसाई
बी. कॉम. भाग - १

एक सेटलमेंट करायची आयुष्याची

धागे कधी उसवायचे नाहीत.

घातले तर टाकेच घालायचे.

जाळाची पर्वा न करता

बिनदिवकपणे चूल मांडायची

फुलासाठी तोडायची नाही

गजबजलेली फांदी झाडाची.

तहानेचा अंदाज घेऊनच ठेवायचा

आपल्या ओळजीचा आकार

हवा-हवासा रंग कधी मिळो न मिळो

भेटेल त्या फुलांचा करायचा मनोमन स्वीकार...!

घर माझं खेड्यातलं

कु. आरती सखाराम कासारकर

बी. एस्सी. भाग - १

साऱ्यासारखं माझं
 एक घर खेड्यातलं,
 आहे गरिबीत तरी सुखातलं.
 प्रेम भरून उरणारं,
 शेजारधर्म पाळणारं,
 अंगणात चांदण्या उतरून
 रांगोळ्या दिसतात,
 सणासुदीला पुरणपोळीची जेवणंसुद्धा
 हमखास असतात.
 नाही जात कधी रिकाम्या हातानं
 दरवेशी आणि भिकारी,
 जातात मोठ्या खुशीनं.
 पाळीव सवंगडी राहतात, मोठ्या हक्कानं.
 गोठ्यातली गायी-वासरे
 आपली माणसं ओळखतात.
 ती सुद्धा घराची
 प्रगती, शोभा वाढवतात.
 ओसरीवरचे म्हातारे 'बाबा'
 आशीर्वाद द्यायल बसलेले,
 दारावरचं तोरण
 अजूनही दिसतंय हसलेलं
 असं घर माझं खेड्यातलं
 सदैव आनंदात
 अन् सुखातलं !

शिकलेल्या बायकोचा इतिहास

संकलक - किरण गोडसे

बी. ए. भाग - १

घरच्या सुखासाठी गेला पाण्यावाणी पैका
 शिकलेल्या बायकोचा इतिहास ऐका !
 पुस्तकात पाहुनी स्वयंपाक करते,
 बचकभर मीठ रे भाजीला घालते.
 घरच्या सुखासाठी गेला पाण्यावाणी पैका
 शिकलेल्या बायकोचा इतिहास ऐका !

विसरली ती प्राचीन रीत
 साडी सोडुनीया घालते रे जिन्स.
 घरच्या सुखासाठी गेला पाण्यावाणी पैका
 शिकलेल्या बायकोचा इतिहास ऐका !

सो, पावडर लावते, लावते कपाळाला टिकली
 स्वयंपाक करण्यास का गं नाही शिकली.
 घरच्या सुखासाठी गेला पाण्यावाणी पैका
 शिकलेल्या बायकोचा इतिहास ऐका !

पतीला सांगते सांभाळ रे पोराला
 जाऊन येते रे मी सीनेमाला
 घरच्या सुखासाठी गेला पाण्यावाणी पैका
 शिकलेल्या बायकोचा इतिहास ऐका !

डोळ्याला चप्पा हातात छत्री,
 वाटेने चालली जशी भोळी सावित्री.
 घरच्या सुखासाठी गेला पाण्यावाणी पैका
 शिकलेल्या बायकोचा इतिहास ऐका !

परीक्षा

संकलक-कु. भाग्यश्री सुरेश पाटील
बी. कॉम. भाग - १

कसा आहे हा परीक्षेचा वेळ,

तीन तासांचा असतो खेळ.

प्रश्नांचा जुळत नाही मेळ,

म्हणून कधी कधी पुरत नाही वेळ,

लिहा प्रश्नांचे उत्तर

प्रश्न उत्तराची कातर,

दडपण परीक्षार्थीच्या मनावर

येते लिहावयाचे जिवावर.

घोटाला येतो कधी जोड्यात,

मला पाडतात कोड्यात.

निबंधात होते शब्दांची कोंबाकोंब

पत्रात नित्याचीच बोंबाबोंब.

व्याकरण काही कळत नाही,

काय लिहावे ते वळत नाही,

वृत्त अलंकाराचा मेळ कधी जुळत नाही

कसा लिहावा पेपर कळत नाही.

मुलगी असले मी जरी

कु. प्रियांका शाम बेगडा

बी. ए. भाग - १

माझ्या येण्यानं असं

काय संकट येणार आहे,

सुखी जगात ह्या माझी

वाट बिकट होणार आहे.

मुलगी असले मी जरी

माणूस म्हणून जन्मणार आहे

दया नको कुणाची

सन्मानाने जगणार आहे.

नाही मी अबला

'मलाला' म्हणून लढणार आहे,

मर्द मराठ्या रक्ताची

'तनूजा' बनून तळपणार आहे.

विश्वाची आई,

वात्सल्याचा झरा म्हणून

वाहणार आहे.

अनाथांची आई, हृदयातली

पवित्र जागा बनून राहणार आहे.

माँ साहेब जिजाऊंची

शपथ घेऊनी सांगते

संस्कृतीचा अमोल ठेवा

जन्मभरी जपणार आहे.

माझा देश महान

समिता चंद्रकांत नौकुडकर

बी. कॉम. भाग - २

खरंच, माझा देश महान ?

कधी कोरडा दुष्काळ, कधी ओला दुष्काळ
कुणी हिंडे गल्लीबोळ, कुणी हिंडे रानोमाळ
पावसाने घातलं जरी आंधळं थैमान
तरी माझा देश महान !

मधी पेट्रोल-डिझेल महाग,
कधी रॉकेल-गॅस महाग,
इथं पिकत असलं तरी 'तिकडं' थोडं महाग
दरवाढीने इथली जनता रोज होते हैराण
तरी माझा देश महान !

इथला राम, इथेच रहिम
गीता इथली, इथेच कुराण
जातीवरून नाहक जातो
निरपराध्यांचा प्राण,
तरी माझा देश महान !

स्वातंत्र्यदिनाला गीत गातो, ध्वज फडकवतो
'नागरिक' म्हणून इथलं कर्तव्य
एवढंच करून संपवतो,
आपल्या देशाचा आपण असा करतो 'सन्मान'
तरी माझा देश महान !

कधी राजकारण, कधी निवडणुकींची नशा
रोज उसळतो जातीवाद, सारा पैशाचा तमाशा
मतदार गातो रडगाणं, उमेदवारांची 'पार्टी छान'
तरी माझा देश महान !

देशाच्या रक्षणासाठी, तिथे जवान सज्ज असतो
आपण इकडे दंगली करण्यात रोज गुंग असतो,
एकतेने लढू, जातीवाद सोडू, गाऊ देवाचे गुणगाण
मगच म्हणू,
माझा देश महान ! माझा देश महान !

मन

कु. नयन पाटील

बी. एस्सी. भाग - २

माणूस सुखाच्या आशेवर जगतो,
मनामध्ये अनेक स्वप्न रंगवून वागतो.
मधूर भावभावनांनी भविष्य सजवितो,
कधीतरी मनासारखे होईल ही आशा बाळगतो

मनावर विजय मिळवून मन ताब्यात ठेवणे
म्हणजे समुद्रात बुडी घेऊन शिंपल्यातील मोती शोधणे,
चित्र विचित्र विचारांनी मन असतं ग्रासलेलं
दुःखी क्लेशदायी भावनांनी त्रासलेलं.

कधी कधी मनामध्ये सृजनशीलतेचा आविष्कार होतो.
सज्जनतेची जोड असणाऱ्या सुविचारांचा साक्षात्कार होतो.
यातूनच सुसंस्कृत भाव-भावनांनी युक्त माणूस घडतो.
जीवनाला तात्विक मुलामा देत आस्तिकतेने जगतो.

कधीकधी मनामध्ये कुविचार अवरतात,
मनातील कटुबुद्धी विवेकाला गिळतात.
यातून पाषाणहृदयी सैतान घडतो,
विकृतीची जोड असलेला नास्तिक निर्माण होतो

माणूस जगत असतो मनाच्या कारागृहात,
मानानेच लादलेल्या भाव-भावनांच्या बंधनात,
स्वार्थी, निस्वार्थी, विकारी व निर्विकारी समूहात
अनेक प्रकारचे सगुण-दुर्गुण सापडतात माणसात

संवेदनशील मनावर विचारांचा आघात होतो
त्यातून सृजनशीलतेचा साक्षात्कार होतो
मुक्या मनातील प्रतिभेला शब्द फुटतात
आणि वैचारिक तत्वांच्या कविता प्रकटतात.

मला वाटतं

अतुल बाळकृष्ण चौगुले

बी. एस्सी. भाग - १

मला वाटतं...

वेलीवरच्या फुलापाखरां सारखे उडत जावं.

उडताना सारं जग पाहून घ्यावं.

सूर्याप्रमाणे सतत पुढे जात रहावं.

पृथ्वीसारखं सर्वांना आपल्यात सामावून घ्यावं.

मला वाटतं...

विशाल सागरासारखं मन असावं.

येणाऱ्या संकटांना संधी मानावं.

अथांग सागराला जाऊन मिळावं.

मला वाटतं...

हिमालयासारखं यशाचं शिखर गाठावं.

प्रकट आत्मविश्वास, ध्येय वाढवावं.

सूर्यासारखं सतत प्रकाश देत रहावं.

सुख-दुःखात सर्वांना साथ द्यावं.

मैत्री

नारायण परशराम लोहार

बी. एस्सी. भाग - ३

'मैत्री' केली आहेस, म्हणून तुला सांगावसं वाटतय...

गरज म्हणून 'नातं' कधी जोडू नकोस

सोय म्हणून सहज असं तोडू नकोस

भावनांचं मोल जाण, मोठेपणात हरवू नकोस

आयुष्यात प्रत्येक वळणात नवं नातं जुळत असतं

जन्मभर पुरेल इतकं भरून प्रेम मिळत असतं

तुडी ओंजळ पुढे कर, कमीपणा मानू नकोस

व्यवहारातलं देणं-घेणं फक्त मध्ये आणू नकोस

मिळेल तितकं घेत रहा, जमेल तितकं देत रहा

दिलं-घेतलं सरेल तेंव्हा, पुन्हा मागून घेत रहा

समाधानात तडजोड असते... फक्त जरा समजून घे

'नातं' म्हणजे ओझं नाही, मनापासून उमजून घे

विश्वासाचे चार शब्द दुसरं काही देऊ नकोस,

जाणीवपूर्वक नातं जप, मध्येच माघार घेऊ नकोस.

आई-बाबा

जिगर अर्जुन कुपेकर

बी. कॉम. भाग - १

आई-बाबा आमच्यासाठी

भरपूर काही केलं तुम्ही

करून स्वतःच्या हाडाची काडे

सुख मिळवून दिलं तुम्ही

राहून स्वतः अज्ञानात

आम्हाला ज्ञानी केलं तुम्ही

सुख मिळावे म्हणून आम्हाला

राबला आयुष्यभर तुम्ही

मानले सुखात आमच्या

स्वतःचे समाधान तुम्ही

घालवून आपले आयुष्य दुःखात

दिले आम्हाला सुख तुम्ही

खरच आई-बाबा आमच्यासाठी

भरपूर काही केले तुम्ही.

फेसबुक

कु. सुस्मिता एस. घोरपडे

बी. कॉम. भाग - १

Facebook नावाच्या पुस्तकाची गंमतच भारी
इथे वावरणारा प्रत्येकजण समजतो
स्वतःला लई भारीच भारी
पुस्तकातल्या पानांना page म्हणतात
पण इथे page ला wall म्हणतात
१० टक्के लोक इथे fake account च्या सहाय्याने
वावरत आहेत
प्रोफाईल फोटोच्या आड अनेक मुखवटे
होऊन जगणारे आहेत
दिवसागणिक नवीन page येथे
उघडले जात आहे.
एकाच जोकला १० ठिकाणी
like करणारे महाभागही आहेत
उगाचच friend request पाठवून
chatting करण्याला काही अर्थ नाही
सतत updates check करणाऱ्या लोकांच्या
बिझी असण्याला काही महत्त्व नाही
एक दिवस updates check न केल्याने
काही प्रलय घडत नाही
कारण या जगात कोणाचेच कोणावाचून
काही अडत नाही
अनेक रंजक माहिती, ज्ञान देणाऱ्या
apps bm F.B. ऐसे नाव
शेवटी F. B. आपल्यासाठी आहे आपण
F. B. साठी नाही हे प्रत्येकाला असावे ठाव
ऊतू नका, मातू नका
घेतला वसा टाकू नका
उगाचच कोणालाही F. R. पाठवू नका
मनापासून खरंच आवडल्याशिवाय कशालाही
Like करू नका.

दूर माझा गाव

कु. सुप्रिया सदाशिव जाधव

बी. एस्सी. भाग - ३

पाखरांची किलबिल
ऐक येते दूर दूर
ऊन सावलीचा खेळ
खेळ डोंगर दरीत
उंच अवघड हा घाट
खोल दरीतली वाट
वाट जाई दूर दूर
गाव डोंगराच्या आड
गर्द झाडीतल्या वाटेला
लाल भातीची किनार
चिंच, आंबा, जांभळीनं
पाघरली सावली
माझ्या गावाच्या वाटेवर
किती दुरचा हा गाव
मन नाही थान्यावर
दोन डोळ्यांची पाखरं
जाती उडूनिया दूर
तवा दिसे दूरवर
माझ्या गावाचा देवूळ
देवूळाच्या माथ्यावर
दिसे सोनेरी कळस
पिंपळाच्या आड जरी
दिसे नजरेस दूर
किती एकटा एकटा
दूर आहे माझा गाव
त्याची आठवण होतो
येतो भरूनिया ऊर.

हे असंच का होतं

राहूल अशोक घोरपडे

इ. १२ वी - कला

जी माणसं हवीशी वाटतात

ती माणसं भेटत नाहीत,

जी माणसं नकोशी वाटतात

त्यांच्या सहवास संपत नाही.

ज्यांच्याकडे जावे असे वाटते

त्यांच्याकडे जायला जमत नाही,

ज्यांच्याकडे जाऊ नये असे वाटते

त्यांची वाट सुटत नाही.

जेव्हा जीवन नकोसे वाटते

तेव्हा काळ संपत नाही,

जेव्हा जीवनाचा खरा अर्थ समजतो,

तेव्हा काळ उरत नाही

नशीब हे असंच असतं

त्यांच्याशी जपून वागावं लागतं

तेथे कोणाचेच चालत नाही

जेथे नेईल तिकडे जावंच लागतं.

आयुष्य

बबन विलास पाटील

बी. ए. भाग - १

जे घडले ते सहन करायचे असते

बदलत्या जगाबरोबर बदलायचे असते

आयुष्य असंथ जगायचं असतं

कुटून सुरु झाले हे माहित नसले, तरी

कुठे थांबायचे हे ठरावायचं असतं.

कुणासोठी काहीतरी निस्वार्थपणे करायचे असतं

स्वतःच्या सुखापेक्षा इतरांना सुखवायचे असतं

दुःख अनि अश्रूंना मनात कोंडून ठेवायचे असतं

हसता नाही आलं तरी हसवायचे असतं

पंखामध्ये बळ आल्यावर घरटे सोडायचे असतं

आकाशात झेपावूनही धरतीला विसरायचं नसतं

मरणाने समोर येऊन जीव जरी मागीतला तरी

मागून मागून काय मागीतलास असच म्हणायचं असतं

इच्छा असो व नसो जन्मभर, वाकायचे असतं

पण जेग सोडताना समाधानाने जायचं असतं.

जसा तुम्ही विचार कराल

निरंजन रावसाहेब घेजी

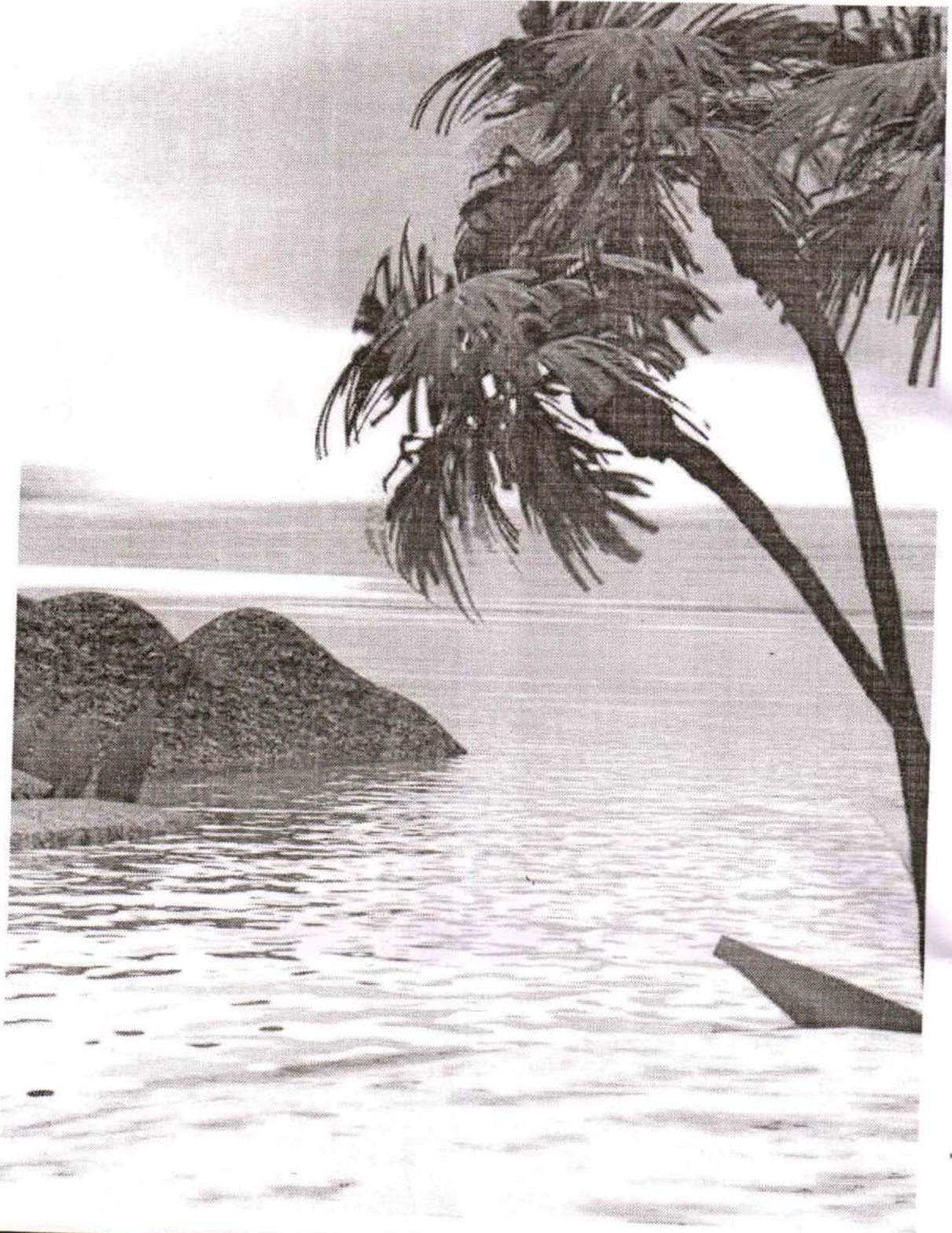
इ. १२ वी-विज्ञान

तुम्हाला वाटत असेल, की आपण पराभूत होणार,
 तर तुम्ही नक्कीच पराभूत होणार.
 तुम्हाला वाटलं की तुमच्यात धैर्य नाही,
 तर तुमच्यात खरोखरच धैर्य नसणार.
 तुम्हाला जिंकायला तर हवंय पण जिंकणार नाही, असे वाटले
 तर मग तुम्ही जिंकणारच नाही.
 तुम्हाला वाटलं की आपण हरणार, तुम्ही बस्स हरलात.
 तुम्हाला वाटलं आपण मागे पडतोय.
 तर मग तुम्ही नक्कीच मागे पडता
 कारण जगात आपल्याला दिसून येत.
 यश हे माणसाच्या इच्छेपासून सुरू होतं
 यश किंवा अपयश आपल्या मानसिकतेत असते
 तुम्हाला उन्नती करायची असेल तर
 विचार उच्च पाहिजेत
 तुम्हाला स्वतःविषयी आत्मविश्वास असला पाहिजे,
 तर तुम्ही यशस्वी व्हाल
 जीवनाच्या या स्पर्धेत नेहमी शक्तीमान व
 वेगवान माणसे यशस्वी ठरतात असे नाही,
 तर सरतेशेवटी तोच जिंकतो,
 जो पक्के ठरवितो, मी जिंकणारच....!

आदर्शाची खाण

कु. माया महादेव शिंदे

आईच्या डोळ्यात
 - वात्सल्य
 वडिलांच्या डोळ्यात
 - आधार
 भावाच्या डोळ्यात
 - आधार
 बहिणीच्या डोळ्यात
 - प्रेम
 मित्राच्या डोळ्यात
 - सहाय्यता
 गुरुंच्या डोळ्यात
 - ज्ञान
 विद्यार्थ्यांच्या डोळ्यात
 - जिज्ञासा
 कवींच्या डोळ्यात
 - कल्पना
 देशभक्तांच्या डोळ्यात
 - बलिदान.
 हीच आदर्शाची खाण
 हीच आदर्शाची खाण.

हिंदी विभाग

“तुम्हारे पाँवों के नीचे कोई जमीन नहीं,
कमाल ये है कि फिर भी तुम्हें यकीन नहीं।”

“मेले में भटके होते तो कोई घर पहुँचा जाता,
हम घर में भटके हैं, कैसे ठौर-ठिकाने आएँगे।”

- दुष्यन्तकुमार

प्रा. डॉ. संतोष माने
विभागीय संपादक

अनुक्रमिका

* गद्य विभाग *

☐ एक श्रेष्ठ साहित्यकार : हरिवंशराय बच्चन	कु. सुप्रिया कांबळे
☐ समय का महत्त्व	कु. तेजश्री विचारे
☐ मन के हार हार है, मन के जीते जीत	कु. तेजश्री विचारे
☐ वो जीना चाहती थी दामिनी	कु. गायत्री नलवडे
☐ भ्रष्टाचार निर्मूलन में युवकों का योगदान	कु. प्रियांका घोरपडे
☐ पसायदान में जीवन का मूल्य	बबन पाटील

* पद्य विभाग *

☐ याद रहेगा	अनिकेत सरनोबत
☐ अगर आप सोचते है	कु. अस्मिता नाईक
☐ दोस्ती	कु. शितल ढोणुक्षे
☐ बेटी	कु. संजीवनी नौकुडकर
☐ तेरा साथ	किरण गोडसे'
☐ माँ	जैनुल मुल्ला
☐ बन सके तो बन	कु. नूतन पाटील
☐ कॉलेज के दिन	सचिन खणदाळे
☐ जीवन रत्न	संग्राम लोकरे
☐ जिंदगी एक सवाल	कु. सोनाली हातकर
☐ जाने कब	संग्राम लोकरे
☐ दोस्ती	कु. राजश्री बोटे

* शायरी *

अनिकेत सरनोबत

* कुछ और *

☐ सिने मुलाकात	कु. गितांजली माने
☐ तीन का महत्त्व	कु. अस्मिता नाईक
☐ हँसी की किलकारियाँ	कु. पूजा पाटील
☐ अजीब है ना	कु. तेजश्री विचारे

डॉ. हरिवंशराय बच्चन - एक श्रेष्ठ साहित्यकार

..... कु. सुप्रिया ईश्वर कांबळे (बी.ए. भाग-३)

“अग्नि पथ ! अग्नि पथ ! अग्नि पथ !
तू न थकेगा कभी ! तू न थमेगा कभी !
तू न मुडगे कभी - कर शपथ, कर शपथ कर शपथ!
अग्नि पथ ! अग्नि पथ ! अग्नि पथ !”

हिन्दी साहित्य के सुप्रसिद्ध कवी तथा गीतकार
डॉ. हरिवंशराय बच्चनजी का देहांत होने के खबर जब अखबार के जरिये मालूम हुआ तो ऐसा लगा जैसे हिन्दी साहित्य के काव्यजगत का एक अनमोल हिरा हम लोगों से बिछड़ गया। हरिवंशराय बच्चनजी जिन्होंने अपने काव्य से सामाजिक स्तर में एक नयापन लाने की कोशिश की थी। जिन्हें अपने काव्य के अंतर्गत से झलकाते रहे। इस उक्ति के अनुभूति की सच्चाई ही काव्य की सच्ची कसौटी है। इस उक्ति के अनुसार इन्होंने अपने जीवनकाल में भुगते क्षण आँखों देखा हाल ही अपने साहित्य में प्रस्तुत किया। और अपने अस्तित्व के हर एक पल को न्याय दिलाने में कामयाब होते रहे। उन लोगों में हरिवंशराय बच्चनजी का नाम सबसे आगे रहा है।

हालावाद् के प्रवर्तक डॉ. हरिवंशराय बच्चनजी का जन्म २७ नवंबर १९०७ को प्रयाग में हुआ। इनकी माता इनको बच्चन के नाम से पुकारती थी। आगे चलकर हरिवंशराय बच्चन के नाम से प्रसिद्ध हुए। उनका प्रारंभिक जीवन संघर्ष से भरा था। प्रयाग विश्वविद्यालय से अंग्रेजी में एम. ए. किया और वही अंग्रेजी विभाग में अध्यापक बने। इन्होंने संसद में राष्ट्रपति द्वारा मनोनीत राज्य सभा के सदस्य भी रह चुके हैं। उमर की प्रबल प्रेरणा से प्रभावित होकर हाला प्याला और बाला के साथ हिन्दी जगत में इन्होंने प्रवेश

किया। ‘मधुशाला’ कविता संग्रह इतना लोकप्रिय हुआ कि ये प्रसिद्धी के चरम शिखर पर पहुँच गए। सहज कल्पनाशीलता और सामान्य बिंबो से सँवारकर अपने गीतों में अपनी ही नई समाज की भी अभावग्रस्त व्यथा प्रस्तुत की है। साथ ही साथ नियती को इसतरह से व्यक्त किया है कि वह सर्वसाधारण की अनुभूति और व्यथा बन गई है। पद्य के साथ गद्य में भी इन्होंने उतनी ही ताजगी दिखाई है और प्रतिष्ठा प्राप्त की है।

“सृजन करो नूतन मन।

खोल सके जो ग्रंथि हृदय की,

उठा सके संशय गुंठन,

आँक सके जो सूक्ष्म नयन से।”

हरिवंशराय बच्चनजी की प्रमुख कृतियों में मधुशाला, मधुबाला, मधुकलश, निशा-निमंत्रण, एकांत संगीत, आकुल-आंतर, संतरंगिनी, बंगाल का काल, सुत की माला, मिलन यामिनी जैसे काव्य प्रसिद्ध हैं। क्या भूलूँ क्या याद करूँ, नीड का निर्माण फिर, बसेरे से दूर जैसे चार खंडों में विभाजीत आत्मकथा सुप्रसिद्ध हैं। बच्चनजी जनभाषा के कवि रहे हैं। उनकी भाषा में आडंबर नहीं दिखाई देता। सामाजिक स्तर पर जातीयता का आडंबर मचानेवाले धर्मग्रंथो पर अपनी लेखनी के जरिये तीखा व्यंग करके समाज में एकता लाने की कोशिश बच्चनजी ने की थी।

हरिवंशराय बच्चनजी ने मधुशाला काव्य में धर्मग्रंथों पर जो व्यंग किया है। वे कहते हैं कि, धर्म ग्रंथ सब जला चुकी है। जिसके अंदर की ज्वाला मंदिर, मस्जिद, गिरजे सबको तोड़ चुका जो मतवाला पंडित, मोमिन के फन्दों के जो काट चुका कर सकती है।

बच्चनजी कहते हैं कि, धर्म ग्रंथों ने ही लोगों में द्वेष की भावना निर्माण करके उसको भडकाया है। इसप्रकार अपने काव्य के माध्यम से चित्रण करके समाज में स्थित जातीयता धर्मकांड नष्ट करने के प्रयास किए। हरीवंशरायजी का व्यक्तिमत्त्व अन्य कवियों से अलग था। इसीकरण डॉ. हरिवंशराय बच्चनजही का आदर्श नये कवियों के सामने हमेशा ही रहेंगा क्योंकि उन्ही की रचनाओं में ही मानव जीवन का अर्थ छुपा हुआ है।

“जग के विस्तृत अन्धकार में
जीवन के रात-रात विचार मे
हमें छोड़कर चली गयी, लो दिन की मौत
संगिनी छाया
साथी अन्त दिवस का आया”

ऐसे महान हिन्दी साहित्य के महत्तम व्यक्तिमत्त्व का अगर हम श्रद्धांजली देना चाहते हैं तो इनको यही श्रद्धांजली रहेगी कि हम उनके साहित्य को जतन करे उनके साहित्य के माध्यम से सामाजिक स्तर पर बदलाव लाने का सच्चा प्रयास करें और अपने हिन्दी साहित्य को पदोन्नती के शिखर पर खड़ा करे।

सिने मुलाकात

कु. गीतांजली मनोज माने

बी. कॉम. भाग - ३

आपका परिचय - राजा हिंदुस्थानी।

आपका निवास - प्रेम नगर।

आपका नाम - राजा बाबू।

पिता का नाम - मि. इंडिया।

माँ का नाम - मदर इंडिया।

बहन के नाम - गंगा, जमुना, सरस्वती।

बीवी का नाम - बसंती टांगेवाली।

बच्चों के नाम - अमर, अकबर, अँथोनी।

दोस्तों के नाम - राम, लखन।

आपकी मनोकामना - रहना है तेरे दिल में।

क्या कमाना चाहते हो - रोटी, कपडा और मकान।

तनखा कितनी मितली है - ४२०।

काम कुछ किया है - यस बाँस।

क्या करते हो - प्यार मोहबत।

किससे प्यार करते हो - दिल से।

प्यार के बाद क्या होता है - शादी मुबारक।

प्यार कब किया था - बिस साल बाद।

आपका प्रिय क्या है - तिरंगा।

आपके आदर्श - सत्यम, शिवम, सुंदरम।

समय का महत्त्व

..... कु. तेजश्री तानाजी विचारे (बी.एस्सी. भाग-१)

“फ्रांस का सम्राट नेपोलियन बोनापार्ट एक महान विजेता था, परंतु वाटरलु के युद्ध में वह अँग्रेजों से बुरी तरह हार गया। उसकी इस हार का मुख्य कारण था उसके एक सेनापति का मदद के लिए आधा घंटा देरसे पहुँचना। यदि सही समय पर नेपोलियन को मदद मिल गई होती, तो वह घोर पराजय से बच सकता था। इससे पता चलता है कि समय का कितना महत्त्व है।”

सचमुच, समय बड़ी अनमोल वस्तु है। खोए हुए धन को फिर से प्राप्त किया जा सकता है। पर बीता हुआ समय कभी वापस नहीं आता। हमारे लिए एक-एक पल मुल्यवान है। समय का बरबाद करना अपने जीवन को बरबाद करने के बराबर है। इसलिए समय के महत्त्व को समझकर उसका अधिक से अधिक सदुपयोग करना चाहिए।

सही समय पर सही काम करना ही बुद्धिमानी है। किसान यदि समय पर खेती के सब काम करता है। तो उसके परिवार को खाने-पीने की कमी नहीं रहती। व्यापारी यदि समय पर धंधा करता है, तो उसकी तिजोरी हमेशा भरी रहती है। सेना यदि सही समय पर शत्रु पर आक्रमण करती है। वह तो उसकी विजय होती है। जो विद्यार्थी ठीक समय पर पढ़ाई पर ध्यान देता है, वह कभी अनुत्तीर्ण नहीं होता। शहरी जीवन में तो समय का ध्यान रखना बहुत जरूरी है। ऑफिस समय पर न पहुँचने पर कर्मचारी को बड़े साहब की डॉट खानी पड़ती है और गृहिणियाँ समय चुक जाएँ तो नल का पानी नहीं भर पाती।

समय के महत्त्व को न समझना नादानी है। कहावत है ‘का वर्षा जब कृषी सुखाने, समय चुकि पुनि का पछताने।’

अर्थात् खेती सुख जाने पर वर्षा होने से क्या लाभ ? जो लोग समय पर काम नहीं करते, उन्हे बाद में पछताना पडता है। समय पर इलाज न कराने पर कभी-कभी बीमारी लाइलाज हो जाती है। समय देकर न मिलने वालोंपर से लोंगो का विश्वास उठ जाता है।

कुछ लोग देर तक सोने, ताश-शतरंज अदि खेलने तथा गपशप करने में अपना कीमती समय बरबाद करते है। समय के महत्त्व को न समझने वाले ऐसे लोगों के जीवन बरबाद हो जाते हैं। जो लोग समय नष्ट करते हैं, समय उन्हें नष्ट कर देता है।

समय के सुदुपयोग का सबसे अच्छा तरीका यह है कि अपने कार्यों के अनुसार अपने समय का विभाजन कर लिया जाए। पढ़ाई, खेल-कुद, व्यायाम, भोजन, मनोरंजन आदि के लिए समय निश्चित कर लिया जाए और उसका अनुकरन किया जाए। ऐसा करने से सभी जरूरी काम समय पर पुरे हो जाएँगे और पछताने की नौबत नहीं आएगी।

सभी महापुरुषों ने समय को महत्त्व दिया है। गांधीजी हमेशा किसी न किसी काम मे व्यस्त रहते थे। जवाहरलाल नेहरू रोज लगभग अठराह घंटे काम करते थे। अमेरिका के राष्ट्रपति जार्ज वॉशिंगटन समय पर दावत पर न आने वालों का इंतजार नहीं करते थे। ये सभी महापुरुष समय को महत्त्व देने के कारण ही अमर हो गए।

समय के बारे में संत कैबीर की यह सीख कभी नही भुलनी चाहिए।

“काल करे सो आज कर, आज करै सो अब।

पल में परलय होयगी, बहुरि करैगो कब्ब ॥”

मन के हार हार है, मन के जीते जीत

..... कु. तेजश्री तानाजी विचारे (बी.एस्सी. भाग-१)

इस कहावत में जीवन का एक महान सत्य व्यक्त हुआ है। मनुष्य का मन ही उसकी सारी गतिविधियों का संचालन करता है। हमारे जीवन में अनुकूल और प्रतिकूल परिस्थितियाँ आती-जाती रहती हैं। यदि प्रतिकूल परिस्थितियों में भी हम अपना धीरज बनाए रखें, तो उन पर विजय पा सकते हैं।

मनुष्य का जीवन खेल के मैदान के समान है। यहाँ हर व्यक्ति खिलाड़ी है। खेल में विजय प्राप्त करने के लिए खिलाड़ी को चुस्त और तंदुरुस्त होने के साथ-साथ अपने आप पर भरोसा भी होना चाहिए। खेल में कभी सफलता मिलती है तो कभी उसकी हार उसके स्वाभिमान को कुरेदती है। वह लगातार सफलता पाने की कोशिश करता रहता है और अपनी हार को जीत में बदलकर ही चैन लेता है। जिस व्यक्ति का मन कमजोर होता है, वह अपनी मामूली हार से भी घबराकर हाथ पर हाथ रखकर बैठ जाता है।

छत्रपति शिवाजी महाराज का जन्म एक जागीरदार परिवार में हुआ था। सारी परिस्थितियाँ उनके विपरीत थी। फिर भी उनके मन ने हार नहीं मानी। उन्होंने सुल्तानों, पुर्तगाली, मुगल जैसे शक्तिशाली शत्रुओं से लोहा लिया। अपने मन की प्रबल शक्ति से उन्होंने सारी बाधाओं पर विजय पाई और 'हिंदवी स्वराज्य' की स्थापना की।

यह कहावत किसी देश या राष्ट्र के बारे में भी सत्य सिद्ध होती है। किसी देश या राष्ट्र की सबसे बड़ी ताकत उस देश के निवासियों की प्रबल इच्छाशक्ति होती है। दुसरे विश्वयुद्ध की भीषण ज्वाला में जपान के कला-कौशल, उद्योग-धंधे आदि पुरी तरह नष्ट हो गए थे। लेकिन देशभक्त

जपानियों ने अपने मन की अजेय शक्ति से बहुत थोड़े समय में ही अपने देश का नवनिर्वाण कर लिया और उसे संसार में पुनःचोटी का राष्ट्र बना दिया।

जिस जीत से हम घमंड में आ कर अपनी प्रगति धीमी कर देते हैं, वह वास्तव में हमारी हार की ही भूमिका होती है। जिस हार से प्रेरणा लेकर हम उने उत्साह के साथ संघर्ष में लग जाते हैं, वह सच्ची विजय दिलाने वाली हार सिद्ध होती है। हमें अपनी जीत पर खुशी से पागल नहीं होना चाहिए। इसी प्रकार अपनी हार पर धीरज खोकर निराशा के सागर में डुब नहीं जाना चाहिए। हार और जीत दोनों दशाओं में हमें स्वाभाविक गति से अपनी मंजिल की ओर बढ़ते रहना चाहिए।

लोग कहते हैं -

*वक्त से पहिले और तकदिर से जादा
किसी को कुछ नही मिलता*

लेकिन हम इस बात पर कायम हैं -

*अपना काम समय पर करो
भगवान सबकुछ दे देता है।*

वो जीना चाहती थी दामिनी

..... कु. गायत्री नलवडे (बी. भाग-२)

“ओ री चिड़ियाँ... नन्ही सी चिड़ियाँ... अँगना मे फिर आजा रे!” चौदह दिन की जंग अपनी जिंदगी के साथ-आखिर हार गयी हमारी दामिनी।

क्या भारत जैसे सांस्कृतिक देश मे दरिंदगी अब भी पनपती है ? बुझ गई वो आक्रोश की ज्वाला, शांत हो गई वो हर आवाज जो दामिनी के लिए उठी थी। कही न कही इन्सानियत हार गयी है दरिंदगी से। क्या हुआ दामिनी के इन्साफ का ? क्या दम तोड़ दिया उस के साथ पूरे देश की भड़कती आवाज ने ?

दामिनी की याद मे एक दिन मनाया जाएगा... क्या यही है इन्साफ ? दुनिया का सबसे बड़ा लोकतंत्र देश क्यों पीछे रहा एक लड़की को इन्साफ देने से ?

क्यों नहीं जाग रहा है भारत ? कहा सोया है आज युवा, क्या इसी गति से उन्नती की ओर बढ़ रहा है भारत ?

जिस समाज ने नवरात्र के नौ दिन नारी को समर्पित किया जाते है उसी समाज मे नारी के साथ दृवकर्म किए जाते है। द्वापर युग मे द्रोपदी का चीर हरण सत्ययुग में सीता का हरण, अपनी ही पत्नी अहिल्या की ऋषि का दिया हुआ शाप और आज के युग मे नारी पर किया जाने वाले अत्याचार इस बात को स्पष्ट करता है कि नारी पर प्राचीन काल से ही अत्याचार होते आए है। परंतु नारी के विरोध न करने के कारण आज स्थिति यह है कि आज हर नारी अपने ही समाज से डरती है। घर से बाहर जाना उसके लिए युद्ध के समान बन चुका है। आज कल हर कोई नारी सशक्तिकरण की बात करते है परन्तु इस दिशा में होनेवाले प्रयास बहुत कम है। आज इस पुरुषप्रधान समाज में कही न कही नारी का अस्तित्व अंधेरे मे है। आज हर घर में नारी एक माँ, एक पत्नी, एक बेटी, एक बहन, एक दोस्त का पात्र अदा करती है। फिर भी

इस समाज मे नारी की इज्जत नहीं है।

नारी का इस दुर्दशा की जिम्मेदार स्वयं नारी है। हमेशा सहमी रहना, पुरुषप्रधान समाज मे आवाज नहीं उठाना, अपनी हर एक इच्छा को दबा देना। यह सोच के जीना की पुरुष का साथ अनिवार्य है। हर बात सहना और विरोध न करना। हर बात अनसुनी कर देना। एक डर दिल में लेके जीना। ये सोचना की यह सब तो होता रहेगा। हम क्यों इस सोच को बढावा देते है ?

इस पूरे विषय पर यही कहा जा सकता है कि नारी या तो सहना सीख ले या फिर विरोध करना। विरोध करेगी तो जियेगी क्योंकि यह लड़ाई हक की है। सही और गलत की है। अस्तित्व की है। और सहेगी तो फिर एक गाथा... फिर एक दामिनी... फिर एक संवेदना।

सरकार को चाहिए की कड़े नियम लागू करे और महिला की रक्षा की व्यवस्था करे ताकि फिर कोई दामिनी न हो। समाज को चाहिए कि वो अपने बच्चों में नारी के प्रति इज्जत की भावना जगाए और लड़कीओं को सशक्त बनाए। अगर समाज की नींव मजबूत हो तो कानून की भी जरूरत नहीं होती। समाज को चाहिए कि वो अपने सोचने की प्रक्रिया बदले और अपने बच्चों को अच्छे संस्कार दे। अगर महिलाओं को समाज मे बराबर का हक मिले तो समाज से कुप्रथाएँ भी कम होगी जैसे की भ्रूण हत्या, हमारे देश की आधी जनता का प्रतिनिधित्व करनेवाली महिला को बराबर का हक क्यों नहीं मिलता ? कही पुरुष डरता तो नहीं है कि कही उसकी प्रधानता कम न हो जाए ? पुरुष, धन देनेवाली लक्ष्मी, शक्ती देनेवाली दुर्गा और विद्या देनेवाली सरस्वती को तो पुजता है परन्तु जन्म देनेवाली जननी को क्यों नहीं ?

भ्रष्टाचार निर्मूलन में युवकों का योगदान

..... कु. प्रियांका अशोक घोरपडे (एम.ए. भाग-१)

२१ वी सदी में प्रवेश करने के बाद जहाँ एक ओर विज्ञान टेक्नॉलॉजी के कारण प्रगति की किरणे तेजी से चारों ओर फैल रही है और विज्ञान के चमत्कार दिन प्रतिदिन हमें प्रभावित कर रहे हैं। वहाँ दूसरी ओर मनुष्य जाति के विकास में रुकावट एवं बाधाएँ पैदा करवाली कुछ समस्याएँ खड़ी हैं, जिन में भ्रष्टाचार एक महत्वपूर्ण समस्या है।

क्या है भ्रष्टाचार का मतलब ? कैसा होता है ? आखिर लोग भ्रष्टाचार क्यों करते हैं ? समाज में भ्रष्टाचार का स्वरूप क्या होता है ? भ्रष्टाचार रोकने में क्यों हमारी सरकार असमर्थ रहती है ?

सबसे पहले इस भ्रष्टाचार की शुरुवात कैसे हुई इसके बारे में विचार करना तर्क संगत होगा। जहाँ तक मेरी अपनी सोच है, मैं समझती हूँ कि मनुष्य की व्यवस्था को तोड़ने-बिखरने की जो प्रवृत्ति है उसके कारण ही भ्रष्टाचार का प्रारंभ हुआ। जैसे हम रोजमरी की जिंदगी में हर कोई काम यथाशीघ्र निपटना चाहते हैं। परंतु जहाँ भी कही हम जाते हैं वहाँ हमारा कोई भी काम यथाशीघ्र नहीं होता। जब हम देखते हैं वहाँ हमारा कोई भी काम होनेवाले नहीं हैं तो शॉर्टकट अपनाकर बाकी लोग जिस ढंग से अपना काम यथाशीघ्र करवा लेते हैं। हम भी उसी तरह से काम कर लेने की कोशिश करते हैं। इस प्रकार ने अनजाने में हम भ्रष्टाचार के जाल में पूरी तरह फँस जाते हैं। मनुष्य में स्थित आत्मकेंद्रित मनोवृत्ति भ्रष्टाचार की जड़ में रही है। आज स्थिति यह है कि सब जगह भ्रष्टाचार ही शिष्टाचार बन गया है। खास तौर पर सरकारी कार्यालयों में अपना छोटा-छोटा अथवा मोटा काम करने के लिए किसी उच्च पदस्थ अधिकारी से लेकर

चपरासी, क्लार्क के लिए किसी उच्च पदस्थ अधिकारी से लेकर चपरासी, क्लार्क तक के रिश्वत देनी पड़ती है। लोगों की मानसिकता भी कुछ इस प्रकार की बनी हुई है की रिश्वत दिए और अपना काम करवालो।

वास्तव में रिश्वत लेना और रिश्वत देना दोनों अपराध है। यह जानते हुए भी आम आदमी से लेकर बड़े-बड़े लोगो तक भ्रष्टाचार करते हैं। भ्रष्टाचार का मतलब भ्रष्ट आचरण बिडंबना यह है कि भ्रष्टाचार करनेवालों में सभी प्रकार के लोग आ जाते हैं।

हिंदी के श्रेष्ठ उपन्यासकार मुंशी प्रेमचंद के अनुसार लोग भ्रष्टाचार करते हैं, रिश्वत लेते हैं क्योंकि उन्हें पर्याप्त वेतन नहीं मिलता। अभावग्रस्त जीवन के कारण रिश्वत ली जाती है मैं समझती हूँ कि यह सौ. प्रतिशत सही नहीं है, क्योंकि आज समाज में अभावग्रस्त जीवन जीनेवाले लोगों की तुलना में धनिक लोग, रईस लोग ही ज्यादा भ्रष्टाचार करते हैं। रिश्वत लेते हैं। आज भ्रष्टाचार का क्षेत्र भी व्यापक हुआ है।

आज सारा संसार भ्रष्टाचार की चपेट में आया है। कम अधिक मात्रा में हर जगह भ्रष्टाचार दिखाई देता है। लोग हाथ खोलकर पैसा खर्च करते हैं। जब एक तरफ वे पैसा खर्च करते हैं तो दूसरी तरफ अपनी आमदनी बढ़ाने के लिए भ्रष्टाचार का सहारा लिया जाता है।

सत्ता हाथ में आती है तो नेता मंत्रियों के पास दो-चार गाडियाँ, बंगला, धन-दौलत न जाने कहाँ से आती है। कारखाने, बड़ी-बड़ी योजनाएँ प्रकल्पों में करोडो रुपयों का भ्रष्टाचार होता रहता है। दुनिया में ऐसा एक भी क्षेत्र खाली

बचा न हो जहाँ भ्रष्टाचार नहीं होता है।

अब प्रश्न है कि भ्रष्टाचार निर्मूलन में युवकों का योगदान किस प्रकार का होना चाहिए। भ्रष्टाचार निर्मूलन में युवा वर्ग अपना बहुत बड़ा योगदान दे सकता है। इसके लिए जरूरी है कि युवावर्ग इमानदारी पर विश्वास करे, सदाचारी बने अपनी मेहनत बुद्धी के बल पर जीवन में मार्गक्रमण करे। स्वयं भ्रष्ट व्यवस्था का हिस्सा बनकर पतीत न बने। दुर्दम्य इच्छा शंक्ती के बल पर मनुष्य अपना खुद का भविष्य बना सकता है। युवकों के लिए यह असंभव नहीं। हमारे सदाचारी युवकों को भ्रष्टाचार के विरुद्ध आवाज उठाने की अत्यंत आवश्यकता है। सामाजिक परिवर्तन करने की क्षमता युवकों में ही रहती है। इसलिए युवकों का भ्रष्ट व्यवस्था के खिलाफ मुकाबला करना भ्रष्टाचारी लोगों को व्यवस्था से अलग निकालना आद्य कर्तव्य होना चाहिए। आदर्श समाज की स्थापना के लिए युवकों का कर्तव्य परायण होना आवश्यक है। एक सुसंस्कृत युवकों की पिढ़ी भ्रष्टाचार जैसे राक्षस का नामोनिशान मिटा सकती है।

‘तीन’ का महत्त्व

कु. पुजा विवेकानंद आसवले
बी. कॉम. भाग - १

तीन व्यक्तियों की बात सुनो -

माता, वैध, गुरु

तीन बातों के लिए मर मिटो -

मित्र, इज्जत, स्वदेश

तीन बातों से प्यार करो -

नेकी, प्रेम, बहादुरी

तीन बातों पर विश्वास करो -

भगवान, सत्संग, तन्दुरूस्ती

तीन बातों का सन्मान करो -

माता, पिता, गुरु

तीन व्यक्तियों को मदद करो -

बीमार, गरीब, मुसीबत

तीन बातों को वंश में करों -

जबान, क्रोध, मन

तीन बातों का त्याग करो -

स्वार्थ, ईर्ष्या, कमीनापन

तीन बातों से बचो -

ज्यादा बोलना, आलस्य, मतलब

तीन बातों के लिए हमेशा तैयार रहो -

काम, समय, मौत

पसायदान में जीवन मूल्य

..... कु. बबन विलास पाटील (बी.ए. भाग-१)

संपूर्ण भारतीय साहित्य एवं संस्कृति में संत साहित्य का अन्यन्य साधारण महत्त्व है। भारतीय जीवन तथा संस्कृति का यह अभिन्न अंग है। सभी भारतीय भाषाओं में कम-अधिक मात्रा में संत साहित्य मिलता है। यह संत साहित्य वर्तमान समाज के लिए अमूल्य ऐसी घरोहर है।

महाराष्ट्र संतो की भूमी है। इस पावन भूमि का संचित है - संत साहित्य। कई शताब्दियों से संतो की अमृतवाणी महाराष्ट्रियों का भरण-पोषण कर रही है। थके, हारे, दुःखी, पीडित, दीन-दलित जीवों को इस वानी ने नवसंजीवन प्राप्त करा दिया है। इन्हीं दीपस्तंभों के प्रकाश में महाराष्ट्र मार्गक्रमण कर रहा है। इसलिए तो ज्ञानेश्वरी, एकनाथी भागवत, तुकोबा की गाथा हमारे लिए कोश है। इस संत साहित्य पर प्रत्येक महाराष्ट्रीय तथा भारती को गर्व है। ऐसी यह अनमोल निधि है।

संस्कृत की ज्ञानगंगा को मराठी में लाकर सामान्यों तक पहुँचाकर उनको पावन पवित्र करने का अतुलनीय कार्य इन संतो ने किया है, जिन में प्रमुख है, अपने नाम को सार्थक करनेवाले ज्ञान के ईश्वर, ज्ञानेश्वर। शंकराचार्य ने कहा था, 'ज्ञानान्मोक्षम'। शंकराचार्य के इसी सूत्र को स्वीकार करते हुए संत ज्ञानेश्वर ने ज्ञान की गंगा को वंचितों-दलितों अर्थात् स्त्री एवं शुद्राओं तक पहुँचाया। ज्ञानेश्वर ने देखा कि युगीन समाज बिखरा हुआ है। उस समाज में समता, बंधुता एवं एकता निर्माण करने की अत्यंत आवश्यकता है। यही अनन्य साधारण कार्य उन्होंने किया। भगवद्गीता को सामान्यों के लिए सुलभ करा दिया।

महाराष्ट्रीयन लोगों के गले के ताई है - संत

ज्ञानेश्वर। उन्होंने अमृतानुभव, चांगदेव पासष्ट एवं अभंगगाथा जैसे ग्रंथों की रचना की है। परंतु इन सबसे अलग स्थान है, ज्ञानेश्वरी का। समाज मन में इसका अनन्य साधारण स्थान है। संत नामदेव के शब्दों में 'नामा म्हणे ग्रंथ श्रेष्ठ ज्ञानेश्वरी। एक तरी ओवी अनुभावी।'

प्रस्तुत ग्रंथ की रचना करके संत ज्ञानेश्वर ने बहुजन समाज को आध्यात्मिक लोकतंत्र एवं समता का अधिष्ठान प्राप्त करा दिया। बहुजन समाज विशेषतः वारकरी संप्रदाय का आध्यात्मिक ज्ञान से जोड़ दिया। परिणामता अंतकरण शुद्धि कर्तव्यनिष्ठा, भूत दया, श्रमाशिलता, परोपकार, सहिष्णुता जैसे गुणों का समाज में विकास हुआ। कर्मकांड का पाबल्य कर्म हो गया। नामःस्मरण की महिमा बढ गई। विवेकवाद एवं नैतिकता को बढावा मिला केवल ज्ञानेश्वर के कारण। गं. बा. सरदार उनका गौरव करते हुए उन्हें मध्ययुगीन महाराष्ट्र के इतिहास के एक श्रेष्ठ युगपुरुष कहते हैं। संक्षेप में भागवत धर्म के, वारकरी संप्रदाय के आद्य प्रवर्तक के रूप में संत ज्ञानेश्वर पहचाने जाते हैं। महाराष्ट्र में आध्यात्मिक लोकतंत्र की नींव रखने का श्रेय उन्हीं को जाता है। इसीलिए तो बहिनाबाई कहती है -

'ज्ञानदेवा रचिला पाया। उभारिले देवालय।'

ज्ञानेश्वर का व्यक्तित्व लोकोत्तर था। स्थितपज्ञ योगी, क्रांतदर्शी चिंतक, प्रतिभाशाली विचारक, सिद्धहस्त लेखक अदि गुणों से वे संपन्न थे।

जीवन में श्रद्धा, आस्था, विश्वास, सहानुभूति, कोमलता, व्यापकता, उत्कटता जो भी है, उस सबका अनुभव होता है, ज्ञानेश्वरी के पठन-पाठन में। मनुष्य को

स्थिर एवं अनुशासित करने की क्षमता ज्ञानेश्वरी में है। अध्यात्मबोध तथा दार्शनिकता को शुद्धिशुद्धों को समझा देने की दृष्टि से यह ग्रंथ अत्यंत उपयुक्त है। यह एक अद्भूत एवं अपूर्व ग्रंथ है। इसीलिए मराठी साहित्य उने 'ज्ञानेश्वरी बरोबर शून्य' यह गांधीवादी संत विनोबाजी भावे की टिपनी सार्थ प्रतीत होती है। यह तो मराठी साहित्य की आत्मा है। एक उदात्त व्यापक एवं विशाल दृष्टि इस में दिखाई देती है। इसी उदत्तता, व्यापकता एवं विशालता का परिचय हमें मिलता है, पसायदान में। इस ग्रंथ के अंत में संपूर्ण ज्ञानेश्वरी का सार है, जो पासायदान के रूप में अविष्कृत है। यह है तो उनके द्वारा विश्वेश्वर से की गई प्रार्थना। परंतु वह बन ठाई है, सार्वजनिक।

'आता विश्वात्मके देवें । येने वाग्यज्ञे तोषावे ।

तोषीनि मज द्यावें । पसायदान है ।'

ज्ञानेश्वर द्वारा माँगा गया, यह पसायदान उनकी विश्वव्यापिनी मंगल भावना का ही अविष्कार है। जिसे 'लघु ज्ञानेश्वरी' कहना गलत नहीं होगा। पसायदान नाट्यपूर्ण ज्ञानेश्वरी का भरतवाक्य है। विशाल देव के पास ज्ञानेश्वर अपने लिए कुछ न माँगकर अखिल मानव जाति के लिए आशीष माँग रहे हैं। अखिल मानव जाति के कल्याण में ही अपना कल्याण एवं हित है, यह मैत्रीपूर्ण संदेश ज्ञानेश्वर देते हैं। जो विश्वबंधुत्व एवं विश्व शांति के लिए आवश्यकता है। यह भावना करे। इस लोकमंगल एवं उदात्त भावना के लिए देश, प्रांत, प्रदेश, भाषा, धर्म, पंथ का कोई बंधन नहीं है। यह सीमातीत है। सभी प्रकार के बंधनों से परे है। यह प्रार्थना न ज्ञानेश्वर की है, न मराठी की, न महाराष्ट्र की और न ही भारत की, बल्की सभी की है। सभी के लिए सब मिलकर करे ऐसी यह प्रार्थना है। संपूर्ण विश्व कल्याण की कामना इस में निहित है। ऐसी चिंतन ऐसी प्रार्थना दुनिया के किसी देश अथवा भाषा में

शायद ही मिलेगी। यह पसायदान सभी शास्त्रों एवं उपनिषदों का सार है। पसायदान और ज्ञानेश्वरी अभिन्न है। वाल्मीकी और रामायण, व्यास और महाभारत जैसे एक-दूसरे से अलग नहीं किए जा सकते हैं। ठीक उसी प्रकार पसायदान और ज्ञानेश्वर को एक-दूसरे से अलग नहीं किया जा सकता है।

धर्म, संस्कृति एवं सारस्वत का एक अद्भूत संगम पसायदान में है। ज्ञानेश्वर के वात्सल्य का स्निग्ध एवं शीतल प्रवाह इसमें दिखाई देता है। जब बन उदास-खिन्न हो जाए, दूर-दूर तक कोई अपना नजर न आए, आत्मा को ग्लान आ जाए तब हम अनुभव कर सकते हैं कि मन को अपूर्व शांति मिल रही है। मन प्रसन्न हो रहा है। उसकी प्रसन्नता से चारों ओर वातावरण प्रफुल्लित हो गया है।

जीवन है तो प्रकाश है, उसी प्रकार अंधेरा भी है। काँटे हैं, दृष्टता एवं नीधता भी है। लेकिन डरने की आवश्यकता नहीं है। कारन सूर्य की एक छोटीसी भी किरन उस भीषण अंधेरे को नष्ट कर सकती है। आत्मविश्वास के साथ आगे बढ़ने पर जीवन निश्चय ही सुंदर हो जाएगा। पसायदान की रचना में ज्ञानेश्वर का उद्देश सत्यप्रवृत्ति का विकास और दृष्ट प्रवृत्तियों का विनाश अपेक्षित है। तभी यहाँ सदाचार, मानवता, नैतिकता, धर्म परायणता, श्रद्धाभाव जैसे मूल्यों का प्रचार-प्रसार हो सकता है। और हम शांतिपूर्वक जीवनयापन कर सकते हैं।

पसायदान एक वाक्यज्ञ है। वाक्यज्ञ याने भगवान का उपदेश जनसामान्यों तक पहुँचाने का महान कार्य ज्ञानेश्वर ने किया। पसायदान से हमारी वानी पवित्र हो जाती है। इस में उन्होंने अपने लिए कुछ भी न माँगतते हुए अखिल विश्व के लिए माँगकर खुद त्याग किया, यज्ञ किया। इसलिए यह वाक्यज्ञ है। सामान्य व्यक्ति होता तो माँगता अपना घर, परिवार चिंता एवं व्यधिमुक्त रहे, धन-दौलत-समृद्धि-

स्वास्थ्य प्राप्ति हो। ज्ञानेश्वर का व्यक्तित्व तेजस्वी ज्ञानसंपन्न आध्यात्मिक श्रेष्ठता एवं कारण्य से भरा हुआ, अद्वितीय तथा अलौकिक था। वे इतना संकीर्ण और क्षुद्र विचार क्यों करते? वे तो महामानव थे। मनुष्य की आत्मोन्नति चाहते थे। यही व्यक्तित्व एवं समाजजीवन उन्नत करने की आकांक्षा उनके पसायदान में अभिव्यक्त हुई है। आत्मोन्नति तभी संभव है जब हम स्वयं को भूलकर सद्गुरु की शरण में जाएं। पसायदान उसी का श्रेष्ठ उदाहरण है।

पसायदान एक शाश्वत शांति का मार्ग दिखाता है। पसायदान याने विश्वशांति गीत मानव जाती को मिला एक परम पवित्र वरदान है। इसे नित्य स्मरण करके उस पर चिंतन किया जाना चाहिए। वैश्विक दृष्टि से संपूर्ण सृष्टि की तरफ देखने की नई दृष्टि यह देता है।

आज चारों तरफ विभक्तता है। एक अजीब सी ओड सर्वत्र व्याप्त है। ईर्ष्या, द्वेष, मोह, माया के बंधनों में आज का मनुष्य जकड़ा हुआ है। हम शास्त्र एवं शास्त्र संपन्न हो गए हैं। भौतिक दृष्टि से हम समृद्ध हो गए, परंतु हमारा अत्मिक विकास नहीं हुआ है। आँखें खोलने पर भय और स्वार्थ लिखा ही दिखाई देती है। सर पर युद्ध के बादल मंडरा रहे हैं। मन शांति नहीं, अस्थिर है, क्या करें हम? प्रदूषण बढ़ता ही जा रहा है। शारीरिक और मानसिक, सामाजिक स्वास्थ्य खतरों में है। ऐसी स्थिति में केवल पसायदान का विचार आत्मसात कर के हम शांति अनुभव कर सकते हैं, आत्मोद्गार कर सकते हैं।

भौतिक समृद्धि के पीछे दौड़कर हम सुखी नहीं हो सकते हैं। ज्ञानेश्वर द्वारा दिखाए गए रास्ते पर चलकर ही हम शांतिपूर्वक जीवन यापन कर सकते हैं। हम व्यक्तीगत एवं सामाजिक जीवन में दया, प्रेम, सहानुभूति, करुणा, अहिंसा, सदाचार, मित्रता को अपनाने से ही सच्चे अर्थों में

सुखी हो सकते हैं। पसायदान का पठन करते-करते हमें जीवन के यथार्थ से परिचित हो जाते हैं। संकीर्णता से उपर उठकर दूसरों का विस्तार होता है। जिंदगी की राह खुलती जाती है। अर्थात् अखिल विश्व की तरफ देखने का हमारा दृष्टिकोण ही बदल जाता है। इसीलिए पसायदान की महामंगल कल्पना प्रत्यक्ष में आना, साकार होना आज के युगीन अवश्यकता है। ज्ञानेश्वर ने सद्गुरु से पसायदान माँगा। वे कहते हैं -

‘येने वरे ज्ञानदेवो ।

सुखिया जाला ॥’

गुरु के अशिर्वाद-कृपा से ज्ञानेश्वर संतुष्ट हुए। हम भी अगर संतुष्टी चाहते हैं, तो आओ हम भी जाएं -

‘जे खकांची व्यकंटी सांडो ।

तया सत्कर्मी रती बाढो ।

भूतां परस्परें पडो । मैत्र जीवांचे ।

दुरीतांचे तिमिर जावो । विश्व स्वधर्म सुर्ये पाहो ।

जो जे वांछील तो ते लाहो । प्रणिजात ।’

याद रहेगा

अनिकेत बाळासो सरनोबत

बी. एस्सी. भाग - २

कॉलेज के ये प्यार भरे क्षण

फिर वापस न आएंगे

सोचलो ए मेरे दोस्त ।

कल हम पंछी की तरह उड़ जाएँगे

भूल सकेंगे क्या कभी हम

कॉलेज की प्यार भरी यादें ।

आज तुम हो, हम है

ज्ञानमंदिर है कॉलेज हमारा

कहाँ रहेंगे हम, कहाँ रहेंगे तुम

हर किसीका अपना अलग आशियाना बनेगा

हर किसीका अपना अलग रास्ता बनेगा

हर किसीका अपना अलग लक्ष्य बनेगा

पर 'शिवराज' कॉलेज सदा याद रहेगा ।

दोस्ती

कु. शितल ढोणुक्षे

बी. ए. भाग - २

जो पलपल चलती है

वह जिंदगी है

जो पलपल जलती है

वह रोशनी है

जो पलपल रुलाती है

वह मोहब्बत है

जो हरपल साथ निभाती है

वह सच्ची दोस्ती है ॥

अगर आप सोचते हैं

कु. अस्मिता परसू नाईक

एम. ए. भाग - १

अगर आप सोचते हैं कि आप हार गए हैं

तो आप हारे हैं ।

अगर आप सोचते है कि आप में हौंसला नहीं है

ता सचमुच नहीं है ।

अगर आप जीतना चाहते है

मगर सोचते हैं कि जीत नहीं सकते

तो निश्चित है कि आप नहीं जीतेंगे

अगर आप सोचते है कि हार जाएँगे

तो आप हार चुके हैं

क्योंकि हम दुनिया में देखते हैं कि

सफलता की शुरुवात इंसान की इच्छा से होती हैं

ये सब कुछ हमारी सोच पर निर्भर करता है

अगर आप सोचते है कि पिछड़ गए हैं ।

तो आप पिछड़ गए है ।

तरक्की करने के लिए आपको अपनी सोच ऊँची करनी होगी

कोई भी सफलता प्राप्त करने से पहले

आपको अपने प्रति विश्वास लाना होगा ।

जीवन की लड़ाइयाँ हमेशा

सिर्फ तेज और मजबूत लोग ही नहीं जितते बल्कि

आज नहीं तो कल जीतता वही आदमी है

जिसे यकीन है कि वह जीतेगा ।

बेटी

कु. संजीवनी संभाजी नौकुडकर

बी. ए. भाग - १

जब जब जन्म लेती है बेटी ।
खुशियाँ साथ लाती है बेटी ।
माँ की परछाई पिता का रूप है बेटी ।
ईश्वर की सौगात है बेटी ।
सुबह की पहली किरण है बेटी ।
तरु की शीतल छाया है बेटी ।
आँगन की चिड़ियाँ है बेटी ।
त्याग और समर्पण सिखाती है बेटी ।
नये नये रिश्ते बनाती है बेटी ।
जब ससुराल जाये बड़ा रुलाती है बेटी ।
जिस घर जाये उजाला करती है बेटी ।
बारबार याद आती है बेटी ।
बेटी कि अहमियत उनसे पुछो,
जिनके पास नहीं है बेटी ।
बेटी बचाओ, मानव जात बचाओ ॥

दोस्ती

कु. शितल महादेव ढोणुक्षे

बी. ए. भाग - २

पाणी ना होता तो
नदीयाँ किस काम की
 आँसू ना हों तो
 धडकन किस काम की
अगर मैं आपको
याँद ना करूँ तो
 हमारी दोस्ती
 किस काम की

तेरा साथ

किरण बळवंत गोडसे

बी. ए. भाग - १

तेरे साथ में मेरा साथ है ।
मेरे हाथ में तेरा हाथ है ।
मेरे दिल में आज प्यार है ।
उस प्यार में तेरी प्यास है ।
उस प्यास में अनोखी आस है ।
फिर भी मेरा मन उदास है ।
मेरे मन में बहुत से खवाँब है ।
तेरे दिल से निकलती आवाज है ।
उस आवाज में सरगम है ।
तेरे इस सरगम में सुर है ।
इस सुर में जीवनभर का साथ है ।
साथ में कोई बात है ।
तेरी बातों में भी प्यार है ।
तेर साथ नहीं तो कोई बात नहीं ।
तु साथ नहीं तो मेरे जीवन में कोई आस नहीं ।

माँ

जैनुल महंमद मुल्ला

बी. कॉम. भाग - १

माँ का मतलब क्या ? माँ मतलब भगवान का दुसरा रूप होती है।

धूप में छाव बनजाती है। बारीश में धाता बन जाती है माँ।

रात को लोरीया गाकर सुलाती है।

सुबह को प्यार से उठाती है माँ।

हर परेशानी में साथ होती है।

भावनाओं को समजती है माँ।

गुस्सा होनेपर समजाती है।

रोने पर मनाती है माँ।

बुखार होने पर परेशान होती है।

चोट लगने पर तिलमिया उटती है माँ।

सरस्वती, दुर्गा, लक्ष्मी इन रूपों में दिखती है मेरी माँ।

इस दुनियाँ में सब से अच्छी होती है माँ ॥

कॉलेज के दिन

सचिन महादेव खणदाळे

बी. ए. भाग - ३

कॉलेज के मधुर क्षण,

फिर न वापस आयेंगे

सोच लो ये दोस्तों

कल हम सब जुदा हो जाएंगे।

भूल सकोगे क्या तुम भी

कॉलेज जीवन की कहानी,

याद कर, आहें भरागे

आयेगी जब याद पुरानी।

आज तुम हो आज है,

मंदिर है कॉलेज हमारा

कल नहीं तुम, कल नहीं हम,

फिर न होगा मिलना हमारा।

२०१३-१४

बन सके तो बन

कु. नूतन द. पाटील

बी. कॉम. भाग - ३

बन सके तो बन...

कर्मवीर की लक्ष्मी तू बन

अपेक्षितों के काले जीवन में

ज्योती की प्रेरणा तू बन...

बन सके तो बन...

अवकाश की कल्पना तू बन

अंधविश्वास को त्यागने के लिए

विज्ञान की निष्ठा तू बन...

बन सके तो बन...

जिजाऊ का शिवबा तू बन

जो लड़ा हिंदवी स्वराज्य के लिए

इतिहास की कड़ी तू बन...

बन सके तो बन...

किरण की रोशनी तू बन

भ्रष्टाचार के अंधेरे में

एक ज्वाला तू बन...

बन सके तो बन...

झाशी की राणी तू बन

अपने और अपने देश के लिए

बलिदान की कहानी तू बन.../.

जीवन रत्न

संग्राम राजाराम लोकरे

एम. ए. भाग - १

अगर आप किसी चिज को
पाने के लिए जी रहे हो
तो उसे पुरी मेहनत से
पाने की कोशीश करो,
क्योंकि जिंदगी 'मोके' कम
और 'धोके' ज्यादा देती है।
दिल से लिखी बात
दिल को छु जाती है,
ये अक्सर अनोखी बात
कह जाती है,
कुछ लोग मिलकर बदल जाते है, और
कुछ लोगों से मिलकर जिंदगी बदल जाती है।
कामयाबी तक पहुँचने वाले
रास्ते सिधे नही होते,
लेकीन ये पक्का होता है,
कामयाबी मिलने के बाद
सारे रास्ते सिधे हो जाते है।
सारी उमर आँखों मे एक सपना याद रहेगा,
जिंदगी बित जाएगी ओ लम्हा याद रहेगा।
जाने क्या बात थी उन दोस्तों मे
महफील भूल जाएगी बस वो
दोस्ताना याद रहेगा।

जिंदगी एक सवाल

कु. सोनाली हातकर

बी. ए. भाग - २

जिंदगी में मेरा वजुद क्या है ?
इस सवाल का जवाब नहीं मिलता
इस बेजान जिंदगी में
उम्मीदों का दिया नहीं जलता
गमों से बहाल मन को
सुख का सहारा नहीं मिलता
टुटे सपनों के आसमाँ में
खुशियों का सूरज नहीं मिलता
मुरझाई-हुई किस्मत को
खिलने का हक नहीं मिलता
जिंदगी से इस हार का
कोई कारण नहीं मिलता
न जाने क्यों...
जिंदगी ऐसा सवाल है
जिसका जवाब नहीं मिलता
मुस्कराकर जीना जिंदगी है,
जितकर हँसे तो क्या हँसे ?
सबकुछ हार कर गम भुलाना जिंदगी है।

जाने कब

संग्राम राजाराम लोकरे

एम. ए. भाग - १

कभी पहिली बार स्कूल जाने में
डर लगता था और
आज हर रास्ता खुद ही चुनते हैं,
कभी मम्मी-पापा की हर बात
सच्ची लगती थी,
आज उन्हीं से हर पल
झूट बोलते हैं,
कहानियों के जगह रात को
चाट करना ज्यादा पसंत है,
पहले आने के लिए
पुरे साल पढते थे,
आज पास होने के लिए तरसते हैं,
कभी छोटी सी चोट
कितनी रुलाती थी
आज दिल टूट जाता है
फिर भी संभल जाते हैं,
सच में जिंदगी ने
बहुत कुछ सिखा दिया,
जाने कब हमे इतना बड़ा बना दिया ।

दोस्ती

कु. राजश्री बोटे

बी. ए. भाग - २

एक हँसी जो हँसा दे,
एक आँसू जो रुला दे
एक आरजू जो जगा दे
एक चाहत जो समझ ले
हर आहट जो जान ले
उसी रिश्ते का नाम है दोस्ती ।

दोस्ती दिल से हो तो
लाखों दोस्तों से अच्छी लगती है ।
लाख दुश्मन अच्छे लगते हैं
माना की भूल जाना
आपकी फितरत हो सही

मगर हमें भूल पाना
आप की किस्मत में नहीं
चाहों तो आजमाकर देख लो
खुद को भूल जाएँगे पर आपको नहीं ।

हँसी की किलकारियाँ

कु. पूजा परशराम पाटील

बी. ए. भाग - १

पत्नी : (पति से) अपनी बेटी के लिए रिश्ते तो ढूँढो ।
पति : बहुत देखे मगर सारे लड़के नालायक निकले ।
पत्नी : यदि मेरे पिताजी भी यही सोचते तो अब तक मैं
कुँवारी ही रहती ।

लड़का : पिताजी मुझे ढोल ला दो ।

पिताजी : नहीं । तुम ढोल बजा-बजाबर तंग करोगे और
मुझे नींद नहीं आयेगी ।

लड़का : नहीं पिताजी जब आप सो जाया करेंगे तब मैं
ढोल बजाऊँगा ।

शर्मा सर : तुम्हारा और तुम्हारे पिताजी का नाम क्या है ?

विद्यार्थी : मेरा नाम सूर्यप्रकाश पिताजी का नाम जीवनलाल
है ।

शर्मा सर : हिंदी में नहीं अंग्रेजी में बोलो ।

विद्यार्थी : सर, माय नेम इज सनलाईट अँड माय फादर्स नेम
इज लाईफबॉय ।

अजीब है ना

कु. तेजश्री विचारे

बी. एस्सी. भाग - १

- * १०० रुपिये का नोट बहुत जादा लगता है जब “गरीब को देना हो” मगर होटल में बैठे हो तो बहुत कम लगता है...
- * ३ मिनट भगवान को याद करना बहुत मुश्किल है, मगर ३ घंटे की पिक्चर फिल्म देखना बहुत आसान...
- * पुरे दिन मेहनत के बाद जिम जाना नहीं थकता, मगर जब अपने ही माँ-बाप के पैर दबाने हो तो लोग तंग आ जाते है...
- * वैंलेंटाईन डे को २०० रुपियों का बुके ले जाएंगे, पर मदर्स डे को, गुलाब अपनी माँ को नहीं देंगे...
- * इस मेसेज को फॉरवर्ड करना बहुत मुश्किल लगता है, जब की फिजुल जोक्स को फॉरवर्ड करना हमारा फर्ज बन जाता है..

इस पर जरा सोचियेगा या दुबारा पढिएगा ।

शायरी

अनिकेत सरनोबत

बी. एस्सी. भाग - २

जब एक रोटी के चार तुकड़े
हो और खानेवाले पाँच तब
मुझे भूख नहीं है ऐसा कहने वाली
व्यक्ती है माँ ।

क्यों मरते हो यारों सनम के लिए
दुप्पटा भी नहीं देगी अपनी कफन के लिए
मरना है तो मरो अपने वतन के लिए
'तिरंगा' तो मिलेगा कफन के लिए ।

इनसान अपनी जिंदगी में

दो बार बदल जाता है

इक जब कोई उसकी जिंदगी में आता है

और दुसरा उसकी जिंदगी से चला जाता है ।

न जाने सालो बाद कैसा समा होगा
हम सब दोस्तों में से कौन कहा होगा
फिर अगर मिलना होगा तो मिलेंगे ख्वाबों में
जैसे सुके गुलाब मिलते है किताबों में ।

शायरी

अनिकेत सरनोबत

बी. एस्सी. भाग - २

जिए हुए लमहों को जिंदगी कहते हैं ।

जो दिल को सुकून दे उसे खुशी कहते हैं ।

जिसके होने की खुशी से जिंदगी मिले ।

ऐसे ही रिश्तों को हम दोस्ती कहते हैं ।

जिन्दगी नहीं हमें दोस्तों से प्यारी ।

दोस्तों पे हाजीर है जान हमारी

आँखों में हमारे आँसू है, तो क्या

जान से भी प्यारी है मुस्कान तुम्हारी ।

किमत पानी की नहीं प्यास की होती है ।

किमत मौत की नही साँस की होती है ।

रिश्ते तो बहोत होते है दुनियाँ में ।

पर किमत रिश्ते की नहीं विश्वास की होती है ।

रिश्तों की दोर कमजोर होती है ।

आँखों की बाते खामोश होती है ।

कोई पुँछे जब दोस्ती का मतलब

हमारी उँगली बस आपके ओर होती है ।

English Section

*"There is literature of knowledge, and
the literature of power. The function
of the first is - to teach; the function
of second is - to move."*

- De Quincy

Sub-Editor
English Section
Prof. Pramod S. Hongekar

INDEX

Article

■ THE GREAT SCIENTIST -
Dr. A. P. J. Abdul Kalam	Miss. Prajakta D. Pharakte
■ SCIENCE IN DAILY LIFE	Miss. Manisha Uttam Nandawadekar
■ BECAUSE I AM GIRL	Miss. Ankita Prakash Shaha
■ SUCCESS	Miss. Seema Shamrao Khorate
■ THE YOUTH OF INDIA	Sangramsinh T. Patil
■ The Jan Lokpal Bill	Pramod Pujari
■ IMPORTANCE OF DISCIPLINE	Miss. Hina Ibrahim Mokashi
■ KNOWLEDGE IS POWER	Miss. Tejashree Vichare
■ HEALTH IS WEALTH	Miss. Mozida N. Arab
■ FRIENDSHIP	Miss. Renuka Kamble
■ Long Walk to Freedom Black Magic
Sun Set at South Africa	Miss. Megha D. Jagatap
■ A COUNTRY FOR NO WOMAN	Manoj Dhanaji Misal
■ The Art of Music	Miss. Manisha Naryan Nilave

Poem

■ THE MOST PRECIOUS DIAMOND EVER IS...	Miss. Ruksar Khalifa
■ TENSION	Miss. Shivani P. Patil
■ MOTHER	Miss. Ruksar Khalifa
■ A SMILE	Miss. Hina Mokashi
■ EXAMINATION	Miss. Deepa Patil
■ MIND	Miss. Ashlesha L. Patil
■ A TRIBUTE TO TEACHER	Miss. Yogita Ghorpade

Other

Gayatri Nalawade, Richard Philip D'souza, Ankita P. Shaha, Manisha Nandawadekar, Atul Magdum, Pooja Kharade, Ruksar Khalifa, Susmita Ghorpade, Tejashree Vichare, Rohini Patil, Mozida Arab, Manisha Shewale, Nutan D. Patil, Anup Shintre, Shalan Malavi, Shubhangi Chikholkar

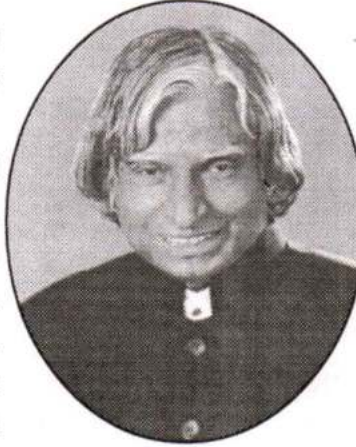
THE GREAT SCIENTIST - Dr. A. P. J. Abdul Kalam

✍️ Miss. Prajakta D. Pharakte (B.Sc.- I)

W. H. Longfellow, the famous American poet, said in one of the poems,

“Lives of all great men remind us that we are make our lives sublime”

All young people like you and me, do need role model. There is a question before me whom do I choose a role model. The role model must be talented, resourceful and respectful. I think Dr. A. P. J. Abdul Kalam is a right person.

Dr. A. P. J Abdul Kalam was born on 15th Oct, 1931 at Rameshwarm in Dhanushkodi, Tamilnadu, in a working class, in Muslim family. When he was young he wanted to become a pilot. He could never realize his dream. He ended up building rocket, missiles for the country. His will power and intelligence took him forward in his life. In 1970 he become project leader of SLV in the department of space.

Abdul Kalam is called as “The missile man of India” The successful lounch of ‘Agni’ and the blast in May 1998 made him the role model for Indian youths and many learned people all over the world. His great achievement in nuclear physics did not affect his nature, kalam always focused his work and believed in youth power and its utilization. He says that we can prosper our nation with the development in

agriculture, information, power, education, health care and the strategic sector.

He is also interested in poetry and literary writings. His autobiography ‘Wings of Fire speaks about his ideas, efforts and his open hearted character. He loves reading, playing veena and reciting from Bhagvad Geeta.

The most lovable feature of this man is love for children. This is expressed his thought.

If there is truth in heart

life become beautiful.

If life is beautiful

there is satisfaction at home.

If there is satisfication at home

nation prospers, when nation prosper

there is place in world”

Dr. A.P.J. Abdul Kalam says,

“Creativity leads to thinking,

Thinking provides knowledge,

and knowledge makes you great in world.

According to me Dr. A. P. J. Abdul Kalam is the Himalaya to every youth of India. He is the only person in India to whom every youth would like to imitate and become like him, the great dreamer, struggler, challenger and an achiever.

Abdul Kalam is a hero who makes youth confident.

SCIENCE IN DAILY LIFE

..... *Miss. Manisha Uttam Nandawadekar* (B.Sc.- III)

In the history of mankind, advent of science is the greatest blessing. Science has come to free mankind from suffering, ignorance & to control nature. It is defined as a systematized body of wisdom & knowledge which can give rise to greater & greater inventions. Science has also been known as faithful servant of man who serves all his life & obey the orders of man.

Before understanding the importance of science & technology, it is a important to use understand what sciences & technology, are and how they are associated with our lives. They are closely linked to us. The studies & development of both science & technology are essential for the over all progress of society. Why is technology so important ? How does scientific development affect on society ? Let us find out.

Scientific Research comprises of a wide variety of Fields ranging from the study of different branches of science, relatively advanced fields like space exploration, human gentics & cloning, attempts to explore & understand the working of physical world. It tries to analyze the our world. It tries to analyze the occurrence in nature & gain knowledge about nature through experimentation. As scientific research aims at growing knowledge of mankind. The seemingly impossible peats have been made possible. Thank to the scientific research.

Natural science deals with the study of natural & artificial relationship between nature & human life. Research in science has paved a path to many brilliant inventions & discoveries.

The importance of technology lies in the benefits of technology to society. The positive effects on society are many. The advancements in technology have revolutionized human life.

Science & technology may be partly responsible for many of the problems that are to be found us today. The problems are : the advancement of weapons, bombs, biochemical & nuclear weapons, which bring violence to human technology, such as computers, cell phones etc. yet one of the biggest problems is pollution. i.e. air pollution, water pollution, soil pollution & noise pollution.

Water is one of the several resources that we need most. Many people can survive without food for several weeks but they cannot survive without water for less than a week. According to the survey of water pollution web site, millions of liters of water are needed everyday worldwide for washing, irrigating crops & cooling industrial processes." The advancement of science & technology causes much water pollution, such as dumping toxic waste into rivers, ponds, oceans & even small creeks for example. Many third world countries that are trying to get their countries industrialized.

They lack the funds to dispose of their wastes probably. But instead, they dump their toxic pollutants into surrounding bodies of water. All of the toxins that they dump, can be washed out into the rivers, seas, or oceans can contaminate our water. We use water everyday to wash our face, hands, our dishes & for many things.

The advancement of science & technology affected us in many negative ways in terms of destruction, pollution, insecurity in daily life & health too. Weapons bring destruction & provoke wars. The harmful effects of chemicals, such as CFC in our cars, refrigerator & machinery forms holes in the ozone layer which protect us from skin cancer. The more resources we need the natural habitats will be destroyed. So I think science & technology are responsible for many more problems which human beings are facing today.

Never Give Up

Richard Philip D'souza

(B.Sc.-I)

Noise of my dreams; don't allow me to sleep
I won't even, until I taste victory's sip.....

This is time to move now, I can't relax & sit
back

let anything trouble me, now I won't get
back...

Fulfillment of wishes, is the awesome feeling,
Whatever you suffered, it does all the
healing.....

All I have to do, is not to give up

I hold my patience, but never leave up.

Inspiring Thoughts

Ankita P. Shaha

(B.Sc.-III)

- Unexpected results & Problems are part of life, Never lose HOPE in any condition. Because, darkness of night always finishes with light of day.
- if you translate every mistake of your life into a positive one, you will never be a 'prisoner of your past' but you will be 'Designer of your future'
- God solves your problem because you believe in his abilities when he doesn't solve your problem yourself, Be grateful, because he believes in your abilities.
- There is only one difference between dream & aim. Dream requires effortless sleep, whereas aim requires sleepless efforts. Sleep for dreams & wake up for aims.
- When God pushes you to the edge of difficulty, trust him fully, because two things can happen, either he will catch you when you fall, or he will teach you how to fly....
- The best thing to give -
 - to your enemy is, forgiveness
 - to an opponent, tolerance
 - to a friend, a core
 - to your father, reverence
 - to yourself, respect
 - to all men, charity

BECAUSE I AM GIRL

..... Collection - Miss. Ankita Prakash Shaha (B.Sc.- III)

Diary of a baby

- 15th June : I got attached with ovary
 17th June : I'm a tissue now
 30 June : Mom said to Dad, 'You're going to be a father''

MOM AND DAD ARE VERY HAPPY

- 15th Sept : I can feel my heartbeat.
 14th Oct. : I have little hands, legs, head & stomach.
 13th Nov : Today I was in Ultra scan
 Wow... ! I am a girl!
 14th Nov : I was DEAD !
 My mom and dad killed me
 WHY ? It is just
 Because I am Girl ?

India is growing dynamically in every fields. Today, the boom in economy, innovative, technologies and improved infrastructure has become nation's pride. The country has witnessed advancements in all fields but bias against a girl child is still prevailing in the country.

The female child in India has been most vulnerable for centuries. We are committing the worst crime against humanity when we don't even allow children to be born just because they carry the stigma of being girls. The poor infant girls have no choice because of they are killed inside the womb of their mothers or killed after birth. However is increased the complexity of

the problem we see that, together with girls entering professions there is a simultaneous and continuous rise in the graph of crimes against women.

Here, the myth still remains that, education is useless for girls – they have to concentrate on house work, child bearing and child bringing up all through life – and all this, it is believed needs no education.

Female feticide and infanticide is not the only issues with a girl child in India. At every stage of life, she is discriminated and neglected for basic nutrition, education and living standard. When she was in the womb, she was forced to miss the moment. When she was supposed to enter the world. At the time of birth her relatives pulled her back and wrung her neck. After killing her, she was thrown into a trash can.

During childhood, her brother was loaded with new shoes, dresses and books to learn while she was gifted a broom, a wiper and lots of tears. In her teenage, she missed tasty delicious food to eat and got only the crumbs. During her college days, she was forced to get married, a stage where illiteracy, lack of education resulted in high fertility rate, aggravating the condition of females in the country. Again if this female gives birth to a girl child the journey begins once again. She missed all roses of life and was finally fitted to a graveyard. That's

where she got peace of mind.. JUST BECAUSE SHE WAS A GIRL !!!

We forget that only girls take care of their parents and their in-laws also. They are always giving a helping hand. Only girls when they get married take care of their children. They are really responsible for any duties they take on. Usually girls are the toppers in the board exams. Still we don't welcome them. We all are the proud citizens of India. The need of hour is to realize our responsibilities and give a holt to this evil crime. What can we do to curb the brutal and undesirable practice of mass killing girls ? A determined drive can initiate a spark to light the lamp and show the world what we all are part of the great Mother India.

EXAMINATION – A GAME OF CRICKET

Manisha Uttam Nandawadekar

(B.Sc.-III)

Examination Hall	:	Cricket Pitch
Examinee	:	Batsman
Paper setter	:	Bowler
Examiner	:	Umpire
Pen	:	Bat
Questions	:	Ball
Difficult questions	:	Googli
Talking in Hall	:	Run out
A case of copying	:	Caught out
Marks	:	Score Board
Result	:	Trophy Won

TIME SENSE

Atul Magdum

(B.Com.-I)

Time is so invaluable and precious that just by its right use even a commoner can become an all-conquering monarch ! Here are a few hints for those who wish to utilize their time profitably.

- 1) Remember that time is extremely valuable.
- 2) Recognize this harsh truth that time once gone will never come back.
- 3) Resolve thus and stick to it – “Whatever has to be done at a particular time, I shall definitely do it”.
- 4) If you make the habit of doing the right thing at right time, you will not have to be anxious thus – ‘What shall I do now, that should I do after this, and hence, you will save much of your time.
- 5) Be very clear about what you wish to do however trifling the work be.
- 6) If you do not work with interest and attention, no matter what you do, you will waste your time remember this is simple fact.
- 7) Suppose you have a made, a mistake, instead of brooding over it and cursing yourself and everyone around you and feeling bad about it, if you try to set it right, or if you just take up the next thing that you should do, you will save time which is so precious.
- 8) He alone succeeds who can thick right at the right moment.

SUCCESS

✍️ *Miss. Seema Shamrao Khorate* (B.Sc.- II)

Success is the aim of every human being on this earth. A student wants success in examination, a teacher wants to be successful, and a leader wants to be successful in giving right direction to the country. Everyone is running after the success. What are the factors which help to bring success in life? Some think that intelligence while other think that luck plays a great role in the success of a person. Some think that many powers of approach are the keys of success.

But my dear friends, in my view hard work & meticulous planning are the two keys to success. If a person is laborious & honest in his approach he is sure to get success. M. K. Gandhi was an ordinary student but he becomes great because of his hard efforts & won independence for our country. I want to give an example of an ordinary student.

Ramlinga was a dull student even his teachers refused to teach him but when he saw that a rope could make changes on a stone by continuous effort, Why can't he succeed! He went back to his teacher & determined to work hard & he becomes a great scholar. Napoleon, Hitler & even Abraham Lincoln become great men of the world through their hard work.

"God help those – who help themselves"

"Bhagawat Geeta" says that one should work hard & should not worry for the result success lies in the journey, not in the destination. Failure is not the hindrance in the path of success. Instead it is a stepping stone to success failure makes the desire for success stronger. It gives

birth to an urge to attain the goal. You must have heard the story of king Bruce & the spider. Bruce, this king was disappointed at his defeat in a water. He had himself in a cave. Where a spider was trying to reach its destination & ultimately it was successful. King Bruce learnt a lesson from the spider, He at once rose, gathered spirits, strengthened his army fought bravely & won the battle, Thus, if you can't succeed at first try, try again & the success will be yours.

"The secret of success is constancy of purpose".

EASY TO DIFFICULT

Gayatri Nalawade (B.A.-II)

Easy is to get a place is some one's Address book

Difficult is to get place in some one's Heart!

Easy is to judge the mistake of others.

Difficult is to Manage your own mistakes!

Easy to set Rules.

Difficult is to follow them!

Easy to dream every night..

Difficult is a fight for a Dream

Easy to promise something to someone

Difficult is to fulfil the promise

Easy is to say we love.

Difficult is to show it every day!

Easy is to make mistake

Difficult is to learn from them!

Easy is to receive

Difficult is to give!

Easy is to Read this,

Difficult is to follow the same!

THE YOUTH OF INDIA

..... *Sangramsinh T. Patil* (B.Sc.- II)

In words of James "Youth is the joy, the little bird that has broken out of the eggs and is eagerly waiting to spread out its wings in the open sky of freedom and hope.

Youth is the spring of Life. It is the age of discovery and dreams. India is of largest youth population in the world today. The entire world is eyeing India as a source of technical manpower. They are looking at our youth as a source of talents at low costs for their future super profits. If Indian youth make up their mind and work in close unity with working class people, they can hold the political power in their hands. Indian youth has the power to make our country from developing nation to a developed nation. Is it a dream? No, their dreams it take them to stars and galaxies to the far corners of the unknown and some of them like our own Kalpana Chawla pursue their dream, till they realize it and die for it in process.

A columnist of New York Times, wrote in the newspaper that when he was young his mother used to tell him often to eat fast, otherwise the children from America would take away all his food. But now the same columnist tells his children to take proper education or else Indian youth will deprive their jobs. This is a sign of youth power of India.

The youth hopes for a world free of poverty unemployment, inequality and exploitation of man by man. A world free of discrimination on the grounds of race, colour, language and gender. A world full of creative challenges and opportunities to conquer them. But let us convert these hopes in reality and Indian youth can do. Dr. A. P. J. Abdul Kalam also believes in youth power and his utilization. Only we have to come forward.

The role of youth is of most important today. It has underplayed itself the field of politics. It should become aspiring entrepreneur rather than mere workers. It can play a vital role in elimination of terrorism and superstition. Young participation is important because youth are the country's power. Youth recognize problems and can solve them. Youth are strong forces in social movements. They educate children about their rights. They help other young people in attaining a higher level of Intellectual ability and to become qualified adults.

Unfortunately no one is bothered to dream any vision. Martin Luther has said, "I have a dream" and the dream comes true. If he had not thought of that dream he would have accomplished nothing in his life. Another problem is its indifferent attitude towards things, situation and politics. The new cool formula of "let the

things be" is proving fatal to India's development. Lack of unity and spirit is the major set back. Its time the youth, the students have to realize their power, their role, their duties and their responsibility and stand up for their rights. Now its time that instead of brain drain we should act like magnets and attract world towards India.

India can become a developed nation only if everyone contributes of the best of his or her capacity and ability. Youth is wholly experimental and with the full utilization of the talents of the Youth, India will become a complete Nation. Let us hope for the same. At the end I have to say that,

“Youth is like a fire
It creeps forward
A spark at first
Growing into a flame
The brightening into a Blaze

Victory is sure and victor is our!

THOUGHT FOR LIFE TIME

Miss. Pooja Deelip Kharade

(B.A.-I)

The best day – Today

The hardest work – Beginning

The biggest deficiency – Fear

The big thing is – Forgive

The easiest job – To find out others mistakes

To show dislike to – The complainer someone

The most sorrowful – Defeat.

Best teacher – Experience

Happiest moment – Peace of mind

Biggest achievement – Satisfaction

A Letter from Mr. Algebra to Mrs. Geometry

Ruksar Khalifa

(B.Com.-I)

Mr. Algebra
Squation Street,
Indice Road,
Math's Nagar.

To,
Mrs. Geometry,
X-ray street,
γ-ray Road,

Dear Mrs. Geometry,

I would like your opinion regarding the marriage of my son "Master Zero" with your daughter "Miss. Infinity" as they are already in love with each other and them to say that any transversal in between, would result in disaster and havoc.

You very well know that my son "Master Zero" is a strong person who does not yield either to multiplication or to division and is also very popular and common during examinations.

I would suggest that you consult your sister "Miss. Arithmetic" your relatives "Miss Stâtistic", Miss Co-ordinate Geometry" and Miss. Trigonometry" regarding this proposal and reply soon.

Yours Accurately,
Mr. Algebra.

The Jan Lokpal Bill

✍ **Pramod Pujari** (M.Com.- II)

Jan Lokpal Bill, also referred to as the citizen ombudsman bill, is a proposal independent anti corruption law in India. Anti-Corruption social activities proposed it as a more effective improvement to the original Lokpal Bill. Which is currently being proposed by the government of India.

The Jan Lokpal Bill aims to effectively deter corruption, redress grievances of citizens, and protect whistle – blowers. If made law, the bill would create an independent ombudsman body called the lokpal (Sanskrit : protector of the people). It would be empowered to register and investigate complaints of corruption against politicians and bureaucrats without prior government approval.

In April 2011, civil activist Anna Hazare started a Satyagraha movement by commencing an indefinite fast in New Delhi to demand the passing of the bill. The movement attracted attention in the media and hundreds and thousand of supporters, in part due to the organizational skills of Arvind Kejriwal : following Hazare's four day hunger strike, Indian prime minister Manmohan Singh stated that the bill would be reintroduced in the 2011 monsoon session of the parliament. Accordingly, a committee of five cabinet minister and five social activist attempted to draft a compromise bill merging the

two versions but Lailed the Indian government went on the prople it's own version in the parliament, which the activities rejected on the grounds of not being sufficiently effective and called it a 'toothless bill'.

The word Lokpal was coined in 1963 by L.M. Singhvi a member of parliament during a debate in parliament about grievance redressed mechanisms. His son Dr. Abhishek Singhvi is now the head of the parliamentary standing Committee reviewing the bill. It was added to signify the last that there improvements include input by "ordinary citizens" through an activists driven, non-governmental public consultation.

The lokpal was first introduced by shanty Bhushan in 1968 and passed the 4th Lok Sabha in 1969. But before it could be passed by Rajyasabha, Loksabha was dissolved and the bill lapsed. The subsequent versions were re-introduced in 1971, 1977, 1985, 1989, 1996, 1998, 2001, 2005 and in 2008 but none of them was passed. The bill was impaired by the Honakong Independent commission against corruption (ICAC).

Key Features of Proposed Bill

Some important features of the proposed bill are:

- 1) To establish a central government anti-corruption institution called Lokpal, Supported by Lokyukta at the state level.

- 2) As in the case of supreme court and cabinet secretariat, the lokpal will be supervised by the cabinet secretary and the election commission. As a result, it will be completely independent of the government and free ministerial influence in its investigations.
- 3) Members will be appointed from judges, Indian administrative service officers with a clean record, private citizens and constitutional authorities through a transparent and participatory process.
- 4) A selection committee will invite short-listed candidates for interviews, video recordings of which will thereafter be made public.
- 5) Every month on its website, the lokayukta will publish a list of cases dealt with, brief details of each, their outcomes and any action taken or proposed. It will also publish a list of all cases received by the Lokayukta during the previous month, cases dealt with and those which are pending.
- 6) Investigations of each case must be complete in one year. The resulting trial should be conducted in the following year giving a total minimum process time of two years.
- 7) Losses to the government by a corrupt individual will be recovered at the time of conviction.
- 8) Government office work required by a citizen that is not completed within a prescribed time period will result in lokpal imposing financial penalties on those responsible, which will then be given as compensation to the complainant.
- 9) Complaints against any officer at lokpal will be investigated and completed within a month and, if found to be substantive, will result in the officer being dismissed within two months.
- 10) The existing anti-corruption agencies (CVC), departmental vigilance and the anti-corruption branch of the CBI will be merged into Lokpal which will have complete power over officer, judge or politician.
- 11) Whistleblowers who alert the agency to potential corruption cases will also be provided with protection by it.

GUESS

Susmita S. Ghorpade (B. Com I)

Girls misuse it !
Models sell it !
Photographers catch it !
Doctor advise it !
Death freezes it !
Artists create it !
Guess ?

What is this ?
It is smile !
Keep smiling !!!

IMPORTANCE OF DISCIPLINE

✍..... *Miss. Hina Mokashi* (B.Sc.- I)

Discipline is a habit of both body and mind. It is a quality of blood. It reflects in thought and speech, action and reaction. A disciplined man is honest and industrious, prompt and punctual. It is erroneous to assume that this term is coined for the soliders who are "not to reason why but to do and die"

Man is a social animal. He moves and lives in a society. He participates in different social activities and avails of various services He has to adjust himself in the social structure. Discipline alone can enable him to give the best account of himself.

There are numerous anecdotes of the English people's discipline. In England, newspapers are kept for sale at the mercy of the people. One is expected to take away a paper after inserting its stipulated cost. The amount obtained at the end of the day is invariably the same as the cost of the newspapers taken away.

The English people display their discipline while standing in queue, traveling in a train, driving a car etc. We would do well to imitate their example. Unfortunately we, the Indians, are a striking contrast. In every walk of life, we press out claim to the disadvantage of others. While purchasing a ticket or getting into a bus, we carefully ignore the presence of other Discipline does not merely include promptness and punctuality. It presupposes social awareness.

Discipline is like an infectious illness. If one person acts in a disciplined manner, others are prompted to step into his shoes. A society consisting of disciplined persons is bound to flourish by leaps and bounds. Discipline is of great importance.

KNOWLEDGE IS POWER

✍..... *Miss. Tejashrei Vichare* (B.Sc.- I)

Power is not be measured in terms of an individual's capacity for physical exertion. It is the capacity to achieve. The sweeping current of water in a flooded river is just irresistible. One shudders to think of its destructiveness. But isn't man who builds a bridge across this destructive mass of water more powerfull than it ? Man has been able to harness the forces of nature and use them for his own benefit. His success is founded on his grasp of the of the low of nature. There is power in wind, in water, in fire. Man has knowldge. He uses his knowledge to make the forces of nature serve him. Thus his knowledge is his power.

Knowledge makes a man resourceful when he is faced with a difficult situation, he is able to tackle it better. His mind is able to come up with many ways to solve a problem. He is not bogged down by paucity of thoughts. He can even thinks up new ways of doing things.

The world is moving faster each day. No one can afford to remain illiterate. Everyone has to keep up with the knowledge of the times.

H.	-	Housing
U	-	Understanding
S	-	Sharing
B	-	Buying
A	-	And
N	-	Never
D	-	Demanding

Susmita S. Ghorpade
(B. Com I)

HEALTH IS WEALTH

✍..... *Miss. Mozida N. Arab* (B.Com.- I)

The saying is hundred percent correct that 'Health is wealth' but wealth does not mean only money. It means something very useful and precious people collect wealth but health is more important than wealth.

Let us take the example of a man who is very wealthy. He has a plenty of money all the comforts of world, a big house fine clothes, best food to eat, but he has no defence from Heart Attack and diabetics etc. He will be happy? He would not be able to enjoy the happiness of life because he is not healthy.

On other hand, let us see the example of a poor man who does not have all the comforts of the world. He has big house, fine clothes and he doesn't have best food to eat. but he is healthy. he has a good health so he will be happy. One is unhappy while he has a wealth but the other is happy while he doesn't have a wealth so we so that.

'Health is real Wealth'

Good health is man's most precious asset. To maintain good health we must eat nutritious food like varieties of Dals, fruits etc. He must do regularly exercise. We must avoid junk food Maintain proper hours for rest and relaxation. To have a healthy mind, we must have a positive attitude towards life. Negative thoughts like jealousy and angry should be eliminated. If we do not have good health. We will not be able to enjoy the happiness of life.

In early days, life was very simple. People worked for hours, often walked every where ate maximum home food. So their life was healthy, balanced life. Now days, people work very hard they wish to earn a lot of money. They do not eat or rest properly. They put themselves in tremendous stress.

FRIENDSHIP

✍..... *Miss. Renuka Kamble* (B.Sc.- I)

✓. What is the meaning of 'friend'?

"Friends are like a salt in a food". On the shore of life, friends are like a waves. They come and go but they touch and feel closeness always remains forever which we never forget. The sun rises from the east as well as friendship is made from two persons' hearts. It is one of the strong bonding between two persons. To create an enemy is very simple but to create friend is very very difficult.

Friendship is one of the most important relations created by God. Friendship is like one way of road traveled by two people together hand in hand. "The meaning of friend is full of love, root of joy, end of sorrow, name of hope and dream of life."

Friends help us to make a healthy social life. They make us to live happily. They create and feel happy movements and make our life easy. They remove bad things and help us to become good balanced human beings. Friend is faithfully true to real things. He helps in our need.

'Expressions' at the face are seen by everyone but depressions' of heart are never seen. They are seen by the only best one and that is friend. Friends are like our upper and lower eyelids because when they go away from each other they see every things but, when they meet each other they do not see the world.

Friends care for each other, understand each other and stay forever,

Beyond world's

Beyond time

Long walk to freedom black magic sun set at South Africa

..... Miss. Megha D. Jagatap (B.Sc. - III)

Roliha Mandela was born in the Modiba clan in Mvezo, Transkei on July 18, 1918. His parents were Monqaphi Mosekni and Nkosi Mphakanyiswd Gadla Mandela, principal counselor to the acting king of Thembu people, Jongintaba Dalindyebo.

His father died when he was 12 years old (1930) and the young Rolihlahla became a world of Jongintaba at the great place in Mqhekezweni. He dreamed of making his own contribution to the freedom struggle of his people.

He attended primary school in Qunu where his teacher Miss Mdingane gave him the name Nelson, in accordance with the custom to give all school children "Christian" names. He completed his Junior certificate at clarkebury Boarding Institute and went on the Healdtown, a Wesleyan secondary school of some repute. Where he matriculated. Nelson Mandela began his studies for a Bachelor of Arts at a University college of fort. He did not complete the degree because he was expelled for joining in a student protest He ccompleted his B.A. at the University of South Africa and went back to fort Hare for his graduation in 1943.

Meanwhile he began studying for an LLB at the university of the Witwatersrand. Because of poverty he left the university in 1952 without graduating. He started studying again through the university of London after his

imprisonment in 1962 but did not complete that degree. In 1989 in the last months of his imprisonment he obtained an LLB through the university of South Africa. He graduated in absentia at a ceremony in cape town. Nelson Mandela involved in politics then joined the African National congress in 1944 when he helped to form the AMC Youth League.

In 1944 he married walter sisul's cousin Evelyn Mase, a nurse. They had two sons and two daughters, the first of whom died in infancy.

In 1952 he was chosen at the National volunteer-in-chief of the Defiance compaign with maulvi cachalia as his deputy. This campaign of civil disobedience against six unjust laws was a joint programme between the ANC and the South African Indian Congress. He and others were charged under the suppression of communism Act for their part in the compaign and were suspended for two years. At the end of 1952 he was banned for the first time. He was only permitted to watch in secret as the freedom charter was adopted in Kliptown on 26th July 1955.

Nelson Mendela was arrested in a countrywide police swoop on 5th December, 1955, which led to the 1956 Treason Trial. on 21st march 1960 police killed 69 unarmed people in a protest against the pass laws held at Sharpeville. This led to the country's first state of emergency and the banning of the ANC and

the pan Africanist congress on 8th April, Nelson Mandela and his colleagues in the Treason Trial were among thousands detained during the state of emergency.

During the trial on 14th June 1958 Nelson Mandela married a social worker, Winnie Madikizeld. They had two daughters, Zenani and Zindiswa. The couple divorced in 1996.

Days before the end of the Treason Trial Nelson Mandela traveled to Pietermarityburg to speak at the All-in-Africa conference, which resolved that he should write to prime Minister Verwoerd requesting a strike against South Africa becoming a republic. He and his colleagues were acquitted in the Treason Trial Nelson Mandela went underground and began planning a national strike for 29th, 30th & 31st March. In June 1961, he lead the armed struggle and helped to establish Umkhonto wesizws.

On 11th January, 1962, using the adopted name David Motsamayi, Nelson Mandela secretly left South Africa. He traveled around Africa and visited England to gain support for the armed struggle. He received military training in Morocco and Ethiopia and returned to South Africa in July 1962. He was arrested in a police roadblock outside Howick on 5 August.

On 9th October 1963 Nelson Mandela joined ten others on trial for sabotage in what became known as the Rivonia Trial. While facing the death penalty his words to the court at the end of his famous 'Speech from the Doc' on 20th April 1964 became immortalized.

"I have fought against black domination. I have cherished the ideal of a democratic and free society in which all persons live together in harming and with equal and with equal opportunities. It is an ideal which I hope to live for and to achieve. But if needs be, it is an ideal for which I am prepared to die".

Nelson Mandela's mother died in 1968 and his eldest son Thembi in 1969. He was not allowed to attend their funerals.

On 31st March 1982 Nelson Mandela was transferred to pollsmoor prison in capetown with Sisulu, Mheaba and Mlangeni. When he returned to the prison in November 1985 after prostate surgery Nelson Mandela was held alone. Justice Minister Kobie Coestee visited him in hospital. Nelson Mandela immersed in official talks to end white minority rule and in 1991 was elected ANC president to replace his ailing friend Oliver Tambo. In 1993. He won the Nobel prize and on 27th April 1994 he voted for the first time in his life.

On 10th May 1994 he was known as south Africa's first democratically elected President. On his 80th birthday in 1998 he married Graca Mechel. his 3rd wife.

Ture to his promise Mandela stepped down in 1999. He continued to work with the Nelson Mandela Children's fund he set up in 1995 and established the Nelson Mandela foundation and the Mandela Rhodes foundation. In April 2007 his grandson Mandla Rhodes foundation became head of the Mvezo Traditional council at a ceremony at the Mvezo Great place.

Nelson Mandela Never wavered in from his devotion to democracy, equality and learning. Despite terrible provocation, he never answered racism with racism. His wife has been an deprived; to all who are opposed to oppression and deprivation. He was South Africa's first black chief executive and the first elected in a fully representative democratic election. His government forced on dismantling the legacy of apartheid through tackling institutionalized racism, poverty and in equality and fostering racial reconciliation. Internationally, Mandela was Secretary General of the Non-Aligned Movement from 1998 to 1999.

Mandela was a controversial figure for much of his life. Denounced as a Marxist terrorist by critics he nevertheless gained international acclaim for his activism, having received more than 250 honours, including the 1993 Nobel peace prize, the US presidential Medal of freedom, the Soviet order of Lenin and the Bharat Ratna. He is held in deep respect within South Africa, where he is referred to by his Xhosa clan name, Modiba or as Tata ("FATHER") he is often described as "the father" of the nation"

"No one in my family had never attended school. On the first day of school my teacher, Miss Mdingane gave each of us an English name. This was custom among Africans in those days and was undoubtedly due to the British bias of air education. That day, Miss. Mdingane told me that my new name was Nelson. Why this particular name I have no idea"

- Mandela 1994

In December 1994, Mandela's autobiography 'Long walk to freedom' was finally published. In 1994. He attended 49th conference of the ANC in Bloemfontein.

Mandela was a private person who often concealed his emotions and confided in very few people. Privately he lived an austere life, refusing to drink alcohol or smoke and even as president made his own bed although was renowned for his mischievous sense of humour. He was known for being both stubborn and loyal and at times exhibited a quick temper. In describing his life. Mandela stated that "I was not a messiah, but an ordinary man who had become a leader because of extraordinary circumstances.

In November 2009 the United Nations General Assembly proclaimed Mandela's birthday, 18th July as "Mandela Day", marking his contribution to the anti-apartheid struggle.

He died at his home in Johannesburg on 5th December, 2013.

SCHOOL LIFE

Tejashri Tanaji Vichare

(B.Sc.-I)

Most irritating moments

- morning...Alarm

Most Difficult Task

- To find socks

Most dreadful Journey

- Way to class

Most Tragic moments

- Surprise Test in 1st Period

Most lovely Time

- Meeting friends

Most wonderful news

- TEACHER IS ABSENT

A COUNTRY FOR NO WOMAN

..... *Manoj Dhanaji Misal* (B.Sc.- I)

“Position of women in India society.

A woman is the part of Indian family. She is the backbone of the family. She is the caretaker of the family. The role of a woman is very important and significant in the family. She is mother, she is sister, she is wife, she is child. also grand mother and what not ? She plays every supporting role in the family. She is continuous force of love in the Indian family, In other words, she is goddess Laxmi, Saraswati, Parvati, Durga and any important form of India goddess. Her every role is glorified and appreciated by man in every age. This theory of submission is the highlighting feature of her life. She is a symbol of love and sacrifice. She is mainly responsible for creation of man. It means that family is incomplete without the existence of woman. Woman is a complete concept. The word woman includes “Man”. It means that’s, man’s life without woman is incomplete. Such is the importance of woman in Indian society as well as in any society.

Present condition of women in Indian Society.

Present condition of women in Indian society is very sadening. Throughout the ages, the life of women in Indian society is always looked down and underestimated. She is always considered as secondary part of Indian society. In order to understand the basic problems of

women you have to go into the socioeconomical structure of the society. She is the backbone of the family, caretaker of the family. and mainly responsible for the creation of man. It means that man’s life’s without women is incomplete yet we always used to exploit her in various ways.

It is said that she is a slave in the hands of her own parents in her childhood, she is a slave in the hands of her husband in her prime of youth, she is a slave in the hands of her own children in her old age. Where is freedom for her ? She is born as a slave, leads her life as a slave and dies as a slave. Such a life is the reality of woman in Indian society. The woman has to face many problems in her life. She is the victim of traditional evils and customs, such as –

Child Marriage :

Child marriage is one of the traditional evil of Indian society. According to Indian law, girl should marry after the completion of eighteen years and boy should marry after the completion of twenty one years but in the orthodox ancient Indian society, the marriage was made when child was infant in the cradle only. Ultimately, it leads to become a child-mother, birth of abnormal children. Yet, this traditional evil has still not died. To some extent, especially in the tribal community, people follow this tradition now a days also. This traditional evil must be stopped.

Infanticide

The problem of infanticide in the life of woman is very serious. Any woman who is married or unmarried is forced to abort the infant in the womb especially when the girl child is growing up in the womb of the woman.

They are killed by misusing the medical techniques. Science which is blessing for man but it is a curse. She is treated like a machine to produce children or kill them in the womb.

Child Killing :-

Our history shows, woman is killed, in various forms of life. When girl child is born, the infant is thrown into the waste water and is killed mercilessly. This is called child killing system.

Psychological Exploitation

Woman is always considered as a secondary part of Indian society. Especially the life of widow is very horrible. If a widow is survived inspite of whole problems, she has to lead a different life. She has to remove her hair first, she has to wear white saree throughout her life. She should always live in a separate, isolated room. She should not eat fresh food. She should be served stale food. She should not come in front of man.

This is nothing but a sort of slow poisoning. The arrangement is made in such a way, that she should die either in frustration or of disease like T.B. Animiya etc. It is wonderful system created by males to finish the life of

women. Such is the pitable condition of Indian women.

But now time is changed she is educated in time day by day, she has acquired each and every field. Yet she is not fully free in society. She is not treated equally like man in the society. When we analyse the socioeconomic and cultural condition of society, there are many problems still prevalent in her life. She is she victim of her parent's choice even today. She has no choice in regard to her husband. If any educated girl makes intercaste marriage, the parent boycott over her family.

The educated women are also not free to express their ideas in the family as well as in the society. The right to motherhood is not at all given to her. Woman has no choice to give birth to a child a per her own wish.

Even marriage is also a legalised prostitution imposed on her. She is forced to abort the female child by her husband and her family.

Rape and sexual Harassment

Rape and sexual harassment is the most serious problem for women. The people who rape on the innocent girls as well women i.e. must be hanged. They must be crucified in the public place.

New Delhi is our capital city. I would like to comment Delhi as a 'Rape capital' of our Nation. On 16th Dec. during 10.00 pm. four male-devils molested, a twenty three years old an innocent medical girl student in moving bus. After rape, they beated her by the steel rod.

Finally, they threw out her body from

moving bus. The victim girl fought against death near about sixteen days in New Delhi. Finally she closed her eyes on 29th December in Singapore. This is just an example how women are raped? One of the NGOs (Non Govt. Organisation) they made a survey of 2011-12 about exploitation of women. Throughout the survey they concluded that, after every twenty minutes one woman is raped by crooks.

There is no need to go New Delhi, the guilty crimes like rape happen in rural areas also. My native is Nipani, just a small city near about, 20,000 population.

A month ago a seventeen years young boy abducted nine year old school girl and made a rape attempt on her but that girl strongly opposed him and fled herself in wounded condition. I want to show by this example even village girls and school girls are also not safe. Now a days, it is a need to pass a strong bill in the parliament which will prevent the sexual harassment of women.

A Happy Family of English Grammar

Collection - Miss. Rohini S. Patil
(M.A.-II)

In the linguistic world we find English grammar family living in perfect harmony with each other.

The head of the family, the husband, is named as "Noun while wife, is named as verb". So naturally verb is the life partner of 'Noun'.

They have 2 sons and a daughter. The elder son takes the father's place, when he is ailing, and so is called 'Pronoun'. The younger son is Adjective because he always likes to describe things in a poetic manner. Of course he is a poet. The sister is named Adverb as she always sings glories of her mother. The mother and daughter are always on good terms.

This family has a servant who is like a joker. He always makes laughs. His name is 'interjection.' He amuses all, so all love him 'Noun' has a Brother in law. His name is 'preposition'. He always helps noun by showing him, his position in life.

They have a family friend, named conjunction. He is a frequent visitor but does not carry any scattered Articles. Though they are lying everywhere in the house.

Thus, all these together enjoy their life and are Happy Members of grammar.

The Art of Music

✍..... *Manisha Naryan Nilave* (M.A.- I)

Music plays a vital role in the religious, social and artistic life of the people. Music is the art of creating or performing tunes. It was considered to be a Silpa, the knowledge of which was essential for a cultured man. It was said in past that the man, who knows nothing of literature, music and art, was 'nothing but a beast without the beast's tail and horns. The origin of music in India is the south the Sama Veda' which was chanted in a regular fashion and was practiced by the Brahmans. It was flourished further from the time of Bharata's Natya Shastra which was composed by an anonymous author before the christain era. Indian music is based mainly on rhythm. The basic scale of Indian Music is, heptatonic and its seven notes are called Shadaja (Sa), Rshabha (re), Gandhara (ga), Madhyama (ma), Panchama (Pa), Dhaivata (dh) and Nishada (ni)

Besides the drama, raga and tala there are the two main tunetypes of Indian music, particularly classical music. There are 6 basic ragas and 36 raginis personified as wives of the masculine ragas. Ragas are classified according to time which is suitable for each. Thus Bhavirava is the raga of dawn, Mega of morning, Dipaka and Saranga of afternoon, Kausika and Hindola of night. The tune is sustained by one or more drone notes and by drumming.

The tala or system of musical time, after, Raga, is the next important element of Indian

music. The musician could choose his raga and tala, starting from a melody that would elaborate his theme in the rapid ornamentation.

Indian music is a reflection of her racial, linguistic and cultured variety and a good deal of its functional, being associated with the events of everyday life ranging from birth to eath. Indian people preferred the throaty type of singing, which is more natural, as they do in the present day. The singing voice was often treated as a musical instrument.

Yet 4 great variety of musical instruments were freely used. The chief musical instrument was vina. But in classical period the vina went out of fashion and its place was taken by lute with a perfect, shaped body. This instrument can be tuned to a pitch convenient to the signer or instrumentalist. It is played still in South-East Asia where Indian music has disappeared practically. Flutes and reedpipes were widely used as were used smaller drums. Larger drums were used for state occasions and there was a wide range of cymbals, gongs and bells.

In India, Dance, like music, was a favourite recreation and pastime, not only the royal countries and rich people but by the common people. Like music, dance was also functional as well as classical. This is a short history of music in India.

THE MOST PRECIOUS DIAMOND EVER IS....

Collection - Miss. Ruksar Khalifa

(B.Com.-I)

A person who is a goddess for me
Field me nine months in her belly you see
Given me birth to experience the outside world
The Sorrow, sadness and the glee.
So very mature and responsible
That's what she wants me to be
certainly I will fulfill her wish
Because the flower being she,
The honey bee is me.
She is the light of achievement
The queen of the family
She is so positive about me
So she sets all things timely
She is my passion of course
My only possession I will bother
I love her so much
Because she is a true lady
MY MOTHER.

MOTHER

Collection - Mozida N. Arab

(B.Com.-I)

Oh ! mother ! I salute you,
You are a super woman !
What can the world be
without you ?
Fro you is life, from you is care
You are divine, with all
You share
So much pain you do bear
Just for your child, for whom you care
you are god, you are love
you are all for your child
Oh mother ~ I salute you.
I thank you for all your gifts
Oh Mother ! Oh Mother ! Oh Mother !

TENSION

Shivani P. Patil

(B.Sc.-I)

The moment you are in tension
You lose your attention
Then you are in total confusion
Then you will spoil the personal relation
Ultimately you won't get co-operation
Then you will create complication
Then your BP may also rise
You will put an end to your life
Caution, so you will have to do meditation
Because, life is challenge – meet it.
Life is duty – perform it
Life is aim – achieve it
And life is very beautiful – feel it

A SMILE

Miss. Hina I. Mokashi

(B.Sc.-I)

Smile is the lighting system of face

Cooling system of heart

Charging system of mind

So keep smiling always

Smiling gives up freshness

And remove all our sadness

We must have a smile as

Big as a river Nile

A smile is a treasure and

Also gives up pleasure

So always smile all the while.

MIND

Miss. Ashlesha L. Patil

(B.Sc.-I)

Mind is a bird

Flying in the world

Here and there

there and here,

without any care

It is a house of thought,

Mixture of cool and hot,

everything try to catch

one the spot.

It is a deep

difficult to keep,

and one who keeps it

will become so sweet.

LIFE

Life is journey, complete it

Life is a love, enjoy it.

Life is a promise, fulfil it.

Life is a beauty, praise it.

Life is a puzzle, solve it.

Life is a goal, achieve it.

EXAMINATION

Collection- Miss. Deepa Patil

(B.Sc.-I)

Oh ! my dear examination

I have made no preparation

I am terribly afraid of you

Kindly tell me what to do

You are early, I am late

I am daily losing my weight

Oh ! go away, go away, you must,

let me learn my lesson first

So where you like, but leave my room,

otherwise, I will use my broom.

You have disturbed my silence sleep,

you are sure to make me weep.

On ! I shall not bother about you,

Even if I get zeros just a few !

A TRIBUTE TO TEACHER

Miss. Yogita A. Ghorpade

(B.Sc.-III)

Teacher is like a LAMP

Who gives us to light for knowledge

Teacher is like a FLOWER

Spreading the perfume for education

Teacher is like a CAPTAIN

Who shows the direction to our life's ships

Teacher is like a PILLAR

Who supports the building of progress

Teacher is like a GARDENER

Who cultivates good qualities in students.

Teacher is like a MOTHER.

Who gives equal love to his students.

TIME FOR EVERYTHING

Miss. Manisha Shewale

(B.A.-II)

Take time to work
 It is the price of success
 Take time to think
 It is the source of power
 Take time to play
 It is the secret of perpetual youth
 Take time to read
 It is the foundation of wisdom
 Take time to be friendly
 It is the road to happiness
 Take time to drama
 It is hitching your wagon to star
 Take time to love
 It is the priviledge of the god
 Take time to serve
 Life is too short to be selfish
 Take time to laugh
 It is the music f the soul.

JUST FOR HAPPY LIFE

Susmita S. Ghorpade

(B.Com.-I)

Believe in yourself
 But don't be overconfident
 Be satisfied
 But know that you can always improve
 Accept love graciously
 and always be ready to give more.
 Be modest in victory and success
 and courageous in defeat
 Give comfort and security to others and glad
 just for being
 the wonederful person that you are.

OUR ACCOUNTANCY IN LIFE

Miss. Nutan D. Patil

(B.Com.-III)

Birth is our	:	Opening stock
Behaviour is our	:	Journal entry
Thinking is our	:	Leger posting
Character is our	:	Capital
Heart is our	:	Fixed Assets
Rights are our	:	Current Assets
Duties are our	:	Liabilities
Ideaas are our	:	Intangible assets
Views are our	:	Personal liabilities
Soul is our	:	Goodwill
Mind is our	:	Bank Balance
Knowledge is our	:	Investment
Marriage is our	:	Adjustment
Happiness is our	:	Profit
Sorrow is our	:	Loss
Good things we should	:	Appreciate
Bad things we should	:	Depreciate
Human Relationship is our:	:	Balancesheet
Death is our	:	Closing stock

WORDS OF WISDOM

Anup Kashinath Shintre

(M.Com.-I)

Count your garden by the flowers,
 Never by the leaves that fall
 Count your days by golden hours,
 Don't remember clouds at all
 Count your nights by stars, not shadows
 Count your life with smiles, not tears.
 And with joy on every birthday,
 Count your age by friends, not years

LIFE

Miss. Manisha Shewale

(B.A.-II)

Life is dream
 search of the destination
 full of bright prospect
 with hard labour and sea
 Life is sea
 made of waves,
 difficult to pass
 but struggle lot
 To see the coast
 Life is a flower
 smiling today
 But dying tomorrow
 perfume left of small
 Life is golden gift
 given by the god
 worship the work
 to shine like star.

Swarga and Naraka

Miss. Shubhangi Chikholkar

(B.Sc.-I)

What is Swarga?

American Salary
 British House
 Chinese Food and
 Indian wife !!!

What is Naraka?

American wife
 British food
 Chinese House and
 Indian Salary !!!

PUZZALE

Miss. Shalan Malavi

(B.A.-II)

Life is good not bad
 God is bad, B'cos
 Give life sad
 Still life is glad
 Life is song not wrong
 Wrong is man B'cos
 Not understanding
 Life is fun song.
 When come in life
 Be faithful with wife B'cos
 Life is puzzale
 But play it like Gazzal.

The Best Dad in the World

Miss. Susmita S. Ghorpade

(B.Com.-I)

You are the window through
 Which I perceived and understood
 the beauty in my world
 when I was a little Girl
 I watched how well you dressed
 how you spoke and
 gracefully walked
 And my heart was filled with pride
 Many changes have happened
 but Dad, you still remain
 My role model, the most
 beautiful I know
 You are the best Dad in the World !

Learning is A Life Long Process

Mozida N. Arab (B.Com.-I)

One never stops learning in life. Myopic are those who presume that all learning is over the moment you leave the college or get a degree for learning starts even before you are born. In fact the real learning starts only after we leave the campus for the lessons that the book of life teaches are inexhaustible. Education is that what remains once you forget everything thought in schools and colleges.

A great Soul like Gandhiji never stopped learning from the trials and vicissitude of life. For him, the entire life was a battle and he tried to battle with every challenge and adversity in life. He was not a coward to run away from himself and the obstacles all across his path.

“Great work requires great persistent effort for a long time.”

Who is a thinker? He is the one who thinks and learns all the while and seeks to act upon what he considers best for humanity.

Mother Teresa embodied the essence of this truth and sacrificed her life serving God by serving the suffering humanity in almost every part of the world. Her missionaries of charity saw the living God in every dying man and woman. She learnt through experience that man may not be hungry for bread, but hungry for love and compassion.

All these great people learnt that serving for humanity was the best prayer to God. Bill Gates, born in 1955, who attended Harvard, but left the world's leading education center without graduating, learnt and worked a computer more than anyone else and rose to become the richest man in the world. He learnt more about business than anyone.

My 'A' to 'Z' Friends

Shubhangi Chikholkar

(B.Sc.-I)

A	-	All friends
B	-	Best Friends
C	-	Close Friend
D	-	Dear Friend
E	-	Ever Friend
F	-	Familiar Friend
G	-	Good Friend
H	-	Helping Friend
I	-	Innocent Friend
J	-	Joyful Friend
K	-	Kind Friend
L	-	Lovely Friend
M	-	My Friend
N	-	Naughty Friend
O	-	Only Friend
P	-	Personal Friend
Q	-	Quiet Friend
R	-	Rare Friend
S	-	Special Friend
T	-	Thinking Friend
U	-	Understanding Friend
V	-	Valuable Friend
W	-	Wonderful Friend
X	-	Excellent Friend
Y	-	Young Friend
Z	-	Zealous Friend

So my friends are "A to Z"

प्राध्यापक कार्य वृत्तांत

शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय
गडहिंगलज, जि. कोल्हापूर.

☐ प्रा. डॉ. एस. के. नेलें	☐ प्रा. डॉ. आनंद कुंभार
☐ प्रा. व्ही. बी. कुरळे	☐ प्रा. एन. बी. एकिले
☐ प्रा. सौ. स्मिता अ. मुजुमदार	☐ डॉ. संतोष माने
☐ डॉ. एस. डी. पाटील	☐ प्रा. डी. टी. आचार्य
☐ डॉ. बी. डी. अजळकर	☐ प्रा. रंगराव पांडूरंग हेंडगे
☐ प्रा. डॉ. मनमोहन राजे	☐ प्रा. डी. पी. खेडकर
☐ प्रा. अशोक मोरमारे	

संभाजीराव माने साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय,
गडहिंगलज, जि. कोल्हापूर.

- प्रा. प्रकाश भोईटे

प्रशासकीय कर्मचारी

- श्री. एस. आर. शहापूरकर
- श्री. के. टी. कुंभार
- श्री. ए. एम. पोवार
- श्री. पी. बी. नडगेरी

विभागीय कार्य वृत्तांत

- ▶ ग्रंथालय
- ▶ शिवायन भिक्तीपत्रक
- ▶ महिला अन्याय निवारण व लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती
- ▶ निबंध, वक्तृत्व व काव्यस्पर्धा विभाग
- ▶ विज्ञान मंडळ समिती
- ▶ सिनिअर क्रीडा विभाग
- ▶ राष्ट्रीय सेवा योजना
- ▶ सांस्कृतिक विभाग
- ▶ राष्ट्रीय छात्रसेना (एन.सी.सी.)
- ▶ स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन विभाग
- ▶ अग्रणी महाविद्यालय कार्यक्रम समिती
- ▶ प्लेसमेंट सेल विभाग
- ▶ विवेकवाहिनी समिती
- ▶ युवक महोत्सव समिती
- ▶ शिवराज (नियतकालिक)
- ▶ बी.सी.ए. विभाग
- ▶ बी.बी.ए. विभाग
- ▶ ज्युनिअर क्रीडा विभाग

शिवराज कला, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज प्राध्यापक : कार्य वृत्तांत

प्रा. डॉ. एस. के. नेलें

(वनस्पतीशास्त्र विभाग)

१. राष्ट्रीय बालविज्ञान परिषदेच्या तालुकास्तरीय शिक्षक प्रशिक्षण कार्यशाळेत 'ऊर्जा-निर्मिती आणि बचत' या विषयावर व्याख्यान (३१ जुलै २०१३)
२. पद्मभूषण डॉ. वसंतदादा पाटील महाविद्यालय तासगांव येथे दि. १७/७/२०१३ रोजी शिवाजी विद्यापीठामार्फत विषय सलग्नता सदस्य म्हणून काम केले.
३. डॉ. रंजन गर्गे, औरंगाबाद यांचे शिवराज कॉलेज येथे दि. १ ऑगस्ट २०१३ रोजी 'नेतृत्व गुण व संवाद कौशल्य' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन.
४. भैरवनाथ विद्यालय बड्याचीवाडी येथील विद्यार्थ्यांसाठी पक्षी निरीक्षण व जंगलवाचन कार्यक्रमाचे आयोजन व मार्गदर्शन.
५. केंद्रशाळा भडगांवच्या विद्यार्थ्यांसाठी भडगांव-गुडाई परिसरात पक्षी निरीक्षण व निसर्गभ्रमण कार्यक्रमाचे आयोजन व मार्गदर्शन.
६. मातोश्री बयाबाई श्रीपतराव कदम कन्या महाविद्यालय, कडगाव येथे Recent Trends in Biodiversity and Environmental Science या राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभाग व संशोधन लेखप्रसिद्ध दि. ३ व ४ ऑक्टोबर २०१३.
७. शिवाजी विद्यापीठ शिक्षक संघटना पुरस्कृत 'खाजगी विद्यापीठे व शैक्षणिक गुणवत्ता' या विषयावरील एक दिवसीय राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभाग. (दि. ३ ऑक्टोबर, २०१३)
८. 'राष्ट्रीय वन्यजीव सप्ताह' निमित्त गडहिंग्लज तालुक्यातील दहा केंद्रावर तसेच निपाणी व संकेश्वर या ठिकाणी शालेय विद्यार्थ्यांसाठी चित्रकला स्पर्धेचे आयोजन. (दि. ३० नोव्हेंबर २०१३)
९. केदारी रेडेकर आयुर्वेदिक महाविद्यालय, गडहिंग्लज येथे हर्बल गार्डन मध्ये असणाऱ्या औषधी वनस्पतींची ओळख व माहिती करून दिली.
१०. शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर व गोपाळकृष्ण गोखले कॉलेज कोल्हापूर यांचे संयुक्त विद्यमाने आयोजित एक दिवसीय 'Avishkar-orientation programme' कार्यशाळेत सहभाग. (दि. ९ डिसेंबर, २०१३)
११. 'आविष्कार-२०१३-१४ संशोधन महोत्सव' मध्ये भारती विद्यापीठाच्या कॉलेज ऑफ इंजिनिअरींग कोल्हापूर येथे संशोधन प्रकल्पाचे सादरीकरण. शिवराज कॉलेजमधील चार विद्यार्थ्यांचा सहभाग. (दि. २३ डिसेंबर, २०१३)
१२. दि. २३ ते २७ डिसेंबर २०१३ अखेर मराठी विज्ञान परिषद मार्फत तालुक्यातील दुर्गम भागातील पाच शाळेमध्ये 'विज्ञान वाहिनी, पुणे' यांचे कार्यक्रमाचे आयोजन. (कुमरी, कवळीकट्टी, खणदाळ, कौलगे व बड्याचीवाडी)
१३. 'युवा निर्धार परिषद २०१४' कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय गडहिंग्लज, समाजवादी प्रबोधिनी गडहिंग्लज व अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती गडहिंग्लज यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित युवी निर्धार परिषद-२०१४ मध्ये सहभाग. (दि. ४ जानेवारी २०१४)

१४. शिवराज कॉलेज गडहिंग्लज वाणिज्य विभाग आयोजित चर्चासत्रात सहभाग.

१५. राष्ट्रीय विज्ञान दिन २०१४ च्या निमित्ताने शालेय विद्यार्थ्यांसाठी निबंध स्पर्धा, प्रश्नमंजूषा स्पर्धांचे आयोजन (दहा केंद्रावर) दि. ८ व २२ फेब्रुवारी, २०१४

१६. पार्वतीशंकर विद्यालय उत्तूर व मराठी विज्ञान परिषद, गडहिंग्लज यांचे संयुक्त विद्यमाने आयोजित १० व्या 'बाल विज्ञान संमेलनात' संमेलन अध्यक्ष म्हणून निवड व व्याख्यान (दि. १७ व १८ फेब्रुवारी २०१४)

१७. रवळनाथ विद्यालय कुमरी येथे 'पक्षी निरीक्षण व निसर्गभ्रमण' कार्यक्रमाचे आयोजन (दि. २१ फेब्रुवारी २०१४)

१८. राष्ट्रीय विज्ञान दिन २०१४ च्या निमित्ताने शिवराज कॉलेज गडहिंग्लज येथे 'वनस्पतीशास्त्र विभाग व उपजिल्हा कृषी अधिकारी, कृषी प्रशिक्षण केंद्र' आरभावी, जि. ब्रेळगांव यांचे 'कृषी क्षेत्रातील बदलते तंत्रज्ञान' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन. (दि. २८ फेब्रुवारी २०१४)

१९. कृषी संशोधन केंद्र गडहिंग्लज येथे 'कृषी वसंत प्रदर्शन २०१४' नागपूर अंतर्गत व्हिडीओ कॉन्फरन्सच्या माध्यमातून बी.एस्सी. भाग-१ व २ च्या २५० विद्यार्थ्यांना विविध विषयावर व्याख्यानांचे लाभ घडवून आणले. (दि. १२ व १३ फेब्रुवारी २०१४)

२०. 'वनस्पतीशास्त्र विभाग व विज्ञान मंडळ' यांचे संयुक्त विद्यमाने डॉ. आर. व्ही. गुरव, वनस्पती शास्त्र विभाग शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांचे 'भारताची जैवविविधता' या विषयावर शिवराज कॉलेज येथे व्याख्यानाचे आयोजन.

प्रा. व्ही. बी. कुरळे

रसायनशास्त्र विभाग

१. यशवंतराव चव्हाण इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, सातारा येथे बी.एस्सी. भाग-१ वर्गाच्या अभ्यासक्रम नूतनीकरण 'New Revised Syllabus in Chemistry' या विषयावर शिवाजी विद्यापीठामार्फत आयोजित केलेल्या कार्यशाळेमध्ये १४ ऑगस्ट २०१३ रोजी सहभाग.
२. शिवजी युनिव्हर्सिटी टिचर्स असोसिएशन (SUTA) मार्फत आयोजित केलेल्या 'Private Universities and Quality of Higher Education' या विषयावरील राष्ट्रीय शिबिरामध्ये डॉ. बापूजी साळुंगे स्मृती सभागृह, कोल्हापूर येथे दि. ६ ऑक्टोबर २०१३ रोजी सहभाग.
३. शिवजी युनिव्हर्सिटी टिचर्स असोसिएशन (SUTA) मार्फत आयोजित केलेल्या 'Quality of Higher Education and Kakodkar Report' या विषयावरील राष्ट्रीय शिबिरामध्ये कमला कॉलेज कोल्हापूर येथे दि. २ सप्टेंबर २०१२ रोजी सहभाग.
४. मातोश्री बयाबाई श्रीपतराव कदम कन्या महाविद्यालय, कडेगाव, जि. सांगली येथे UGC न्यू दिल्ली आयोजित Global Warming (Climate Change) या विषयावरील राष्ट्रीय परिसंवादांमध्ये दि. ६ व ७ फेब्रुवारी २०१४ रोजी सहभाग.

Dr. Smita Anant Mujumdar

(Associate Professor, Dept. of English)

1. National Seminar (English)
at Shivaji Vidyapith
(March 2013)

Sub. "A Comparative Study of Life, Work and Comic Vision of R. K. Narayan of P. L. Deshpande.

2. Inter National Seminar (English)
Higher Education & Research Society Pune
Sub. Interpreting, Diasporic Identity, Culture and Trend in Indian Context. (6, 7 - 2013)
3. National Seminar (English)
at Sadguru Gadage Maharaj College, Karad
Sub. Salman Rushdie's Midnights children :
Blending & Allegory History and fantasy in
Post-Modern Structure.
4. National Seminar -
at Mahavir Jain Adhyaan Shivaji Vidyapith
Sub. : Aparigraha : Guiding Principle to
Contentment (28/29 Jan. 2014)
5. Seminar/Conference by SUETA at V. C.
College Karad
Sub. : English for Specific Purpose.
6. Interpreting Diasporic Identity, Diasporic
Culture and Trend In Indian Context
**A Peer Reviewed International
Journal**
Vol. 1 Issue 1 Oct. 2013
7. The Concept of Epic Drama & Alienation
Theory & Tamasha Art in Marathi Theatre :
A Comparative Story Study.
Lapsi Lazuli & International - Online

Journal of Literature Spiring Issue Val.-1 No.1
Pune. (2013)

8. Spiritual Conflict in R. K. Narayan's Major
Novels : A Comparative Study.
Critical Essays on Indian Writing in English
ISBN 978-81-7625-918-7 Sarup Book Pub-
lisher PVT. Ltd. ND (2014)

डॉ. एस. डी. पाटील

(रसायनशास्त्र विभाग)

१. महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व
प्रशिक्षण परिषद, पुणे येथे वर्ग व अधिकारी
प्रशिक्षण वर्गात 'कार्य संस्कृती' या विषयावर व्याख्यान
२. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय गडहिंग्लज व
राजा शिवछत्रपती महाविद्यालय महागाव येथे अग्रणी
महाविद्यालय योजनेअंतर्गत व्याख्यान.
३. राजर्षि छत्रपती शाहू महाविद्यालय कोल्हापूर येथे 'रिसेंट
ऑडव्हान्सेस इन ऑर्गॅनोमेटॅलिक केमिस्ट्री' या
विषयावरील राष्ट्रीय परिसंवादन पोस्टर स्पर्धेसाठी
परीक्षक.
४. सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड, र. भा.
मांडखोलकर महाविद्यालय, चंदगड इ. ठिकाणी
व्याख्यान.
५. 'शोध सामर्थ्याचा' ही अभ्यास तंत्रविषयक सहा
व्याख्यान.
६. स्वामी विवेकानंद सार्थशली महोत्सवानिमित्त 'स्वामी
विवेकानंद' या विषयावर व्याख्यान.
७. दै. सकाळ मार्फत बेळगाव येथे 'करिअर' विषयक दोन
व्याख्यान.
८. विद्यांगण, योगानंद इ. स्मरणिकासाठी तसेच दै.
लोकमत, दै. सकाळसाठी विशेष लेखन.
९. अध्यक्ष, एथिकल कमिटी कै. केदारी रेडेकर आयुर्वेद
महाविद्यालय, गडहिंग्लज.
१०. उपाध्यक्ष, नेसरी वाचन मंदिर.

डॉ. बाळासाहेब अजळकर

(सहयोगी प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग)

Papers Published in Proceedings / Conference / Symposium

1. Patil K. N., Ghevade S. S. & Ajalkar B. D. National (DDD-2013) ISBN : 978-93-5126-349-4
Phytochemical Extraction & Screening : A Review
Devchand College, Arjunngar - 6-7 Sept. 2013
2. Miss. Joshi, Kulkarni K. S. & Ajalkar B. D. National (DDD-2013) ISBN : 978-93-5126-349-4
Multifunctional Mesoporous silica Nanoparticle for drug applications
Devchand College, Arjunngar - 6-7 Sept. 2013
3. Ajalkar B. D., Chigare P. S. & Bhosale P. N. International (EHBCSN-2013)
Synthesis & Study of Physico-chemical Properties of nanocrystalline (Mo:SbS₂) Thin Film. Shivaji Mahavidyalaya, Barshi - 28-30 Dec. 13
4. P. S. Chigare, B. D. Ajalkar & P. S. Patil International (EHBCSN-2013)
To Study of Nanostructural Properties of Spray Deposited Tungstan doped in Tin oxide Thin Films.
Shivaji Mahavidyalaya, Barshi - 28-30 Dec. 13
5. सावित्रीबाई फुले स्मृती दिनानिमित्त महिलांसाठी बुद्धिबळ स्पर्धेचे आयोजन दि. ३/१/२०१४ रोजी सावित्रीबाई स्पोर्ट्स अॅकॅडमीवतीने.
6. P. S. Chigare, B. D. Ajalkar & P. S. Patil International (icaams-2014)
Effect of Tunstgan Doping on Electrochromic Performance of tin oxide thin films.
7. Miss. Joshi, Kulkarni K. S. & Ajalkar B. D. Nation Symposium (RTCNS-2014)
Synthesis, Characteri-sation and Pharamacology of 2-Substituted Benzimida-zole Derivatives
Shivaji University, Kolhapur. Dept. Chem. 17-18 Jan. 2014.
8. Miss. Joshi, Kulkarni K. S. & Ajalkar B. D. Nation Global Warming-14 (ISBN:978-93-5156-228-3)
Change in Climate, Causes and Mitigtion of Global Warming.
Kanya Mahavidyalay, Kadegaon. 6-7 Feb. 2014.

प्रा. डॉ. मनमोहन राजे

(मराठी विभाग)

१. फुले, शाहू, आंबेडकर स्पेशल थॉट्स फौंडेशन बेळगाव आयोजित 'राजर्षी शाहू

महाराज : व्यक्ती आणि कार्य' ह्या विषयावर कन्नड साहित्य भवन बेळगाव येथे दि. २६ जून २०१३ रोजी व्याख्यान संपन्न.

२. महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती आणि विवेकवाहिनी समितीमार्फत कोल्हापूर येथे दि. १ ऑक्टोबर २०१३ रोजी संपन्न झालेल्या शिबिरात सहभाग.

३. देशभक्त आनंदराव बळवंतराव नाईक आर्ट्स, कॉमर्स आणि सायन्स कॉलेज, यशवंतनगर, चिखली, जि. सांगली ह्यांनी आयोजित केलेल्या दि. ४, ५ ऑक्टोबर २०१३ रोजीचय राष्ट्रीय चर्चा सत्रामध्ये 'यशवंतराव चव्हाण आणि त्यांचे कौटुंबिक जीवन' ह्या विषयावर शोधनिबंधाने सादरीकरण.

'यशवंतराव चव्हाण आणि त्यांचे कौटुंबिक जीवन' ह्या विषयावरील शोधनिबंध ISBN ९७८-८१-९२७२११-८-७ मान्यताप्राप्त अंकामध्ये प्रकाशित.

४. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथील मराठी विभागाने २० जानेवारी, २०१४ रोजी आयोजित केलेल्या 'पीएच.डी., एम.फील. मार्गदर्शक व विद्यार्थी मार्गदर्शन कार्यशाळेस' उपस्थिती.

५. कोहिनूर आर्ट्स, कॉमर्स आणि सायन्स कॉलेज, खुलताबाद, जि. औरंगाबाद येथे दि. १७, १८ फेब्रुवारी २०१४ रोजी संपन्न झालेल्या राष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये 'मराठी कथा : मुरळीच्या अनिष्ट प्रथेतील स्त्रीची मानसिकता' ह्या विषयावर शोधनिबंध सादर. 'मराठी कथा : मुरळीच्या अनिष्ट प्रथेतील स्त्रीची मानसिकता' ह्या विषयावरील शोधनिबंध ISBN ९७८-९३८२५०४-५०-४ ह्या मान्यताप्राप्त अंकामध्ये प्रकाशित.

६. कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज येथे विवेकवाहिनी मार्फत दि. ४ जानेवारी २०१४ रोजी संपन्न झालेल्या युवा निर्धार परिषदेत सहभाग.

७. अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत 'भाषेची व्यावसायिक उपयोगिता' ह्या विषयावरील दि. १४ फेब्रुवारी २०१४ रोजीच्या कार्यशाळेत सहभाग.

८. 'गावचा सरपंच' ह्या २०१३ मधील दिवाळी अंकामध्ये 'परवड' शीर्षकाची कथा प्रकाशित.

प्रा. अशोक मोरमारे

(मराठी विभाग)

१. दि. ४ व ५ मे २०१३ रोजी शंहीद राजगुरु ग्रंथालय व सार्वजनिक वाचनालय

• फलोदे, ता. आंबेगाव, जि. पुणे आयोजित पहिल्या राज्यस्तरीय आदिवासी साहित्य सम्मेलनातील परिसंवादात साधनव्यक्ती म्हणून सहभाग.

२. दि. १ ऑगस्ट २०१३ रोजी साहित्यरत्न आण्णाभाऊ साठे अध्यासन केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे 'साहित्यरत्न आण्णाभाऊसाठे आणि सामाजिक परिवर्तन' या विषयावरील राज्यस्तरीय चर्चासत्रात सहभाग.

३. शनिवार दि. २४ ऑगस्ट २०१३ रोजी राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी येथे आयोजित केलेल्या 'बी.ए.भाग-१, ऐच्छिक मराठीचा बदललेला अभ्यासक्रम' या विषयावरील एकदिवसीय शिक्षक प्रशिक्षण शिबिरात सहभाग.

४. दि. २३ व २४ डिसेंबर २०१३ रोजी डी. पी. भोसले कॉलेज कोरेगाव, सातारा येथे 'लोक दैवतांचे सामाजिक, सांस्कृतिक व वाङ्मयीन अधिष्ठान' या विषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्रात 'लोकदैवते आणि लोकमानस' या विषयावर शोध निबंध सादर.

‘लोकदैवत’ या पुस्तकात हा शोधनिबंध प्रसिद्ध.
संपादक प्रा. डॉ. बाळासाहेब चव्हाण. Loktavat
ISBN 978-81-924894-48

५. दि. २३ जानेवारी २०१४ रोजी छत्रपती शहाजी महाविद्यालय कोल्हापूर येथे ‘आदिवासी संस्कृती, लोकला, लोकतृत्य यांची मानसशास्त्रीय अनुबंध’ या विषयावरील एकदिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात आदिवासी लोकतृत्य आणि मानसशास्त्र यांचा अनुबंध या विषयावरील शोधनिबंध सादर.
६. दि. ३१/१/२०१४ व दि. १/२/२०१४ रोजी बी. डी. काळे महाविद्यालय, घोडगाव, ता. आंबेगाव, जि. पुणे येथे आदिवासी लोकसंस्कृती स्वरूप, विकास आणि व्याप्ती या विषयावरील दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात ‘आदिवासी लोकतृत्य स्वरूप आणि व्याप्ती’ या विषयावरल शोधनिबंध सादर. हा पेपर Indian Journals of Research Studies series of International peer reviewed, Indexed by monthly journal मध्ये प्रसिद्ध ISSN-2321-0141(CD-ROM)
७. दि. २८/८/२०१३ रोजी टी. के. कोलेकर कला व वाणिज्य महाविद्यालय नेसरी येथे अग्रणी महाविद्यालय योजनेंतर्गत आयोजित ‘वेळेच व्यवस्थापन’ या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग.
८. दि. २६/२/२०१४ रोजी कला महाविद्यालय, कोवाड येथे अग्रणी महाविद्यालय योजनेंतर्गत आयोजित ‘मूल्याधिष्ठित राजकारण’ या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग.
९. जानेवारी २०१४ मध्ये प्रसिद्ध झालेल्या ‘शौर्यभूमी’ या आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या जर्नलमध्ये ‘आदिवासी चळवळींचा आदिवासी कवितेवरील प्रभाव’ या विषयावरील शोधनिबंध प्रसिद्ध.
ISSN-2319-720X

प्रा. डॉ. आनंद कुंभार

(मराठी विभाग)

१. ‘शौर्यभूमी’ या आंतरराष्ट्रीय त्रैमासिकामध्ये ‘बालकवींच्या कवितेतील निसर्ग’ हा शोधनिबंध प्रसिद्ध. दि. ऑगस्ट-सप्टेंबर २०१३.
२. शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज आयोजित केलेल्या ‘सूक्ष्मअर्थपुरवठा’ (Micro Finance) या विषयावरील दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रातील आयोजनात सहभाग. दि. १७ व १८ जाने. २०१४.
३. रुकडी महाविद्यालयामध्ये मराठी विषयाच्या बदलेल्या अभ्यासक्रमावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग. दि. २४/८/२०१३
४. शिवराज वार्षिक अंकाच्या मराठी विभागाचे सहसंपादन. सन २०१३-१४

प्रा. एन. बी. एकिले

(हिंदी विभाग)

१. शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज में २४ सितंबर २०१३ को ‘समाज प्रबोधन के लिए पथनाट्य’ इस विषय पर आयोजित एकदिवसीय कार्यशाला में सहभाग ।
२. अकॅडमीक स्टॉफ कॉलेज, नॉर्थ बंगाल विश्वविद्यालय, सीलीगुरी, दार्जिलिंग के द्वारा आयोजित उद्बोधन कक्षा में सहभाग । तिथि ४ दिसंबर से ३१ दिसंबर २०१३ ।
३. डॉ. घाळी महाविद्यालय, गडहिंग्लज में १३ फरवरी २०१४ को ‘वॉटर मॅनेजमेंट’ इस विषय पर आयोजित एकदिवसीय कार्यशाला में सहभाग ।
४. शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज में १४ फरवरी २०१४ को ‘भाषा की व्यावसायिक उपयोगिता’ इस विषय पर आयोजित एकदिवसीय कार्यशाला में सहभाग ।
५. विश्वविद्यालय अनुदान आयोग एवं शिवराज महाविद्यालय गडहिंग्लज के संयुक्त तत्वावदान में ‘मायक्रो फायनान्स इन इंडिया’ इस विषयपर आयोजित राष्ट्रीय संगोष्ठी में सहभाग । तिथि १७, १८ जनवरी २०१४
६. शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज के वाडू:मय मंडळ विभाग के ओर से आयोजित समारोह में ‘साहित्य और समाज’ इस विषयपर व्याख्यान । तिथि ८ मार्च २०१४

डॉ. संतोष माने

(हिंदी विभाग)

१. डॉ. जे. पी. नाईक महाविद्यालय उत्तूर में १४ सितंबर हिंदी दिन के अवसर पर प्रमुख अतिथी.
२. कन्या महाविद्यालय मिरज और महाराष्ट्र हिंदी परिषद अंतर्गत संगोष्ठी में इक्कीसवीं सदी की महिला रचनाकार इस विषय में आलेख प्रस्तुत. २३, २४ दिसंबर, २०१३
३. बळवंत कॉलेज विटा, सांगली के संगोष्ठी में हिंदी दलित साहित्य पर आलेख प्रस्तुत. १०, ११ जानेवारी, २०१४
४. आजरा महाविद्यालय आजरा में हिंदी भाषा मानकीरण एवं आधुनिकीकरण इस कार्यशाळा में छात्रों के साथ सम्मिलित
५. आजरा महाविद्यालय आजरा में और दक्षिण भारत हिंदी परिषद द्वारा द्वी दिवसीय संगोष्ठी में स्वातंत्र्योत्तर कथा साहित्य में साम्प्रदायिकता की संहारतता विषय पर आलेख प्रस्तुत. १, २ फरवरी २०१४
६. शिवराज महाविद्यालय गडहिंग्लज में कॉमर्स विभाग की संगोष्ठी में व्यवस्थापन समिती सदस्य. १७, १८ जाने. २०१४

प्रा. आचार्य दीपक तुकाराम

(समाजशास्त्र विभाग)

१. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर अंतर्गत अग्रणी महाविद्यालय योजना, नेसरी विभाग, विद्या प्रसारक मंडळ, गडहिंग्लज संचलित डॉ. घाळी कॉलेज, गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर. येथे शुक्रवार दि. ११ ऑक्टोबर २०१३ रोजी 'महिलांवरील लैंगिक अत्याचार : कारणे व उपाय' या विषयावरील कार्यशाळेत सहभाग घेतला.
२. सामाजिक वंचितता व समावेशक धोरण अभ्यासकेंद्र-शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर आयोजित एक दिवसीय राज्यस्तरीय चर्चासत्रात सहभाग. विषय : 'भटक्या-विमुक्त समाजाची समाजिक, आर्थिक स्थिती आणि जातपंचायत' (दि. २६ सप्टेंबर २०१३)

प्रा. रंगराव पांडूरंग हेंडगे

(सहाय्यक प्राध्यपक, समाजशास्त्र विभाग)

१. बी.ए. भाग-१ वर्गाच्या बदललेल्या अभ्यासक्रमावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभागी.
- यशवंतराव चव्हाण महा. आणि शिवाजी विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित. दि. १७/८/२०१३.
२. सामाजिक वंचितता व समावेशक धोरण अभ्यासकेंद्र-शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर आयोजित एक दिवसीय राज्यस्तरीय चर्चासत्रात सहभाग. विषय : 'भटक्या-विमुक्त समाजाची समाजिक, आर्थिक स्थिती आणि जातपंचायत' (दि. २६ सप्टेंबर २०१३)
३. डॉ. घाळी महा, गड. द्वारा आयोजित 'महिलांवरील लैंगिक अत्याचार : कारणे व उपाय' या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग. दि. ११ ऑक्टो. २०१३.
४. अॅकॅडमीक स्टाफ कॉलेज, पुणे विद्यापीठ, पुणे यांनी आयोजित केलेल्या १५१ व्या ओरिएंटेशन प्रोग्राममध्ये सहभाग. दि. १३/२/२०१४ ते १२/३/२०१४.

प्रा. डी. पी. खेडकर

(सहाय्यक प्राध्यपक, वाणिज्य विभाग)

१. दि. ३०/९/२०१३ रोजी कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय गडहिंग्लज येथे बदलती शिक्षण पद्धती आणि आजचा युवक या कार्यशाळेत सहभाग.
२. देवचंद कॉलेज अर्जुननगर येथे दि. २०/२/२०१३ सप्टें. २०१३ रोजी संपन्न झालेल्या दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये सहभाग.
३. दि. ३१/७/२०१३ रोजी बी.कॉम. भाग तीन मधील विद्यार्थी आणि विद्यार्थ्यांनी यांची आण्णाभाऊ आजरा तालुका शेतकरी सहकारी सुतगिरणी आजरा येथे शैक्षणिक भेट दिली.

संभाजीराव माते कला, वाणिज्य
व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय
प्राध्यापक : कार्यवृत्तांत

प्रा. पी. एम. भोईटे

(रसायनशास्त्र विभाग)

१. दि. २१ एप्रिल २०१३, महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, कोल्हापूर जिल्हाध्यक्षपदी निवड.
२. दि. १९ जून २०१३, एच.एस.सी.बोर्ड कोल्हापूर रसायनशास्त्र विषयाच्या पुर्नमुल्यांकन समितीमध्ये निवड.
३. दि. १४ जुलै २०१३, भावेश्वरी शिक्षण प्रसारक मंडळ, दिंडेवाडी या संस्थेच्या सचिवपदी निवड.
४. दि. १० ऑगस्ट २०१३, अखिल भारतीय विज्ञान मेळावा २०१३ अंतर्गत सिंबॉयसिस स्कूल, हरळी बु।। येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेसाठी परिक्षक म्हणून काम.
५. Inspire Award 2012-13 चे जिल्हास्तरीय प्रदर्शन दि. ६ ते ८ सप्टेंबर २०१३ साठी परिक्षक म्हणून निवड.
६. दि. २५ एप्रिल २०१३ रोजी औरनाळ, ता. गडहिंग्लज येथे संत बाळूमामा यांच्या बकऱ्यामुळे पाणी आल्याची अफवा पसरली. त्याबद्दल चमत्काराची भांडाफोड व लोकांना मार्गदर्शन.
७. दि. ८ मे २०१३, महागांव येथे दारुबंदी विषया संदर्भात कार्यकर्त्यांना मार्गदर्शन.
८. दि. १३ ऑगस्ट २०१३, सर्व विज्ञान सप्ताहानिमित्त गोविंदराव माळी हायस्कूल; गडहिंग्लज येथे सापाबद्दलचे समज आणि गैरसमज यावर व्याख्यान.
९. दि. १३ सप्टेंबर २०१३, बुद्धिबळ ता. चिक्कोडी येथे 'अंधश्रद्धा निर्मूलन व बुवाबाजी' या विषयावर सहप्रयोग व्याख्यान.
१०. दि. १७ सप्टेंबर २०१३, कवळीकट्टी येथे दि. २१ सप्टेंबर २०१३ ला कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज येथे अंधश्रद्धा निर्मूलन व वैज्ञानिक दृष्टिकोन या विषयावर व्याख्यान.
११. दि. ३ मार्च २०१४ रोजी रावसाहेबआण्णा कितूरकर कनिष्ठ महाविद्यालय, गडहिंग्लज येथे २८ फेब्रु.२०१४ राष्ट्रीय विज्ञान दिनानिमित्त 'वैज्ञानिक दृष्टिकोन आणि विज्ञान' या विषयावर सप्रयोग व्याख्यान.

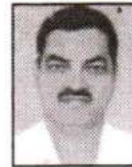
प्रशासकीय कर्मचारी कार्यवृत्तांत

श्री. संतोष शहापूरकर

(प्रबंधक)

१. 'नोकर भरती व बिंदू नामावली : तरतूदी व अमलबजावणी' या विषयावरील शोधनिबंध राजर्षी शाहू कॉलेज, लातूर येथे प्रसिद्ध ISBN No. 978-81-926910-7-7
२. 'मस्टर व सेवापुस्तक : नियुक्ती पासून सेवानिवृत्ती पर्यंत प्रमाणभूत प्रधान कागदपत्र' या विषयावरील शोधनिबंध. 'Shoryabhumi' या आंतरराष्ट्रीय नियतकालिकेत प्रसिद्ध ISSN-2319-720X
३. दि. २३/२/२०१४ तुकाराम कोलेकर नेसरी महाविद्यालय, नेसरी. येथे The Role of Administration of Management in College Development. या कार्यशाळेत उपस्थित.
४. पुणे विद्यापीठ व शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. २३/९/२०१३ ते २९/९/२०१३ या कालावधीत 'Academic Administrations' या विषयावरील Short-term Course साठी उपस्थिती.
५. राजर्षी शाहू कॉलेज, लातूर येथे दि. १८/४/२०१४ ते १९/४/२०१४ या कालावधीत 'कार्यालयीन व्यवस्थापन' या विषयावरील दोन दिवसीय कार्यशाळेत सहभाग.

श्री. के. टी. कुंभार

(क. लघुलेखक)

- सन २०१३-२०१४ या शैक्षणिक वर्षात युजीसी अॅकेडेमिक स्टाफ कॉलेज, पुणे युनिव्हर्सिटी, पुणे येथे दि. १८/११/२०१३ ते २३/११/२०१३ अखेर प्रोफेशनल डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅममध्ये प्रतिनिधी म्हणून सहभाग.

श्री. ए. एम. पोवार

(क. लेखनिक)

सन २०१३-२०१४ या शैक्षणिक वर्षात युजीसी अँकेडेमिक स्टाफ कॉलेज, पुणे युनिव्हर्सिटी, पुणे येथे दि. १८/११/२०१३ ते २३/११/२०१३ अखेर प्रोफेशनल डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅममध्ये प्रतिनिधी म्हणून सहभाग.

श्री. पी. बी. नडगेरी

(ग्रंथालय परिचर)

सन २०१३-२०१४ या शैक्षणिक वर्षात युजीसी अँकेडेमिक स्टाफ कॉलेज, पुणे युनिव्हर्सिटी, पुणे येथे दि. १८/११/२०१३ ते २३/११/२०१३ अखेर प्रोफेशनल डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅममध्ये प्रतिनिधी म्हणून सहभाग.

शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
शैक्षणिक वर्षातील विविध समितींचा कार्यवृत्तांत

Library Report

2013-14

Now a days, Library is Information center. It is key factor in teaching, learning and research process.

Library Resources -

The Library has an extensive collection of books and Journal covering all aspects of Arts, Commerce, Science, Computer Science, Business Administration, Environmental Science etc.

Total Holding on 31/03/2014

1. Total Books	-	65434
2. Non Book Materials		
C.D.s	-	143
Digitized Books	-	47
3. No. of Periodicals		
News Papers	-	8
Journals/magazines	-	43
4. e-Resources under N-List Programme		
e-Books	-	80000+
e-Journals	-	3800+

Addition of Book in the year 2013-14

Department	Books	Amount
Sr.College	14082	1,03,903.00
Jr.College	375	28,523.00
UGC	62	15,293.00
Non-Grant	250	58,123.00
Total	2095	2,05,842.00

Readers of the Library

Readers of the library are as follows

Students	-	3674
Faculty	-	237
Readers from Society	-	17
Research Student	-	13
Total Readers	-	3941

Library services and facilities

The Library has a key role in supporting the academic activities of the institution by establishing, maintaining and promoting the following library and information services both quantitatively and qualitatively.

1. Special Borrowing Facility

Apart from regular text and reference book issue book for competitive examination such a MPSC, UPSC, MH-CET, MBA-CET, NET/SET are issued on their Identity card/Borrower Card.

Daily issue/return of books is approximately 350+.

2. Book Bank Facility

The number of students benefited under the scheme during the year 2013-14.

Sr. College	-	41
Jr. College	-	20

3. Journals

Current issues of journals and periodicals are kept in the reading room and are

made available to students and faculty. This year newly added journals/magazines are *Science Reporter*, *Yojana*, *Sociological Bulletin*, *Dakshin Maharashtra Sahitya Patrika*, *Kurukshetra*, *Resonance* etc.

4. Open Access Facility is given to all.

5. Study Room

On Working Days - 7:00 am to 6:00 pm
 During exam period - 7:00 am to 12:00 pm
 Before exam period - 7:00 am to 12:00 pm
 In Vacation - 7:00 am to 6:00 pm

6. **Reprography Facility** is given to internal and external readers according their demand.

7. Reference Service

The Reference books are made available to the reader during working hour i.e. 7:00 am to 6:00 pm. The personal assistance, guidance and help are provided, if required to the new readers to make use of the reference book. CAS and SDI services are provided.

8. **Question Paper** sets of university examination are made available to the readers in reading room. Latest question papers are digitized and soft copy is given to readers as per demand.

9. **User Orientation** is carried for the fresh readers for effective use of library.

10. Library Facility to Readers from Society

For optimum use of the collection and to generate additional finance resources the readers from society are also entertained.

11. Automation of Library

Library is fully computerized and barcoded with SLIM 21 software developed by Algorithym Consultant Pvt. Ltd., Pune for library automation. Web-OPAC is now ready to search the documents. The library has 5 terminals for daily routine work.

12. New Arrivals

1. New arrivals in library are displayed on Display board for 7 days.
2. e-Mail Notification is given to staff regarding new arrival and content of journals.

13. Other Activities

1. Orientation to New Users
2. Notification Regarding change in syllabus

14. Book Exhibition

A book exhibition is arranged on 10/01/2014 to introduce the reading material available in library. Approx. 1500 students visited the exhibition.

शिवायन भिक्तीपत्रक समिती

सन २०१३-२०१४ या वर्षामध्ये शिवायन भिक्तीपत्रक समितीने विविध कार्यक्रमांमध्ये 'शिवायन भिक्तीपत्रक' प्रकाशित केले. '१४ सितंबर' हिंदी दिना निमित्त 'शिवायन भिक्तीपत्रक' महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे यांच्या हस्ते प्रकाशित झाले. यावेळी प्रा. अनिल कुराडे, डॉ. एन. आर. सावंत, प्रा. एन. बी. इकिले व समिती सदस्य उपस्थित होते.

वार्षिक स्नेहसंमेलन निमित्त 'शिवायन भिक्तीपत्रक' प्रकाशन मा. डॉ. सुधीर गवाणे यांच्या हस्ते झाले. यावेळी संस्थेचे अध्यक्ष मा. किसनराव कुराडे, संस्थेचे सदस्य मा. जे. वाय. ब्रादेस्कर, मा. के. जी. पाटील, मा.एन. डी. खिचडी व समिती सदस्य उपस्थित होते. या वर्षामध्ये महाविद्यालयाच्या अनेक विद्यार्थ्यांनी काव्य, लेख, शायरी आदि मध्ये आपले लेखन गुण सादर केले. या समितीमध्ये डॉ. एस. के. नेर्ले, प्रा. के. जे. अदाटे, प्रा. डी. पी. खेडकर, प्रा. व्ही. एस. मुसाई, प्रा. एन. बी. चव्हाण, प्रा. डी. एस. खांडेकर यांचे चांगले सहकार्य लाभले.

डॉ. संतोष माने

महिला अन्याय निवारण व लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती

शिवाजी विद्यापीठ कायदानुसार महाविद्यालयामध्ये सन २००१ पासून लैंगिक छळ प्रतिबंध/महिला अन्याय निवारण/तक्रार निवारण - कायदे प्रशिक्षण व प्रबोधनात्मक उपक्रम राबवले जातात. विद्यार्थिनी व महिला कर्मचारी प्राध्यापक विद्यार्थी सर्वांसाठी विविध उपक्रमातून समितीच्या कार्याची माहिती दिली जाते. यावर्षी दिल्लीमध्ये घडलेल्या मुलीवरील बलात्कार प्रकरणाचा निषेध शहरामध्ये निषेध मोर्चा काढून करण्यात आला. त्या पार्श्वभूमीवर महाविद्यालयामध्ये मुर्लीना स्वसंरक्षण-ज्युदो-कराटे प्रशिक्षण देण्यात आले. स्वयंसिद्धा कोल्हापूर या संस्थेच्या

सहकार्यानि श्री. विनय चोपदार यांचेकडून सुमारे ३०० मुर्लीना प्रशिक्षण दिले. या प्रशिक्षित मुर्लीकडून केले व इतर शाळा-कॉलेजमधील मुर्लीना प्रशिक्षित करण्यासाठी महाविद्यालयातर्फे **निर्भय स्वसंरक्षण प्रशिक्षण अभियान** सुरु करण्यात आले आहे.

तसेच आर्थिक स्वावलंबन व स्वयंसिद्ध होण्यासाठी मुर्लीना लघु उद्योगांसाठीही प्रशिक्षण दिले. त्यासाठी श्रीमती कांचन दरुळेकर कोल्हापूर यांचेकडून मार्गदर्शनपर प्रात्यक्षिके दाखविण्यात आले. सावित्रीबाई फुले जयंती दिवशी श्रीमती रजनी हिरळीकर लेखिका, कोल्हापूर यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.

८ मार्च महिला दिना दिवशी मुर्लीसाठी विविध स्पर्धा व कलाविष्कार सादरीकरण कार्यक्रम घेण्यात आला.

प्रा. सौ. स्मिता अ. मुजुमदार

निबंध, वक्तृत्व व काव्यस्पर्धा विभाग

- * कु. अंकिता प्रकाश शहा, बी.एस्सी. भाग-३ मधील विद्यार्थिनीने विटा, जि. सांगली येथे यशवंतराव चव्हाण वाचनालयाने घेतलेल्या राज्यस्तरीय निबंधस्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक मिळविला.
- * कु. सुप्रिया ईश्वर कांबळे बी.ए.भाग-३ मधील विद्यार्थिनीने श्रीमती रत्नमाळा घाळी काव्यस्पर्धेमध्ये सहावा क्रमांक प्राप्त केला.
- * कु. पूनम मारुती संकपाळ बी.ए. भाग-२ मध्ये अध्ययन केंद्रणाच्या विद्यार्थिनीने निओरा इन्स्टिट्यूट, गडहिंगलज येथे आयोजित केलेल्या वक्तृत्व स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांकाने यश मिळविले आहे.

या शिवाय महाविद्यालयातील अनेक विद्यार्थ्यांनी उपरोक्त स्पर्धेमध्ये सहभाग घेतलेला आहे.

विभाग प्रमुख

प्रा. डॉ. मनमोहन राजे

विज्ञान मंडळ समिती

मानव जीवन समृद्ध करण्यासाठी विज्ञानाने विविध क्षेत्रात केलेली प्रगती व नविन संशोधन विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविण्याच्या उद्देशाने विज्ञान मंडळाच्यावतीने विविध उपक्रम राबविण्यात येतात. चालू शैक्षणिकवर्षात खालील उपक्रम राबविण्यात आले.

१. 'पश्चिम घाटातील जैवविविधता' या विषयावर प्रा. डॉ. आर. व्ही. गुरव वनस्पतीशास्त्र विभाग शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या स्लाईडशो व व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. सदर कार्यक्रमात डॉ. गुरव यांनी पश्चिमघाटातील विविध वनस्पतींची माहिती सांगितली. तसेच पश्चिम घाटातील जैवविविधतेचा होणारा न्हास थांबविण्यासाठी प्रयत्न करण्याची व त्यासाठी समाजातील सर्व घटकांमध्ये जागृती निर्माण करणे गरजेचे असल्याचे प्रतिपादन केले.

२. राष्ट्रीय विज्ञान दिनाच्या निमित्ताने दि. २८ फेब्रुवारी २०१४ रोजी 'कृषी क्षेत्रातील नवीन तंत्रज्ञान' या विषयावर डॉ. एस. एम. सांगावे, उपकृषी अधिकारी बेळगांव यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. सदर व्याख्यानामध्ये डॉ. सांगावे यांनी रासायनिक खते, किटकनाशके व पाणी यांच्या अति वापरमुळे जमिनीचे व शेत मालाचे व त्यांच्या दर्जाचे होणारे नुकसान या विषयी उद्बोधक माहिती सांगितली. तसेच रासायनिक खते व किटकनाशकांमुळे माणूस व पाळीव प्राणी यांचे आरोग्य धोक्यात येत असल्याचे व अनेक विकारामध्ये वाढ होत असल्याचे सांगितले. हे सर्व रोखण्यासाठी जैविक किडनियंत्रण व शॅड्रिय खतांचा वापर करून दर्जेदार उत्पन्न घेता येते. जमीन, प्राणी यांची होणारी हानी टाळता येवू शकते व माणसाचा अनेक व्याधीपासून बचाव करता येऊ शकतो असे प्रतिपादन केले.

दोन्ही कार्यक्रम मा. प्रा. डॉ. एस. वाय. कोतमिरे यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाले. कार्यक्रमाचा लाभ असंख्य विद्यार्थी व प्राध्यापकांनी घेतला. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी प्रा. म्हेतर, प्रा. वाटारे, प्रा. डॉ. कदम, प्रा. अदाटे, प्रा. डॉ. नेर्ले, प्रा. कुरळे यांचे सहकार्य लाभले.

कमिटी प्रमुख

प्रा. जे. व्ही. सरतापे

सिनिअर क्रीडा विभाग

चालू शैक्षणिक वर्षात आमच्या महाविद्यालयाच्या जिमखाना विभागाने क्रीडा क्षेत्रात उल्लेखनिय उत्तुंग भरारी मारली आहे. त्यामुळे महाविद्यालयाचे नाव संपूर्ण शिवाजी विद्यापीठातच नव्हे तर संपूर्ण राष्ट्रीय व राज्य स्तरावर उंचावले आहे. या चालू वर्षाचे विशेष महत्त्वाचे यश म्हणजे शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत झालेल्या अॅथलेटिक्स स्पर्धेत (या खेळात) संपूर्ण विद्यापीठाची विभागीय व अंतर विभागीय जनरल चॅम्पियनशिप आमच्या महाविद्यालयाने सलग दुसऱ्या वर्षी पटकाऊन विद्यापीठात अॅथलेटिक्स या खेळातील महाविद्यालयाचा दबदबा कायम ठेवालेला आहे.

या वर्षातील यशस्वी राज्य व राष्ट्रीय खेळाडू -

१) प्रियांका एकनाथ पाटील -

* नागपूर येथे झालेल्या अश्वमेध क्रीडा स्पर्धेत अॅथलेटिक्स क्रीडा प्रकारात ४ X १०० व ४ X ४०० मि. धावणे रिले स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक.

* पटीयाला पंजाब येथे अखील भारतीय अंतर विद्यापीठ अॅथलेटिक्स या खेळात ८०० मी. धावणे या क्रीडा प्रकारात शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग. अंबरनाथ (ठाणे) येथे झालेल्या राज्यस्तरीय क्रॉस कंट्री स्पर्धेसाठी सहभाग.

२) सुषमा जोतीबा शेवाळे -

* शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत झालेल्या विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत महिला विभागात वैयक्तिक जनरल चॅम्पियनशिप पटकावली.

* उदयपूर राजस्थान येथे झालेल्या अखील भारतीय आंतरविद्यापीठ क्रॉस कंट्री स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग.

* अंबरनाथ ठाणे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय क्रॉस कंट्री स्पर्धेत सहभाग.

* ठाणे मॅरॅथॉन स्पर्धेत पाचवा क्रमांक रोख रकम रु. ५०००/- मिळवले.

३) मालू मारुती शेंडे

* नाशिक येथे झालेल्या अश्वमेध क्रीडा स्पर्धेत ४ X ४०० मि. धावणे स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ संघातून खेळताना तृतीय क्रमांक पटकावला.

* औरंगाबाद येथे झालेल्या राज्यस्तरीय क्रिकेट स्पर्धेत सहभाग.

* पुणे बालेवाडी येथे झालेल्या राज्यस्तरीय स्पर्धेत २०० मी. धावणेमध्ये द्वितीय क्रमांक.

४) साईकिशन विष्णू नाईक -

* उदयपूर राजस्थान येथे झालेल्या अखील भारतीय अंतर विद्यापीठ क्रॉसकंट्री स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग.

* पुणे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत तिहेरी उडी या क्रीडा प्रकारात तृतीय क्रमांक पटकावला.

५) शिल्पा शिवाजी कुरळे -

* पुणे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत तिहेरी उडी या क्रीडा प्रकारात तृतीय क्रमांक पटकावला.

* मिरज येथे झालेल्या आंतर विद्यापीठ स्पर्धेत ४ X १०० व ४ X ४०० मी. रिले प्रकारात प्रथम व द्वितीय क्रमांक.

६) सारीका अशोक जांभळे -

* पुणे बालेवाडी येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत ४०० मी. धावणे या क्रीडा प्रकारात सहभाग.

७) संगीता बाबू राठोड -

* उदयपूर राजस्थान येथे झालेल्या अखील भारतीय अंतर विद्यापीठ क्रॉसकंट्री स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठा संघातून सहभाग.

* पुणे येथे झालेल्या अॅथलेटिक्स स्पर्धेसाठी निवड.

* महाराष्ट्र मिनी ऑलम्पिक अॅथलेटिक्स स्पर्धेसाठी निवड.

८) राजू रामू नागोर्डेकर -

* नाशिक येथे झालेल्या अश्वमेध स्पर्धेत भालाफेक या क्रीडा प्रकारात शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग.

९) नितीन चंद्रकांत पोवार -

* श्रीलंका येथे झालेल्या आंतरराष्ट्रीय क्रिकेट स्पर्धेत भारतीय संघातून सहभाग.

* दिल्ली येथे झालेल्या राष्ट्रीय क्रिकेट स्पर्धेत सभाग.

१०) प्रदिप जयसिंग मेतके -

* राष्ट्रीय टि-ट्वेंटी क्रिकेट स्पर्धेत सहभाग.

* कोल्हापूर जिल्ह्यातून होणाऱ्या के.पी.एल. तसेच एस.पी.एल. स्पर्धेसाठी संघातून निवड.

११) रामचंद्र हिन्दूराव कांबळे -

* दिल्ली येथे झालेल्या राष्ट्रीय क्रिकेट स्पर्धेत सहभाग.

१२) गणेश लाखे -

* मडगांव - गोवा येथे झालेल्या राष्ट्रीय क्रिकेट स्पर्धेत सहभाग.

१३) आक्षता शिवाजी चिटणीस -

* पुणे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय भालाफेक या क्रीडा प्रकारातून सहभाग.

१४) संगीता शिवाजी गवळी -

* पुणे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत १५०० मि. धावणे स्पर्धेत सहभाग.

१५) पूजा हणमंत गोडसे -

* पुणे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत ३००० मि. धावणे स्पर्धेत सहभाग.

१६) शितल शिवाजी दळवी -

* पुणे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत सहभाग.

१७) सागर धोंडीबा गावडे -

* पुणे बालेवाडी येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत ३००० मी. धावणे क्रीडा प्रकारात

सहभाग.

१८) स्वप्नील शंकर चौगले -

* पुणे बालेवाडी येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत ट्रिपलचेस स्पर्धेत सहभाग.

१९) नम्रता रामचंद्र पाटील -

* बनस्तळी (राजस्थान) येथे झालेल्या वेस्ट झोन महिला विद्यापीठ स्तरीय फुटबॉल स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग.

२०) प्रमोद काळे -

* वेस्ट झोन विद्यापीठ स्तरीय हॉकी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ सराव शिबिरासाठी निवड.

२१) गिरीजा लोहार -

* राज्यस्तरीय हॉकी स्पर्धेसाठी निवड.

२२) प्रफुल्ल धुमाळ -

* राजस्तरीय तलवार बाजी पंच परीक्षा उत्तीर्ण वर राज्य स्तरीय तलावार बाजी स्पर्धेत सहभाग.

२३) मानतेश दुंडाप्पा चिगरी - राज्यस्तरीय क्रॉसकंट्री स्पर्धेत सहभाग.

वरील सर्व खेळाडू राज्य व राष्ट्रीय स्तरावर खेळले आहेत.

तसेच शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत झालेल्या आंतरविभागीय महिला फुटबॉल स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या संघाने तृतीय क्रमांक पटकावला. ते विजेते संघातील खेळाडू खालील प्रमाणे -

१) हर्षाली उत्तम शेवाळे	६) नम्रता रामचंद्र पाटील
२) अक्षता शिवाजी चिटणीस	७) पूजा हणमंत गोडसे
३) शिल्पा शिवाजी कुरळे	८) संगिता शिवाजी गवळी
४) सारीका अशोक जांभळे	९) तेजाली मारुती पाटील
५) जयश्री सोमशेखर गुरव	१०) शितल शिवाजी दळवी
११) गीरीजा संभाजी लोहार	१२) सुजाता वासुदेव मांगुरे
१३) विद्या तानाजी पाटील	१५) मालू मारुती शेंडे
१४) स्मीता सखोबा केसरकर	

शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत अंतर विभागीय क्रॉसकंट्री स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयाच्या महिला संघाने प्रथम क्रमांक व पुरुष संघाने तृतीय क्रमांक पटकावला आहे. या विजयी संघातले खेळाडू

महिला विजेता संघ -

- १) संजिवनी संभाजी नौकूडकर
- २) मालू मारुती शेंडे
- ३) संगिता बाबू राठोड
- ४) हर्षाली उत्तम शेवाळे
- ५) सुशमा जोतिबा शेवाळे

पुरुष तृतीय क्रमांक पटकावलेला संघ -

- १) सचिन सिद्धापा दुंडगे
- २) दिपक मल्लापा मन्यागोळ
- ३) मानतेश दुंडाप्पा चिगरी
- ४) सोमनाथ भिमा धुमाळ
- ५) साईकिशन विष्णू नाईक
- ६) रोहित तानाजी कुरळे
- ७) सतिश सुभाष सागर

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत जनरल चॅम्पियनशिप मिळवून देणारे खेळाडू खालील प्रमाणे -

- १) सुषमा शेवाळे - ५००० मी. धावणे, १०००० मी. धावणे, १५०० मि. धावणे प्रथम क्रमांक.
- २) मालू शेंडे - भाला फेक प्रथम क्रमांक.
- ३) प्रियांका पाटील - ८०० मी. प्रथम, १५०० द्वितीय क्र.
- ४) शिल्पा कुरळे - ४०० मी. तृतीय, तिहेरी उडी द्वितीय
- ५) नम्रता पाटील - २०० मी. तृतीय क्रमांक
- ६) संगिता राठोड - ५००० मी., १०००० मी. तृतीय क्र.
- ७) राजू नागुर्डेकर - भाला फेक द्वितीय

४ X १०० मी. धावणे व ४ X ४०० मी. धावणे या दोन्ही क्रीडा प्रकारात खालील प्रमाणे खेळाडू -

१) नम्रा पाटील	२) प्रियांका पाटील
३) मालू शेंडे	४) शिल्पा कुरळे
५) सुषमा शेवाळे	६) हर्षाली शेवाळे
७) सारिका जांभळे	

याच बरोबर महाविद्यालयाने शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत झालेल्या विभागिय व आंतरविभागीय स्पर्धेत - १) खो-खो २) क्रिकेट ३) कबड्डी ४) बॅडमिंटन ४) शरिर सौष्ठव ६) बुद्धिबळ ७) फुटबॉल ८) अॅथलेटिक्स ९) क्रॉसकंट्री १०) मॅरॅथॉन ११) बॉक्सिंग

या खेळात महाविद्यालयाचे खेळारू सहभागी होऊन पारितोषिक सुद्धा मिळवून महाविद्यालयाचे नाव संपूर्ण देशात उत्कृष्ट कामगिरी करून चमकवित आहेत. याचे सर्व श्रेय आमच्या संस्थेचे अध्यक्ष प्राचार्य किसनराव कुराडे सर, प्राचार्य डॉ.एस. वाय. कोतमिरे, रजिस्ट्रार श्री. संतोष शहापूरकर, अधीक्षक बी. एस. सावंत यांचे प्रोत्साहन तर शारीरिक शिक्षण संचालक प्राध्यापक राहूल मगदूम व प्राध्यापक जयवंत पाटील यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले.

तसेच महाविद्यालयाच्या वतीने घेण्यात आलेल्या वार्षिक स्नेहसंमेलन क्रीडा स्पर्धेत बी.एस्सी.भाग-३ या वर्गाने मुलांच्यात वर मुलींच्यात जनरल चॅम्पियनशिप संपादन केले. तसेच वैयक्तिक प्रकारात मुलांच्यात सत्यजित चौगुले व मुलींच्या विभागातील नम्रता पाटील हिने वैयक्तिक जनरल चॅम्पियनशिप संपादन केले.

वार्षिक क्रीडा स्पर्धेत मुलांच्या विभागात कबड्डी, खो-खो, क्रिकेट, बुद्धिबळ, अॅथलेटिक्स हे खेळ तर मुलींच्या विभागात कबड्डी, खो-खो, अॅथलेटिक्स, बुद्धिबळ हे खेळ प्रकार घेण्यात आले.

तसेच या शैक्षणिक वर्षात शासकीय सेवेत खालील खेळाडू रुजू झालेत.

- १) पूजा हणमंत गोडसे - मुंबई पोलीस
- २) अक्षता शिवाजी चिटणीस - मुंबई पोलीस
- ३) प्रियांका एकनाथ पाटील - मुंबई पोलीस
- ४) शितल सुरेश घुगरे - मुंबई पोलीस
- ५) तेजश्री सदाशिव शिंदे - रेल्वे पोलीस
- ६) विकास चन्नाप्पा जोशीलकर - आर्मी
- ७) अक्षय जगन्नाथ पाटील - आर्मी

प्रमुख

प्रा. आर. डी. मगदूम

राष्ट्रीय सेवा योजना

शिवराज महाविद्यालयातील वरीष्ठ राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्यावतीने सन २०१३-२०१४ या शैक्षणिक शिवाजी विद्यापीठाने राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या स्वयंसेवक व स्वयंसेवकांची २५० इतकी संख्या निश्चित केल्याप्रमाणे विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात आला. या वर्षात या विभागाने विविध कार्यक्रम आयोजित केले होते.

सन २०१३-२०१४ या वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या नियमित कार्यक्रमांमध्ये महाविद्यालय परिसर स्वच्छता, गाजरगवत निर्मूलन, बागेची साफसफाई, महाविद्यालय क्रीडांगण स्वच्छता, वृक्षारोपन इत्यादी श्रमदानाची कामे केली तसेच प्रबोधन व जनजागरण कार्यक्रमांमध्ये स्वच्छतेचे महत्त्व दर्शवणाऱ्या पोष्टरांचे प्रदर्शन, स्वामी विवेकानंद यांच्या विचारांचा जागर होण्यासाठी व्याख्यान, पथनाट्य, रॅली, एड्स जनजागृती अंतर्गत पोष्टर प्रदर्शन, व्याख्यान आणि निबंध स्पर्धा, संविधान जनजागृती अंतर्गत व्याख्यान व उद्देशपत्रिकेच्या फलकाचे अनावरण. लेक वाचवा अभियान अंतर्गत व्याख्यान व रॅली, मतदा जनजागृती अंतर्गत - पोस्टर प्रदर्शन. रॅली, नांव नोंदणी फॉर्म भरतीचे काम इत्यादी कार्यक्रम आयोजित केले होते. या शैक्षणिक वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने मौजे करंबळी येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर आयोजित केले. या शिबीरामध्ये ग्रामस्वच्छता, रस्ता दुरुस्ती, वृक्षारोपण, गटारसफाई, गाजर गवत, निर्मूलन, पाण्याचा तलाव सफाई, मंदिर परिसर स्वच्छता इत्यादी श्रमदानाच्या कामाबरोबरच स्वामी विवेकानंद, शिवाजी महाराज यांच्या कार्यकर्तृत्वाचा आढावा घेणारी व श्रम, संस्कार व परिवर्तन याबाबत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करणारी बौद्धिक व्याख्याने आयोजित केली होती. महिलांसाठी हळदी-कुंकू कार्यक्रम घेण्यात आला. या वर्षात डॉ. अण्णासाहेब हारदार, प्रा. अनिल कुराडे व प्रा. वसंत कुरळे या प्राध्यापकांनी कार्यक्रम अधिकारी म्हणून काम पाहिले.

प्रमुख

डॉ. ए. जी. हारदार

सांस्कृतिक विभाग

सन २०१३-२०१४ या शैक्षणिक वर्षामध्ये सांस्कृतिक विभागाच्यावतीने खालील कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

* दि. २६ जून २०१३ रोजी राजर्षी छ. शाहू जयंती व कर्मवीर वि. रा. शिंदे शिक्षण संस्थेचा ४९ वा वर्धापन दिन कार्यक्रम.

अध्यक्ष - मा. किसनराव कुराडे

उपस्थिती - मा. प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

* नूतन प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे व गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार समारंभ दि. २६/१०/२०१३

अध्यक्ष - मा. किसनराव कुराडे

उपस्थिती - संस्थेचे विविध पदाधिकारी

मा. प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

* दि. २ ऑक्टोबर २०१३ रोजी म. गांधी जयंती प्रतिमेचे पूजन व म. गांधीचे विचार व कार्य या विषयावर मा. प्रा. निरंजन खिचडी यांचे व्याख्यान.

* दि. २/१/२०१४ रोजी कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे पुण्यतिथीनिमित्त 'प्रतिमापूजन' व 'कर्मविरांचे जीवन व कार्य' या विषयावर मा. प्रा. निरंजन खिचडी यांचे व्याख्यान.

अध्यक्ष - मा. जे. वाय. बार्देस्कर

उपस्थिती - मा. प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे

* सावित्रीबाई जयंती कार्यक्रम - दि. ३/१/२०१४ रोजी वक्ते - श्रीमती रजनी हिरळीकर वरील कार्यक्रमाव्यतिरिक्त मा. प्राचार्यांच्या आदेशानुसार विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

विभाग प्रमुख

डॉ. ए. बी. कुंभार

राष्ट्रीय छात्रसेना (एन.सी.सी.)

राष्ट्रीय छात्रसेनेमधून छात्रामध्ये नेतृत्व गुण संपन्न व्हावेत व देशासाठी चांगले नागरिक घडावेत या उद्देशाने सन २०१३-१४ या शैक्षणिक वर्षासाठी एकूण ४२ छात्रांना राष्ट्रीय छात्रसेनेमध्ये प्रवेश देण्यात आला. त्याचबरोबर एन.सी.सी. परीक्षेमध्ये यशस्वी होण्यासाठी कवायत, शस्त्रज्ञान, नकाशा वाचन, नागरिक सुरक्षा व आत्मरक्षा अशा विविध प्रकारचे प्रशिक्षण देण्यात आले.

युवकांमध्ये देशभक्ती, अनुशासन, आत्मविश्वास, सहनशिलता, आस्था व एकात्मतेच्या भावनेची जागृती व विकास व्हावा यासाठी राष्ट्रीय व राज्य पातळीवरील शिबिरांसाठी पाठविण्यात आले.

दिल्ली येथे झालेल्या थल सैनिक कॅम्पमध्ये सिनियर अंडर ऑफिसर मुशांत धनाजी हुंदळेकर याने महाराष्ट्राचे नेतृत्व करत महाराष्ट्र गुपला दिल्ली येथे वैयक्तिक दोन ब्राँझपदक मिळून संपूर्ण देशात महाविद्यालयाचे नाव उंचावले.

दि. २४ जानेवारी २०१४ रोजी दिल्ली येथे राजपथावर झालेल्या प्रजासत्ताक दिनी परेडसाठी आमच्या महाविद्यालयातील कॅडेट दत्तात्रय गोविंद घेवडे. याची आर.डी.सी. (स्पेशल एन.आय.सी.) कॅम्पसाठी महाराष्ट्र एन.सी.जी. गुपमधून निवड झाली. त्याने तेथे आपल्या अंगी असणाऱ्या गुण कौशल्याचे चांगले प्रदर्शन दाखवले.

अहमदनगर येथे झालेल्या आर्मी अँटॅचमेंट कॅम्पसाठी

१) ज्युनिअर अंडर ऑफिसर - शुभम शरद जोशी

२) सी.एच.एम. - नवज्योत तानाजी देवडकर

३) सॉर्जेंट - राहुल विठ्ठल गावडे

४) कॅडेट - शेखर पाटील

यांची निवड झाली या कॅम्पमध्ये फायरिंग मॅप रिडींग, टँक चालवणे. युद्धात वापरले जाणारे विविध कौशल्य शिकवण्यात आले.

कोल्हापूर सोनतळी तेविशाळगड पर्यंत झालेला शिवाजी ट्रेल ट्रेक कॅम्पसाठी -

१) ज्युनिअर अंडर ऑफिसर - विश्वजी अनिलराव कुराडे

२) सी.पी.एल. - सुरत शंकर आरावले

३) कॅडेट - राकेश केशव वांजोळे

यांची निवड झाली. या कॅम्पमध्ये सह्याद्रीया डोंगर दऱ्यातून शिवरायांचे जयघोष करत जवळपास १७५ कि.मी. अंतर ट्रेकिंग करण्यात आले. या कॅम्पसाठी संपूर्ण देशातून सर्व एन.सी.सी. कॅडेट आले होते.

बडोदरा (गुजरात) येथे झालेल्या राष्ट्रीय स्तरीय एन.आय.सी. कॅम्पसाठी सी.एच.एम. नवज्योत तानाजी देवडकर यांची निवड झाली. या कॅम्पमध्ये देशातून आलेले विविध भागातील कॅडेटना त्यांच्यात एकात्मसाठी परस्परांचे राहणीमान व कल्चरल यांची देवाण घेवाण व ज्ञान देण्यात आले.

तसेच यावर्षी आमचे एन.सी.सी. मधील सैन्यात भरती झालेले कॅडेट -

१. योगेश पोवार - लिंगनूर

२. अक्षय पाटील - बटकणंगले

३. राहुल पाटील - लिंगनूर

४. राहुल पाटील - कडगाव

दिल्ली येथे झालेल्या राष्ट्रीय एन.सी.सी. क्राँसकंट्री स्पर्धेत महाराष्ट्र संघातून कॅडेट रामू गाडीवडर आणि कॅडेट भाऊसो निंबाळकर यानी उत्कृष्ट कामगिरी केली.

९ ऑगस्ट क्रांती दिनानिमित्त घेण्यात आलेल्या रक्तदान शिबिरामध्ये ४२ छात्रांनी रक्तदान केले एकूण १८० बॅगा रक्त संकलन झाले. रस्ता सुरक्षा सप्ताह निमित्त जनजागृती रॅली काढण्यात आली. एन.सी.सी. वर्धापन दिनानिमित्त आमच्या कॅडेटसची वृक्षारोपन बरोबर विविध कार्यक्रम राबवण्यात आले १ डिसेंबर रोजी संपूर्ण शहरातून एड्स जनजागृती रॅली काढण्यात आली.

हे एन.सी.सी. विभागातून मिळालेल्या प्रशिक्षणार व त्यांच्या प्रयत्नावर यशस्वी रूजू झाले.

गतवर्षी झालेल्या सी व बी प्रमाणात परीक्षेचा निकाल ९०% लागला असून परीक्षेमध्ये चांगले यश मिळवून महाविद्यालयाचे नाव चांगले ठेवले आहे. या यशासाठी आमच्या संस्थेचे अध्यक्ष प्रा. किसनराव कुराडे प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे, रजिस्ट्रार श्री. संतोष शहापूरकर, अधीक्षक बी. एस. सावंत यांचे प्रोत्सहन तर एन.सी.सी.

ऑफिसर लेफ्टनर राहुल मगदूम व ५६ महाराष्ट्र बटालीयन एन.सी.जी. ऑफिसर कर्नल प्रशांत पोवार यांचे मार्गदर्शन लाभले.

लेफ्टनंट

प्रा. आर. डी. मगदूम

स्पर्धा परीक्षा मागदर्शन केंद्र

महाविद्यालयातील स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राच्यावतीने पुढील विविध उपक्रम घेण्यात आले.

- १) दि. २२/०९/२०१३ रोजी स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्रामार्फत 'सामान्य ज्ञान चाचणी' परीक्षा घेण्यात आली. परीक्षेला बक्षिसलेले विद्यार्थी ३१५.
- २) दि. १५/१०/२०१३ रोजी मा. श्री. विवेक आगवणे, उपविभागीय अधिकारी, गडहिंग्लज यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते.
- ३) दि. २०/१०/२०१३ रोजी 'विक्रीकर निरीक्षक' या विषयावर मा. श्री. फारुक ठगरी यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते.
- ४) दि. १०/१/२०१४ रोजी स्पर्धा परीक्षा विभागाच्या वतीने 'प्रश्नमंजुषा' स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या विषयावर मा. श्री. संतोष अदाटे, स्टडी सर्कल पुणे यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते.
- ५) दि. २३/१/२०१४ रोजी 'स्पर्धा परीक्षेचे बदलते स्वरूप' या विषयावर मा. श्री. संतोष अदाटे, स्टडी सर्कल पुणे यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते.
- ६) दि. २३/१/२०१४ रोजी 'स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन विभागाच्या वतीने' स्पर्धा परीक्षा पुस्तकांचे प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले होते.
- ७) दि. ५/२/२०१४ रोजी 'पोलीस उपनिरीक्षक' या विषयावर मा. श्री. सोमनाथ दिवटे पोलीस उपनिरीक्षक गडहिंग्लज यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.
- ८) दि. १५/२/२०१४ रोजी 'स्पर्धा परीक्षेतील बँकिंग घटक' या विषयावर प्रा. काशिनाथ तनगे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.

प्रमुख

प्रा. एन. बी. एकिले

अग्रणी महाविद्यालय कार्यक्रम समिती

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर अंतर्गत अग्रणी महाविद्यालय योजना राबविली जात आहे. या योजनेतून आमच्या महाविद्यालयात अग्रणी महाविद्यालय कार्यक्रम समिती कार्यरत आहे. या समितीच्यावतीने दि. २४/९/२०१३ रोजी 'समाज प्रबोधनासाठी पथनाट्य' या विषयावर डॉ. आनंद बल्लाळ आणि प्रा. परशू गावडे यांच्या मार्गदर्शनाखाली एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले.

दि. १४/२/२०१४ रोजी 'भाषेची व्यावसायिक उपयोगीता' या विषयावर डॉ. हिमांशू स्मार्त यांच्या मार्गदर्शनाखाली एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळांसाठी डॉ. बी. डी. अजळकर, प्रा. राजेंद्र गुंडे, डॉ. एस. एम. कदम, प्रा. सी. एस. निकम, प्रा. आर. डी. कमते, प्रा. एन. बी. एकिले यांचे अनमोल सहकार्य लाभले. या कार्यशाळांमध्ये गडहिंग्लज, आजरा, चंदगड परिसरातील विविध महाविद्यालयातील विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

समिती प्रमुख

प्रा. ए. के. मोरमारे

प्लेसमेंट सेल विभाग

महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना नोकरीच्या विविध संधी उपलब्ध करून देणेसाठी या विभागामार्फत दरवर्षी विविध देशी, विदेशी कंपन्यांच्या कॅम्पस इंटरव्युज या विभागामार्फत आयोजित केल्या जातात. या वर्षी या विभागामार्फत दि. २१ सप्टेंबर २०१३ रोजी कोअर कन्सल्टिंग अँड ट्रेनिंग सोल्युशन या व्यावसायिक क्षेत्रातील मार्गदर्शक संस्थेमार्फत एक दिवसाची व्यक्तिमत्त्व विकास शिबीर आयोजित करण्यात आले होते.

दि. २३ डिसेंबर २०१३ रोजी डॉ. संजय चराटी, संचालक सॉल्व्हे रिसर्च अँड इनोव्हेशन सेंटर बडोदा यांचे बी.एस्सी रसायनशास्त्र विद्यार्थ्यांसाठी रसायनशास्त्र

२०१३-१४

शाखेतील व्यावसायिक संधी या विषयावरील व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

दि. ११/४/२०१४ रोजी मॅन काईड फार्मा लि. या कंपनीच्या वतीने कॅम्पस इंटरव्युज आयोजित करण्यात आल्या होते. यामध्ये महाविद्यालयातल ६३ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. यापैकी १० विद्यार्थ्यांची कंपनीने निवड केली आहे.

या उपक्रमासाठी विभागातील सर्व सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

विभाग प्रमुख

प्रा. एल. जी. मुंज

विवेक वाहिनी समिती

- दि. ४ ऑक्टोबर २०१३ रोजी प्रा. सुनिल देसाई यांचे 'महाभारत आणि आजचा युवक' ह्या विषयावर व्याख्यान संपन्न.
- महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती आणि विवेकवाहिनी मार्फत कोल्हापूर येथे आयोजित १ ऑक्टोबर २०१३ रोजीच्या शिबिरामध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग.
- कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज येथे विवेकवाहिणी मार्फत दि. ४ जानेवारी २०१४ रोजी संपन्न झालेल्या युवा निर्धार परिषदेत विद्यार्थी-विद्यार्थिनींचा सहभाग.

विभाग प्रमुख

डॉ. मनमोहन राजे

युवक महोत्सव समिती

या विभागामार्फत शिवाजी विद्यापीठाच्या वतीने दर वर्षी होणाऱ्या युवक महोत्सवात सहभाग घेतला जातो. यावर्षी सदाशिवराव मंडलीक महाविद्यालय, मुगूड येथे संपन्न झालेल्या विभागीय युवक महोत्सवात पथनाट्य, वक्तृत्व, वादविवाद, लोकनृत्य या कला प्रकारात विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. यामध्ये लोकनृत्य कला प्रकारात महाविद्यालयातील संघाने राजस्थानी 'चिरमीनृत्य' सादर केले होते. त्यांना चतुर्थ क्रमांत मिळाला तसेच सुनिल पारळे

(बी.कॉम.-१) या विद्यार्थ्यांनी मराठी वक्तृत्व स्पर्धेत दुसरा क्रमांक पटकावला.

वारणा महाविद्यालय वारणा येथे झालेल्या मध्यवर्ती युवक महोत्सवास लोकनृत्य संघाची निवड झाली.

दि. २६ ते ३० डिसेंबर २०१३ रोजी शिवाजी विद्यापीठात झालेल्या पश्चिम विभागीय युवक महोत्सवात महाविद्यालयाती विद्यार्थ्यांनी कु. अमृता चंद्रकांत खोत बी.एस्सी.-३ ४१ विद्यार्थ्यांनी एकांकीका स्पर्धेसाठी निवड झाली होती. याचा विद्यार्थ्यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशिक्षक विद्यापीठ लोणेरे रायगड येथे संपन्न झालेल्या राज्यस्तरीय इंद्रधनुष्य युवक महोत्सवासाठी निवड झाली होती. तिला विशेष अभिमानासाठी गौरव करण्यात आला.

विभाग प्रमुख

प्रा. एल. जी. मुंज

शिष्यवृत्ती विभाग

सन २०१३-१४ मध्ये आमच्या महाविद्यालयातील खालील विद्यार्थ्यांना शिवाजी विद्यापीठ गुणवत्ता शिष्यवृत्ती मिळाली. त्यांची नावे खालीलप्रमाणे -

- गोटे प्रियांका मारुती - बी.बी.ए.भाग-१
घाटगे शुभांगी राजाराम - बी.एस्सी.भाग-३
धुमाळे सारीका ईश्वर - बी.कॉम.भाग-२
कोरवी अश्विनी सदाशिव - बी.ए.भाग-२
वाटंगी बियामा बशीर - बी.कॉम.भाग-२

विभाग प्रमुख

प्रा. के. जे. अदाते

शिवराज (वार्षिक नियतकालिक)

सन २०१३-१४ या शैक्षणिक वर्षामध्ये मा. प्राचार्य डॉ. एस. वाय. कोतमिरे यांनी 'शिवराज २०१४' या महाविद्यालयाच्या वार्षिक नियतकालिकाची कार्यकारी संपादक म्हणून जबाबदारी सोपवली. वार्षिक अंका विषयीची माझी जबाबदारी लक्षात घेऊन मी वर्षभर महाविद्यालयातील विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना कथा, कविता, वैचारिक लेख, प्रवासवर्णन यांचे लेखन करण्यासाठी प्रवृत्त केले. त्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये लेखनाची व वाचनाची आवड निर्माण होत गेली. त्यातूनच त्यांनी कथा, कविता, ललित लेख, वैचारिक लेख यामध्ये लेखन केले. यामधून विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना नक्कीच वाव मिळाला असून भविष्यकाळात या विद्यार्थ्यांमधून कवी व लेखक निर्माण होतील असे वाटते.

प्रस्तुत नियतकालिक म्हणजे महाविद्यालयाचा आरसा आहे. त्यातून महाविद्यालयातील विद्यार्थी व विद्यार्थिनी बरोबरच प्राध्यापक व प्रशासकीय कर्मचारी यांची प्रतिमा उमटत असते. प्राध्यापकांची वाटचाल, त्यांनी मिळविलेले यश, त्यांनी केलेले संशोधन, केलेले समाजकार्य ही महाविद्यालयाची ताकद असते. ही ताकद समाजापर्यंत, पालकांपर्यंत पोहचविण्याचे काम हे नियतकालिक करते या दृष्टीने 'शिवराज २०१४' हे नियतकालिक अधिक महत्त्वपूर्ण ठरते.

'शिवराज २०१३' या अंकामध्ये प्रसिद्ध झालेला सागर सुतार लिखित 'महर्षि विठ्ठल रामजी शिंदे : एक तपस्वी' या लेखास शिवाजी विद्यापीठ नियतकालिक स्पर्धेत तिसरा क्रमांक मिळाला. त्याचे महाविद्यालयाच्यावतीने हार्दिक अभिनंदन !

कार्यकारी संपादक

प्रा. अशोक मोरमारे

Department of B.C.A.

2013-2014

Welcome Function -

Chief Guest - Prof. Dr. A. M. Gurav
Prof. J. Y. Bardeskar

Teachers Day Celebration -

On 5th Sept. the students of department celebrated teachers day.

15th August -

The student of BCA Dept. visited Sai Karn Badhir Vidyalyaya, Gijawane & distributed sweets.

Guest Lectures -

- 1) Prof. Dr. A. M. Gurav (Prof. Commerce & Management, Shivaji University, Kolhapur)
- 2) Dr. S. D. Bhoite (Head, Computer Dept. SIBER, Kolhapur)
- 3) Shri. Quadarat Sheikh (Director, Placement & Training, Matrix School of Management Studies, Pune)
Sub. - 'Career Path'
- 4) Prof. Fancis Fellis & Dr. Shivanand Patil
Sub. - Personality Development & Beauty, Skin, Hair & Care
- 5) Mr. Ashok Deshmukh
Sub. - Stress Management
- 6) Mr. Ranjan Garge (Scientist & Management Expert)
Sub. - 'Personality & Motivation'

Industrial Visits -

Department of BCA organised one day visit for BCA-I years 65 students of BCA-I participated in Industrial visit.

Visit To - Microtech Industries, Gokul Shirgaon, MIDC, Kolhapur.

Paper Presentation Competition Organised by Department

BCA-III - Rankers

- i) Komal Varne
- ii)
- iii) Pradip Naik & Sumit Gurav
- iv) Satish Mali & Ravindra Kapase

BCA-II

- i) Megha Turambekar & Shridevi Dhanwadi
- ii) Shital Chavan & Priyanka Gudwalekar
- iii) Sapana Sawant & Orina Fernandes
- iv) Miss. Pooja Gadkari
- v) Miss. Pooja Patil

Students Activities / Awards / Ranks

- 1) Miss. Madhuri S. Jadhav - Rank 4th in Merit list of Shivaji University, Kolhapur.
- 2) Miss. Alka Powar & Snehal Mohite (BCA-III) rank 1st in Techno-webmaster competition organised by Krishna Institute Karad.
- 3) Pradip Naik & Satish Mali (BCA-III) rank 2nd in web-designing competition organised by JSPM College, Pune.
- 4) Sumit Gurav & Ravindra Kapase (BCA-III) rank 1st in web-designing competition organised by JSPM College, Pune.
- 5) Shivprasad Wali (BCA-I) rank 2nd in LAN-Gaming Competition organised by A. D. Shinde Polytechnic College, Gadhinglaj.

Teachers Activities / Awards

- 1) Prof. K. S. Desai - VGC-Net June 2013 pass
- 2) Prof. S. V. Ravan - UGC-Net June 2013 passed. (JRF)
- 3) Prof. K. S. Desai, Prof. G. A. Patil, Prof. S. V. Ravan participated in a National seminar on 'Micro-finance' organised by Shivraj College, Gadhinglaj.

H.O.D.

Prof. K. S. Desai

Department of B.B.A. 2013-2014

Working of the department was going on smoothly. The academic achievements of the department are as follows.

Activities

1) Elocution Competition - Date 18-07-2013

Participant - 22 Students

Winner - 1) Chetan Hebbale (B.B.A.III)

2) Manoj Jadhav (B.B.A.III)

3) Snehal Patil (B.B.A.I)

4) Namrata Jadhav (B.B.A.II)

5) Sarita Jadhav (B.B.A.II)

Teacher Participation

Prof. R. D. Kamate, Prof. K. S. Desai,

Prof. A. U. Patel

2) Guest Lecture - Date - 18-07-2013

Sub. Population Explotion

Chief Guest - Dr. D. R. Khatake

(HOD, Economics Dept.)

President - Dr. S. Y. Kotmire

(Hon. Principal)

Teachers - HOD & All B.B.A. Staff

Students - All B.B.A.-I, II, III Students

3. Seminar - on 'Preparation of Competitive Examination' 20-7-2013

Guest Name - Mr. Amar C. Zond

(B.E. Mech.)

Students - 60 students (BBA-II,III)

Teachers - Prof. R.D.Kamate

Participation

4. Gurupournima Ceremany - 22-7-2013

Teachers Game arranged by students

Total Present Students - 95

Teachers Participation - Prof. R. D. Kamate, Prof K. S. Desai, Prof. A. U. Patel, Prof. S. V. Ravan, Prof. G. A. Patil, Mrs. U. S. Patil, S. P. Kurade, B. S. Pathan.

5. Seminar on 'Persnolity Development & Communication Skill' - 24-07-2013

Chief Guest - Mr. Chetan Suryawansh

Students - 120

Present

Teachers - Prof. G. A. Pati,

Present Prof. A. U. Patel,

Mrs. U. S. Patil

6. Rakhi Stall - 16-08-2013 to 20-08-2013

B.B.A. - II year students were organized 5 days Rakhi Stall in our college premises.

7. Wel-come Function 'Kurukshetra'

Battle between the Adroit. - 28-8-2013

Chief Guest - Dr. S. S. Chougule

(Y.C.M.O.U. Regional

Director, Kolhapur)

President - Prof. K. V. Kurade

(President, K.V.R.S.S.S.,

Gadhinglaj)

Guest - Prof. J. Y. Bardeskar

(Director, KVRSSS, Gad.)

Principal - Dr. S. Y. Kotmire

Participant - 124 Students (B.B.A.-I,II,III)

Student Activities - Handwritting Con.

petition, interview, G.K.Test, Advertisment Competition, on th espot speaking.

Selection of - Mr. BBA Miss. B.B.A.

Mr. BBA - Gajanan Khanai

Miss. BBA - Snehal Patil

Students - BBA - II & III - 55
Present

8. Seminar on Stress Management -
30-08-2013

Chief Guest - Mr. Ashok Deshmuck
President - Dr. S. Y. Kotmire
(Hon. Principal)
Students - 60 Students BBA-I

13. Seminar on Career Guidance -
18-02-2014

Chief Guest - 1. Dr. S. S. Bhola
2. Prof. M. B. Bhosale
(K.B.P. Institute of Management, Satara)
Students - 55 Students (BBA - II, III)
Teachers - Prof. R. D. Kamate,
Prof. K. S. Desai,
Prof. S. V. Raman,
Mrs. U. S. Patil

9. Sales Activity - 5-6-7 Sept. 2013

Selling Ganesh Chaturthi Pooja Sahitya
Students Participation - 44 students from
BBA II
Under the guidance of - Prof. R. D.
Kamate, Prof. K. S. Desai

14. Seminar an 'Opportunities after Post
Graduation' - 22-02-2014

Chief Guest - Mr. Ajay K. Maske
(Ashokrao Mane Group of
Instituion, Vathar)
Students - 15 students.
Teachers - Prof. R. D. Kamate

10. Teachers Day Celebration - 5-09-2013
Students of this department celebrated
Teachers Day
Participants - HOD and all the staff
members

15. Farewell Function - 08-03-2014

Chief Guest -
1. Prof. Prayag Gokhale (HOD, MBA, Dept. K.L.E.)
2. Mr. Devdatta Mandore
(Founder, webelincer.com)
(HOD, Economics Dept.)
President - Dr. S. Y. Kotmire
(Hon. Principal)
Students - 100 all (BBA-I, II, III)
Present
Students - All B.B.A.-I, II, III Stude

11. Seminar of Personality Development
Date - 1-10-2013
Topic - Beauty Skin Hair and Care.
Chief Guest - Prof. Francis Phellips &
Dr. Shivanand Patil
Students - 50 Girls BBA - I, II, III
Present

12. Seminar of Career Guidance -
14-02-2014

Chief Guest - Qudrat Shaikh
(Directed, Placemnt & Training)
Matrix School of Manage-
ment Studies, Pune.

Book Distribution program to B.B.A.
IInd year students from Guest, Principal
& Staff

Industrial Visit

Department has organized following visits.

- 1) **Gokul Chilling Center, Lingnoor -**
26-9-2013
Student Present - BBA-II - 39
Teachers Present - Prof. S.V.Ravan,
Prof. Pratap Patil, Prof. U. S. Patil
- 2) **BSNL Office, Gadhinglaj - 15-10-2013**
Student Present - BBA-II - 35
Teachers Present - Prof. S.V.Ravan,
Prof. U. S. Patil
- 3) **Hotel Janai Palace, Gad. - 15-10-2013**
Student Present - All BBA-II - 34
Teachers Present - Prof. S.V.Ravan,
Prof. U. S. Patil
- 4) **Gokul Shirgaon MIDC, Kolhapur fol-**
lowing Industries Visit. - 21-2-2014
a) Kolhapur Zilla Sahakari Dudh Utpadak
Sangh, Gokul Shirgaon, Kolhapur.
b) Laxmi Pumps Pvt. Ltd., Gokul Shirgaon
c) M/s. Baburao Bakery, Gokul Ahirgaon.
d) M/s. Chougule Founders, Gokul Shirgaon
e) M/s. Vishnusons Industries, Gokul Shirgaon
Student Present - 40 (BBA-IIInd year)
Teachers Present - Prof. R. D. Kamate
Prof. S.V.Ravan, Prof. U. S. Patil
- 5) **Goa Industries Visit - 27-2 to 1-3-2014**
a) National Institute of Oceanography,
Donapoul Goa.
b) Kamat & Company, Vasco, Goa.
c) Kala Academy Panjim, Goa.
d) Dempo Industries Ltd. Goa.
e) Chougule Industries Goa.
Student Present - 25 (BBA II & III)
Teachers Present - Prof. R. D. Kamate
Prof. S.V.Ravan, Prof. U. S. Patil

Students Participation

- 1) Following students have participated in
sihavalokan competition 2014 in Shuivaji Univer-
sity Kolhapur.
a) Ankush Sutar - BBA-I
b) Snehal Simane - BBA-I
c) Vikram Ferrao - BBA-III
d) Chetan Hebbale - BBA-III
e) Manoj Jadhav - BBA-III
f) Sanjivani Jadhav - BBA-III
g) Sarika Kulkarni - BBA-III
h) Sachin Mote - BBA-III
i) Shreerang Patil - BBA-III
j) Suraj Patil - BBA-III
k) Ashok Pujari - BBA-III
l) Rohit Shinde - BBA-III

2) Following students have participated in
presentation competition in Angadi Insti-
tute of Management Belgaum.

- a) Nitin Todkar (BBA-III)
- b) Sachin Mote (BBA - III)

Teachers Activity

- 1) Prof. K. S. Desai - UGC-NET June 2013 Pass.
- 2) Prof. S. V. Ravan - Two time NET Pass. One
time JRF

Participation in a National Seminar on "Micro-
Finance" organized by Shivaji College, Gadhinglaj.

- 1) Prof. R. D. Kamate
- 2) Prof. K. S. Desai
- 3) Prof. G. A. Patil
- 4) Prof. A. U. Patel
- 5) Prof. S. V. Raman

H.O.D.

Prof. R. D. Kamate

संभाजीराव माने कला, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय, गडहिंग्लज

ज्युनिअर क्रीडा विभाग

चालू शैक्षणिक वर्षात आमच्या महाविद्यालयात सिनियर विभागाप्रमाणेच ज्युनिअर विभागाने क्रीडाक्षेत्रात उत्तम कामगिरी केली आहे. या वर्षी सर्वात प्रभावशाली ठरली ती आरती दत्तात्रय पाटील ही अॅथलेटीक पटू. हिने संपूर्ण भारतात महाविद्यालयाचे नाव उज्वल केले आहे. ही महाविद्यालयामार्फत खेळत असताना राज्यस्तरीयच नव्हे तर राष्ट्रीयस्तरीय स्पर्धेत या एका वर्षात तीन सिल्व्हर पदके पटकाऊन संपूर्ण भारतात अॅथलेटिक्स या खेळातील महाविद्यालयाचा दबदबा निर्माण केला आहे.

या वर्षीचे राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरील खेळाडू -

१) कु. आरती दत्तात्रय पाटील - ११ वी आर्टस :

- कोचीन केरळ येथे झालेल्या राष्ट्रीय स्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत महाराष्ट्र संघाकडून खेळताना महाराष्ट्राचा सिल्व्हरपदक मिळवून दिले.
- कंटेरावा स्टेडीय बेंगलोर येथे झालेल्या ज्युनिअर राष्ट्रीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक पटकावला.
- रांची (झारखंड) येथे झालेल्या शासकीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत महाराष्ट्राकडून खेळताना महाराष्ट्राला रौप्यपदक मिळवून दिले.
- बडोदरा गुजराथ येथे झालेल्या वेस्टझोन अॅथलेटिक्स स्पर्धेत महाराष्ट्राचा सुवर्णपदक मिळवून दिले.
- मुंबई कांदीवली येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत दोन क्रीडा प्रकारात दोन सुवर्णपदक मिळवले.
- पुणे बालेवाडी येथे झालेल्या ज्युनिअर राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत सुवर्णपदक पटकावले.

२) कु. शितल राजाराम कुंभार - ११ वी कॉमर्स :

- भोपाळ येथे झालेल्या राष्ट्रीय स्तरीय स्पर्धेत महाराष्ट्र संघातून सहभाग.

- मुंबई कांदीवली येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत सुवर्णपदक.
- जालना येथे झालेल्या महिला राज्यस्तरीय स्पर्धेत सुवर्णपदक.

३) श्री. विकास अनिल चौगुले - ११ वी आर्टस :

- कांदीवली (मुंबई) येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत रिले ४ X १०० क्रीडा प्रकारात द्वितीय क्रमांक.
- पुणे बालेवाडी येथे झालेल्या राज्यस्तरीय शालेय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत रिले ४ X १०० मी. क्रीडा प्रकारात द्वितीय क्रमांक पटकावले ते विद्यार्थी खालील प्रमाणे
१) अभिजित बाबूराव पाटील - ११ आर्टस
२) अमोल महादेव जाधव - ११ कॉमर्स
३) रणजीत चाळू पाटील - १२ सायन्स

४) श्री. रणजीत चाळू पाटील - १२ वी सायन्स :

- मुंबई येथे झालेल्या ४ X १०० मी. क्रीडा प्रकारात राज्यस्तरीय स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक.
- पुणे येथे झालेल्या अॅम्युचर अॅथलेटिक्स स्पर्धेत सहभाग.

५) कु. ऐश्वर्या सुभाष कदम - १२ वी आर्टस :

- मुंबई कांदीवली येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय स्पर्धेत ८०० मी. या क्रीडा प्रकारात सहभाग.
- पुणे बालेवाडी येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅम्युचर अॅथलेटिक्स स्पर्धेत सहभाग.

- ६) पुणे बालेवाडी येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत खालील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला -

- १) राहुल भारत गुंटे - १२ वी सायन्स
- २) सारिका शिवाजी चिटणीस - ११ आर्ट्स
- ३) सायली भास्कर पाटील - १२ कॉमर्स

७) **सुपिदास दत्तात्रय हजारे - ११ वी आर्ट्स :**

- मुंबई (विरार) येथे झालेल्या राज्यस्तरीय रोल स्केटिंग शालेय शासकीय स्पर्धेत सहभाग.

८) **वैभव विजय गोसावी - १२ वी कॉमर्स :**

- मुंबई (विरार) येथे झालेल्या राज्यस्तरीय रोल स्केटिंग शालेय शासकीय स्पर्धेत सहभाग.

तसेच तालुका स्तरीय मुलांच्या कबड्डी संघाने द्वितीय क्रमांक पटकावला.

आणि मुलांच्या ज्युनिअर संघाने खो-खो या संघाने तालुका स्तरीय स्पर्धेत प्रथम क्रमांक पटकावला व त्यांची जिल्हास्तरीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.

प्रमुख
प्रा. जयवंत पाटील

शिवराज २०१४

राष्ट्रीय सेवा योजना
(वरिष्ठ विभाग)

प्रा. डॉ. ए. एच. हरदारे
प्रमुख : राष्ट्रीय सेवा योजना

प्रा. ए. व्ही. कुराडे
साहाय्यक : राष्ट्रीय सेवा योजना

प्रा. व्ही. बी. कुरळे
साहाय्यक : राष्ट्रीय सेवा योजना

संतोष देवगोंडा पाटील
आदर्श स्वयंसेवक

प्रतिका तानाजी नाईक
आदर्श स्वयंसेविका

अश्विनी मधुकर साठे
आदर्श स्वयंसेविका

एक्स जनजागृती भितीफलकाचे उद्घाटन
करताना प्राचार्य डॉ. एस.वाय कोतमिरे

"स्वामी विवेकानंद" या विषयावर
मार्गदर्शन करताना डॉ. एस. डी. पाटील

"युवक आणि स्वामी विवेकानंद" या विषयावर
बोलताना श्री. राजेंद्र ठाकूर

करंजी येथे दत्तक खेड्यातील श्रमसंस्कार शिबीरात
मार्गदर्शन करताना प्रा. निरंजन खिचडी

रक्तदान शिबीरात
रक्तदान करताना स्वयंसेवक

श्रमदान करताना विद्यार्थी

शिवराज २०१४

राष्ट्रीय छात्र सेना

(N.C.C.)

सुशांत हुदळेकर
सिनिअर अंडर ऑफिसर
थल सैनिक कॅम्प, दिव्नी रिटर्न

शेखर पाटील
आर्मी अॅटॅचमेंट

शुभम जोशी
आर्मी अॅटॅचमेंट

प्रा. आर. डी. मगदूम
प्रमुख : राष्ट्रीय छात्र सेना

नवज्योत देवडकर
आर्मी अॅटॅचमेंट

अमोल जोशीलकर
टि.एस.सी.कॅम्प

राकेश वांजोळे
एस.टी.टी.रेजिमेंट
नॅशनल कॅम्प रिटर्न

सुरज आसवले
एस.टी.टी.रेजिमेंट
नॅशनल कॅम्प रिटर्न

आनंदा इंगळे
आर.डी.सी.सी.एन. रॅली

राहुल गावडे
आर्मी अॅटॅचमेंट कॅम्प, अ.नगर

एन.सी.सी. छात्र

एन.सी.सी. छात्र

कर्नल पी.सी.पोवार यांना मानवंदना देताना एन.सी.सी. छात्र

क्रांतिदिना निमित्त रक्तदान करताना एन. सी. सी. छात्र